

Regnskap i privat sektor

En teoretisk og empirisk studie med fokus på bedrifter i oljesektoren

**Master i Regnskap og revisjon
Våren 2018**

Andrea Olsen og Karoline Thu

Veileder: Norvald Nytræ Monsen

Universitetet
i Stavanger
HANDELSHØGSKOLEN VED UIS
MASTEROPPGAVE

STUDIEPROGRAM:

Master i regnskap og revisjon

ER OPPGAVEN KONFIDENSIELL?

(NB! Bruk rødt skjema ved konfidensiell oppgave)

TITTEL:

Regnskap i privat sektor: En teoretisk og empirisk studie med fokus på bedrifter i oljesektoren

ENGELSK TITTEL:

Accounting in the private sector: A theoretical and empirical study of business enterprises in the oil sector

FORFATTER(E)

Kandidatnummer:

6023

6018

Navn:

Andrea Olsen

Karoline Thu

VEILEDER:

Norvald Nytræ Monsen

Sammendrag

Denne masterutredningen har som formål å studere om det er samsvar mellom regnskapsteori, regnskapsnormer og regnskapspraksis. Utredningen fokuserer på private bedrifter, som involverer seg i markedsmessige byttetransaksjoner med lønnsomhet som målsetting.

Utredningen inneholder fire analysenivå hvor vi tar for oss regnskapsbegrep, regnskapsteori, regnskapsnormer og regnskapspraksis. Først settes regnskapsloven og IFRS (regnskapsnormene) opp mot regnskapsteori som ligger til grunn for privat sektor. Deretter studeres de utvalgte bedriftenes regnskapsoppstillinger. Bedriftenes regnskapsoppstillinger blir sammenlignet med hverandre, privat regnskapsteori, samt med en viktig regnskapsstandard, IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr*. I utredningen har vi benyttet analytisk generalisering som vil si at vi tilbyr leserne, dersom de finner det relevant, muligheten til å overføre funnene til sin egen situasjon. Følgelig prøver vi ikke å si noe om alle bedriftene innenfor oljebransjen.

Vi har i utredningen sett at det ikke alltid er samsvar mellom regnskapsteori, regnskapslov, regnskapsstandard og regnskapspraksis. Det kan se ut som regnskapsnormene for de private bedriftene har utviklet seg til å gå i en annen retning enn privat regnskapsteori. Et eksempel på dette er de internasjonale regnskapsstandardenes oppstilling av innregning og måling, der IFRS tillater å resultatføre urealiserte gevinster og tap. Sammenlignet med regnskapsloven, åpner IFRS i større grad for måling til virkelig verdi og vi kan dermed se at regnskapsloven ligger nærmere regnskapsteorien enn de internasjonale regnskapsstandardene gjør. Ut fra den tilgjengelige regnskapsinformasjonen samsvarer regnskapspraksisen til de studerte bedriftene med IFRS. Vi ser også at det er store likheter mellom regnskapspraksisen til de utvalgte selskapene.

Utredningen konkluderer med at dagens regnskapsnormer og regnskapspraksis ikke er optimale for utarbeidelsen av årsregnskapet. For å bedre både dagens regnskapsnormer og regnskapspraksis foreslår vi dermed å innføre et begrepsapparat med klare regnskapsbegrep, oversatt fra tysk og deretter videreutviklet på norsk.

Forord

Denne masterutredningen er skrevet som en avsluttende del av masterstudiet i regnskap og revisjon ved Universitet i Stavanger. Dette er en teoretisk og empirisk studie med fokus på bedrifter i oljesektoren. Masterutredningen har som formål å studere om det er samsvar mellom regnskapsteori, regnskapsnormer og regnskapspraksis.

Valget falt på oljesektoren da den har spilt en sentral rolle gjennom studiet. Vi ønsket derfor å studere denne sektoren nærmere gjennom vår utredning. De studerte bedriftene er notert på Oslo børs og rapporterer følgelig regnskapet etter IFRS. Vi har også valgt å fokusere på en bestemt standard, da det gjør at man kan gå mer i dybden på standarden. Valget falt på IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr* som er en viktig standard.

Proessen med å skrive masterutredningen har vært utfordrende, men samtidig veldig spennende og lærerik. Det kan se ut som om regnskapsnormene har utviklet seg til å gå i en annen retning enn regnskapsteorien, og vi håper at denne utredningen kan bidra til å belyse dagens utvikling.

Til slutt vil vi gjerne rette en stor takk til vår veileder Norvald Nytræ Monsen for god hjelp og mange gode faglige innspill. Han har vært en inspirerende veileder med et stort engasjement gjennom hele prosessen.

Andrea Olsen

Andrea Olsen

Karoline Thu

Karoline Thu

Stavanger 13. juni 2018

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1 Problemstilling	1
1.2 Formål	3
1.3 Utredningens videre struktur	3
2. Metode	4
2.1 Casestudier	4
2.2 Generalisering	4
2.3 Ulike metodesynsmåter	5
2.3.1 Analytisk synsmåte	5
2.3.2 Systemsynsmåte	6
2.3.3 Aktørsynsmåte	6
2.4 Teoretisk metodevalg	6
2.5 Empiriske valg	7
2.6 Regnskapsanalysenivå	9
2.7 Oppsummering	10
3. Regnskapsbegrep og privat regnskapsteori	11
3.1 Regnskapsbegrep	11
3.2 Privat regnskapsteori	13
3.2.1 Bokføring og regnskapsoppstillinger	14
3.2.2 Tysk perspektiv	15
3.2.3 Anglosaksisk perspektiv	15
3.3 Oppsummering	16
4. Talleksempel	17
4.1 Kulepenneksempel	17
4.1.1 Regnskapsbegrep - kulepenneksempel	17
4.1.2 Regnskapsteori – bokføring kulepenneksempel	18
4.2 Anleggsmiddeleksempel	21
4.2.1 Regnskapsbegrep – anleggsmiddeleksempel	21
4.2.2 Regnskapsteori – bokføring anleggsmiddeleksempel	22
4.3 Oppsummering	23
5. Regnskapslov og regnskapsstandarder for private bedrifter	24
5.1 Innledning	24
5.2 Regnskapsloven	25
5.2.1 Norske regnskapsstandarder	26
5.2.2 Internasjonalisering av regnskapsreguleringen i Norge	26
5.3 IFRS	27
5.3.1 Begreper i IFRS	28
5.3.2 Dagens internasjonale regnskapsstandarder	30
5.4 IAS 16 - Eiendom, anlegg og utstyr	32
5.4.1 Innregning og måling	33
5.4.2 Måling etter innregning	33
5.4.3 Fraregning	35
5.4.4 Opplysninger	35
5.4.5 Anskaffelseskostmodellen og verdireguleringsmodellen - eksempel	35
5.5 Oppsummering	39
6. Aker BP	40
6.1 Om bedriften	40

6.2 Om årsrapporten	40
6.3 Om regnskapsoppstillingene i årsrapporten	41
6.3.1 Balanseoppstillingen	41
6.3.2 Resultatregnskapet	42
6.3.3 IAS 16	42
6.3.4 Andre regnskapsoppstillinger	43
6.4 Oppsummering	43
7. Odfjell Drilling.....	44
7.1 Om bedriften.....	44
7.2 Om årsrapporten	45
7.3 Om regnskapsoppstillingene i årsrapporten	45
7.3.1 Balanseoppstillingen	45
7.3.2 Resultatregnskapet	46
7.3.3 IAS 16	46
7.3.4 Andre regnskapsoppstillinger	47
7.4 Oppsummering	47
8. Fred. Olsen Energy	48
8.1 Om bedriften.....	48
8.2 Om årsrapporten	48
8.3 Om regnskapsoppstillingene i årsrapporten	49
8.3.1 Balanseoppstillingen	49
8.3.2 Resultatregnskapet	49
8.3.3 IAS 16	50
8.3.4 Andre regnskapsoppstillinger	50
8.4 Oppsummering	50
9. Analyse	51
9.1 Regnskapsteori og regnskapslov	51
9.1.1 Periodisering	52
9.1.2 Regnskapslovens grunnleggende regnskapsprinsipper	53
9.1.3 Driftsmiddel	55
9.1.4 Oppstillinger.....	56
9.1.5 Oppsummering.....	57
9.2 Regnskapsteori og regnskapsstandard.....	57
9.2.1 Inntekter og utgifter	57
9.2.2 IAS 16 - Eiendom, anlegg og utstyr.....	60
9.2.3 Regnskapsoppstillinger	64
9.2.4 Oppsummering.....	65
9.3 Regnskapspraksis	66
9.3.1 Regnskapsoppstillinger	67
9.3.2 Regnskapsbegrep	68
9.3.3 Innregning og måling.....	72
9.3.4 Måling etter innregning.....	74
9.3.5 Opplysninger.....	78
9.3.6 Oppsummering.....	79
10. Konklusjon.....	80
10.1 Forslag til videre praksis	81
10.2 Forslag til videre studier.....	81
Vedlegg 1	83

Vedlegg 2	89
Vedlegg 3	95
Litteraturliste.....	102

Figurliste

Figur 2.1: Ulike analysenivå.....	9
Figur 3.1: Inntekter og utgifter.....	12
Figur 3.2: Kapitalsirkuleringsmodellen.....	14
Figur 4.1: Tallmessig illustrasjon – kulepenneksempel.....	17
Figur 4.2: Tallmessig illustrasjon – anleggsmiddeleksempel.....	21
Figur 5.1: Valgmuligheter IAS 16.....	34
Figur 9.1: Verdiendringer anleggsmidler	62

Tabelliste

Tabell 4.1: Bokføring – kulepenneksempel.....	19
Tabell 4.2: Bokføring – anleggsmiddeleksempel.....	22
Tabell 5.1: Oversikt over dagens regnskapsstandard.....	32
Tabell 5.2: Bokføring – anskaffelseskostmodellen.....	36
Tabell 5.3: Bokføring – verdireguleringsmodellen (verdiøkning).....	37
Tabell 5.4: Bokføring – verdireguleringsmodellen (verdireduksjon).....	39
Tabell 6.1: Utvalgte regnskapstall Aker BP.....	41
Tabell 7.1: Utvalgte regnskapstall Odfjell Drilling.....	45
Tabell 8.1: Utvalgte regnskapstall Fred. Olsen Energy.....	49
Tabell 9.1: Sammenligning av regnskapsteori, regnskapslov og regnskapsstandard.....	66
Tabell 9.2: Oversikt over avskrivningspraksis.....	77
Tabell 9.3: Noteopplysninger.....	78
Tabell 9.4: Sammenligning av bedriftene.....	79

Forkortelser

FO IFRS: Fagorgan IFRS

GRP: Grunnleggende regnskapsprinsipper

IAS: International Accounting Standards

IASB: International Accounting Standards Board

IASC: International Accounting Standards Committee

IFRS: International Financial Reporting Standards

NRS: Norsk RegnskapsStiftelse

Ot.prp.: Odelstingsproposisjon

Rskl.: Regnskapsloven

RSS: Regnskapsstandardstyret

1

1. Innledning

Innledningen vil ta for seg bakgrunn for valg av problemstilling og utredningens formål, etterfulgt av utredningens videre struktur.

1.1 Problemstilling

Regnskap og budsjett er sentrale deler av økonomistyringen til enhver organisasjon (se f.eks. Monsen, 2017a). Det er derfor viktig å stille spørsmål om hvorfor det finnes ulike typer regnskap, og hvorfor det brukes ulike metoder for å utarbeide disse.

Alle organisasjoner må ha inntekter (definert som krav på innbetalinger) for å finansiere pådratte utgifter (definert som forpliktelse til utbetalinger) (Monsen, 2017a, s. 13). I følge Monsen (2017a, s. 1-3) blir disse inntektene skaffet på forskjellige måter for ulike typer organisasjoner. Private bedrifter skaffer seg inntekter gjennom markedsmessige byttransaksjoner ved å bytte varer og tjenester mot penger, og har som formål å skape størst mulig overskudd basert på disse byttransaksjonene. Offentlige organisasjoner (offentlig forvaltning) er forskjellige fra private bedrifter og klassifiseres som budsjettkoblede organisasjoner. De skaffer seg først og fremst inntekter gjennom enveis pengetransaksjoner, primært gjennom skatteinntekter. Offentlige organisasjoner bruker dermed budsjett til å fordele skatteinntektene slik at de kan finansiere utgiftene til de ulike avdelingene. Ut fra dette ser man at de private og offentlige organisasjonene har ulike informasjonsbehov som dermed fører til at det finnes ulike typer regnskap i privat og offentlig sektor. Til tross for disse ulikhetene mellom markedskoblede og budsjettkoblede organisasjoner, står man ovenfor en betalingside og en ytelsesside i alle typer organisasjoner (Monsen, 2017a, s. 7). Betalingsiden refererer til inntekter og utgifter i form av innbetalinger og utbetalinger, mens ytelsessiden refererer til omdanningen av innsatsfaktorer til produkter og tjenester.

Både private og offentlige organisasjoner har ulike styringsnivå (Monsen, 2017a, s. 3-5). I privat sektor fastsetter aksjonærene et overordnet lønnsomhetskrav. Fra avdelingsledelsen

rapporteres et lønnsomhetsregnskap (internregnskap) til toppledelsen, som igjen rapporterer et lønnsomhetsregnskap (eksternregnskap) til bedriftens aksjonærer. Internregnskapet viser hvordan de finansielle midlene er forvaltet, mens eksternregnskapet (ofte kalt finansregnskapet) viser bedriftens transaksjoner med omverdenen. I offentlig sektor er det ikke aksjonærene som befinner seg på øverste styringsnivå, men innbyggerne. Gjennom stortingsvalg og kommunevalg blir politikerne valgt av innbyggerne, hvor politikerne fremlegger et pengebudsjett for administrasjonen. Pengebudsjettet spesifiserer hvordan utgiftene skal fordeles og finansieres, og fokuserer dermed på pengevirkningene av inntektene og utgiftene. For at regnskap og budsjett skal kunne sammenlignes, kreves det tilsvarende fokus i regnskapet som rapporteres fra administrasjonen til politikerne. Dermed kan et offentlig regnskap omtales som et pengeregnskap. Man kan ut fra dette se at det er forskjeller mellom styringsproblemene i privat og offentlig sektor. Én likhet er imidlertid at begge sektorene består av ulike nivå, hvor et høyere nivå har bestemmende innflytelse over et lavere nivå som har regnskapsplikt overfor det høyere nivået.

Petroleumsvirksomheten er Norges største næring målt i verdiskapning, statsinntekter, investeringer og eksportverdi (Oljedirektoratet & Olje- og energidepartementet, 2017). Ifølge Norsk oljemuseum (2016) blir Stavanger betegnet som den norske oljehovedstaden. Oljesektoren har derfor stor innvirkning på lokalsamfunnet og følgelig på studiet ved Universitetet i Stavanger. Det ble derfor et naturlig valg å studere oljerelaterte bedrifter, noe som nærmere begrunnes i avsnitt 2.5. Som følge av dette er denne masterutredningen avgrenset til å omhandle private bedrifter, og i det følgende vil vi dermed ikke gå nærmere inn på regnskapsteorien i offentlig virksomhet.

I denne masterutredningen har vi valgt å se nærmere på regnskapsteori, regnskapslov, regnskapsstandarder og regnskapspraksis for private bedrifter. Regnskapsstandardene som studeres er International Financial Reporting Standard (IFRS). I henhold til International Accounting Standards Board (IASB) er IFRS utviklet for profittorienterte bedrifter, og gjelder dermed i privat sektor (Alfredson, Leo, Picker, Pacter and Radford, 2005, s. 33). Disse regnskapsstandardene har en sentral rolle i den norske regnskapsreguleringen, der alle børsnoterte selskaper må avlegge konsernregnskapet etter IFRS, jf. regnskapsloven §3-9.

I masterutredningen har vi valgt å fokusere på en bestemt standard, da dette vil gjøre at vi kan gå mer i dybden på standarden og studere hvordan den anvendes i praksis. Fokuset i denne

utredningen er på IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr*. Vi har nemlig sett at bedrifter i oljesektoren ofte har høye verdier for driftsmidler i balansen, da driften krever store installasjoner som f.eks. borerigger og skip. I denne utredningen studeres den private regnskapspraksisen gjennom eksternregnskapet til tre ulike bedrifter innenfor oljesektoren.

Ved å studere regnskapsteori, regnskapslov, regnskapsstandard og regnskapspraksis oppstår det spørsmål om det virkelig er samsvar mellom disse. Er det slik at regnskapsloven følger regnskapsteorien? Er det sammenheng mellom regnskapsteori og regnskapsstandard? Samsvarer regnskapspraksis med regnskapsstandard? På bakgrunn av disse spørsmålene har vi formulert følgende problemstilling:

Er det samsvar mellom dagens regnskapsteori, regnskapslov, regnskapsstandard og regnskapspraksis?

1.2 Formål

Formålet med masterutredningen er å undersøke om det er samsvar mellom regnskapsteori, regnskapsnormer og regnskapspraksis. Utredningen skal diskutere om den norske regnskapsloven eller de internasjonale regnskapsstandardene, med spesielt fokus på IAS 16, samsvarer med regnskapsteori for bedrifter i privat sektor. Regnskapspraksisen studeres gjennom regnskapsoppstillingene i årsrapportene til tre utvalgte bedrifter i oljesektoren. Regnskapsoppstillingene skal ikke bare sammenlignes med hverandre, de skal også sammenlignes med en viktig regnskapsstandard, samt med regnskapsteori som ligger til grunn for regnskap i privat sektor. Videre skal det også undersøkes om bedriftene kan forbedre sin regnskapsrapportering, før utredningen avsluttes med å presentere forslag til ytterligere regnskapsstudier.

1.3 Utredningens videre struktur

I dette første kapittelet ble utredningens problemstilling og formål presentert. I neste kapittel, metode, diskuteres det nærmere hvordan vi skal gå frem for å løse utredningens problemstilling. Deretter, i kapittel 3-5, presenteres utredningens referanseramme, etterfulgt av utredningens empiri i kapittel 6-8. Utredningens analyse finnes i kapittel 9, og utredningen avsluttes med et konklusjonskapittel i kapittel 10. Videre finnes regnskapsoppstillingene til de utvalgte bedriftene i vedlegg 1, 2 og 3.

2

2. Metode

Å bruke en metode betyr å følge en bestemt vei mot et mål (Johannessen, Christoffersen & Tufte, 2011, s. 33). Samfunnsvitenskapelig metode handler om hvordan man skal finne informasjon om den sosiale virkeligheten, hvordan den skal analyseres og hva den forteller om samfunnsmessige forhold og prosesser. I dette kapittelet skal vi derfor redegjøre for fremgangsmåten som er valgt for å løse problemstillingen. Først presenteres de ulike fremgangsmåtene, etterfulgt av begrunnelse for både de teoretiske og empiriske valgene som må tas.

2.1 Casestudier

Når man skal gjennomføre en undersøkelse må man ta stilling til hva og hvem som skal undersøkes, og ikke minst hvordan undersøkelsen skal gjennomføres (Johannessen et al., 2011, s. 77). I forskning betegnes dette som forskningsdesign. Ifølge Yin (2014, s. 4) vil casestudie være en relevant metode å bruke hvis man ønsker å forklare et nåværende forhold eller hvis man krever en omfattende beskrivelse av sosiale fenomen. Ved å bruke casestudie vil man da kunne svare på spørsmål som hvordan og hvorfor.

Det som kjennetegner casestudie er at studien begrenses til én analyseenhet (Grønmo, 2004, s. 90-91). På en annen side finnes det også casestudier som bygger på mer enn én analyseenhet. Komparative casestudier bygger på en systematisk sammenligning av to eller flere enheter innenfor et større analyseopplegg. Selv om analyseopplegget omfatter mer enn én enhet, betraktes det likevel som en casestudie, da de enkelte enhetene i utgangspunktet studeres hver for seg. De ulike enhetene studeres da på en slik måte at analyseresultatene blir sammenlignbare.

2.2 Generalisering

Å trekke en slutning fra et utvalg til universet kalles for generalisering (Grønmo, 2004, s. 85). Det finnes ulike måter å generalisere funn fra empiriske studier på, der Yin (2014, s. 40) skiller

mellom statistisk og analytisk generalisering. Ifølge Yin (2014) er statistisk generalisering en anerkjent form for generalisering. Ved bruk av statistisk generalisering trekker man slutninger om populasjoner (eller universet) basert på empiriske data som er innsamlet fra et utvalg og metoden blir ofte brukt ved spørreundersøkelser og trendstudier. Når en bruker casestudier kan man, ifølge Yin (2014, s. 40), ikke bruke statistisk generalisering for å generalisere funnene fra studien. Dette er fordi man undersøker én eller et få antall enheter, noe som ikke vil gi et representativt utvalg for en større populasjon. Når man bruker casestudier kan en også ha et ønske om å gå lenger enn selve caset, og analytisk generalisering kan da brukes til å generalisere funn eller erfaringer. Analytisk generalisering består av nøye utvalgte teoretiske uttalelser, teorier eller teoretiske forslag og kan forekomme som erfaringer, arbeidshypoteser eller andre prinsipper som kan brukes i andre situasjoner (Yin, 2014, s. 68). Denne typen generalisering baseres på å bekrefte, modifisere eller avvise teoretiske konsepter som casestudiet bygger på, men kan også baseres på nye konsepter som oppstår ved avslutningen av studiet (Yin, 2014, s. 41).

2.3 Ulike metodesynsmåter

Valg av synsmåte har betydning for resultatet av en undersøkelse (Monsen, 1987, s. 19). Man må derfor avgjøre hvilken synsmåte som er relevant for den aktuelle undersøkelsen. Ifølge Arbnor og Bjerke (1994, s. 65) finnes det tre ulike metodesynsmåter. Dette delkapitlet gir en innføring i de tre metodesynsmåtene.

2.3.1 Analytisk synsmåte

Ifølge Arbnor og Bjerke (1994, s. 97) vil man i den analytiske synsmåten anta en objektiv virkelighet. Dette fører til at kunnskapen som utvikles er individuavhengig, og følgelig uavhengig av subjektive vurderinger (Arbnor og Bjerke 1994, s. 65-66). Den analytiske synsmåten kan forklares ved hjelp av en modell med tre fenomen A, B og C, der hvert fenomen tilsvarer tallet 2. Summen av disse fenomenene blir 6 ($2+2+2$), og gir uttrykk for helheten av fenomenet man ser på. Om man relaterer dette til et regnskap, kan man se fra det dobbelte bokholderis prinsipp at debet alltid skal være lik kredit. Dette er et sett med objektive regler og summen av delene blir da alltid lik helheten.

2.3.2 Systemsynsmåte

I systemsynsmåten antas det at kunnskapen man utvikler er systemavhengig (Arbnor og Bjerke, 1994, s. 66-67). Summen av delene kan her være større eller mindre enn helheten grunnet synergieffekter som kan ha positiv eller negativ innvirkning på de ulike delene. Systemsynsmåten forklarer delene ut fra helhetens egenskaper, der hver systemkomponent tilsvarer tallet 2. Da kan helheten bli 7 ($2+2+2$), som følge av en positiv synergieffekt.

I økonomistyring er det naturlig å se på budsjett og regnskap i sammenheng. Med utgangspunkt i systemsynsmåten vil man da kunne få en positiv eller negativ synergieffekt i regnskapet. Synergieffekter kan oppstå enten ved å observere at regnskapet stemmer overens med budsjettet, eller motsatt, at regnskapet har store avvik fra budsjettet. Regnskapet sammenstilles da med budsjettet for å bestemme positive eller negative synergieffekter som fører til at helheten blir større eller mindre enn hver komponent isolert sett.

2.3.3 Aktørsynsmåte

Ifølge Arbnor og Bjerke (1994, s. 68-70) er formålet med aktørsynsmåten å finne betydningen og innholdet ulike aktører legger til grunn for sine handlinger og hvilket miljø de omgis av. I denne synsmåten er man ikke interessert i å forklare større helheter, men helheten forstås ut fra aktørens virkelighetsoppfatning. På grunn av dette er aktørsynsmåten individavhengig. Aktørsynsmåten kan også relateres til regnskap. Innen regnskapsføring er det flere subjektive vurderinger som må tas. Disse vurderingene vil variere fra aktør til aktør og kan derfor føre til handlinger som er individavhengige.

2.4 Teoretisk metodevalg

I avsnittene ovenfor ble det presentert ulike fremgangsmåter for å løse en problemstilling. I dette avsnittet blir de ulike valgene begrunnet.

Som forklart over i avsnitt 2.1 blir casestudier anvendt for å forklare nåværende forhold eller gi en omfattende beskrivelse av sosiale fenomen. Denne masterutredningen er en empirisk og teoretisk studie av bedrifter i oljesektoren, der vi ønsker å sammenligne regnskapsteori, regnskapslov, regnskapsstandarder og regnskapspraksis. Når man sammenligner disse ulike områdene er det viktig å gå i dybden for å få en mest mulig korrekt fremstilling. Dette er mulig ved bruk av casestudier, noe som gjør at denne metoden brukes til å gjennomføre studien. Ved

å studere tre ulike bedrifter innenfor oljesektoren kan vi gi en omfattende beskrivelse av hvordan regnskapsstandarder implementeres i praksis. En studie av tre bedrifter begrunnes med at vi ønsker å sammenligne ulik praksis innenfor en sektor, samtidig som vi da også har et større sammenligningsgrunnlag opp mot regnskapsstandarden. Da vi skal studere tre ulike enheter blir dette, som nevnt i avsnitt 2.1, en komparativ casestudie.

Når det kommer til generalisering vil vi i denne utredningen bruke analytisk generalisering. På den måten generaliserer vi funn og erfaringer fra studien for å underbygge eller avkrefte teoretiske konsepter. Vi trekker dermed ikke slutninger om populasjonen eller universet basert på et utvalg. Dette vil si at vi ikke prøver å si noe om alle bedriftene innenfor oljebransjen, men tilbyr leserne, dersom de finner det relevant, muligheten til å overføre funnene til sin egen situasjon.

I denne masterutredningen skal vi kun undersøke regnskapene for seg selv, og dermed ikke som en del av en større helhet. Dette fører til at systemsynsmåten ikke er aktuell. Ifølge Monsen (1987, s. 22) er det naturlig å bruke den analytiske synsmåten når man arbeider med finansregnskap, da det er klare årsaks- og virkningssammenhenger i regnskapet. Et eksempel på dette er at avskrivning av et anleggsmiddel i resultatregnskapet også vil redusere eiendelens verdi i balansen. Da et årsregnskap er basert på bokførings- og regnskapsregler er kunnskapen som utvikles individuavhengig. Dette taler for at vi derfor kan bruke den analytiske synsmåten i denne utredningen. På den andre siden er det mange subjektive vurderinger i et årsregnskap, noe som taler for at vi også kan bruke aktørsynsmåten. Da vi i denne utredningen velger å kun studere årsregnskapet med tilhørende noteopplysninger, setter dette en begrensning på hvilken informasjon man har for de subjektive vurderingene som er tatt. Dette fører også til at det i denne utredningen brukes den analytiske synsmåten.

2.5 Empiriske valg

I en masterutredning er man nødt til å ta ulike valg og avgrensninger når det kommer til hva som skal undersøkes. MRR-studiet ved UiS har i stor grad lagt vekt på regnskap i privat sektor, og det ble dermed naturlig at valget falt på nettopp denne sektoren. Som nevnt innledningsvis i avsnitt 1.1 blir Stavanger kalt for oljehovedstaden. Dette har preget studiet i stor grad, der det har vært flere gjesteforelesninger med representanter fra oljebransjen. Alle børsnoterte selskaper må avlegge konsernregnskapet etter IFRS, jf. regnskapsloven (rskl.) §3-9. Som en

følge av dette har også IFRS vært en sentral del av studiet. Det vil derfor være interessant å kunne se den teoretiske siden satt ut i praksis. Vi har valgt å fokusere på en bestemt standard, da dette vil gjøre at man kan gå mer i dybden på standarden. En viktig standard er IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr*. Vi har sett at de utvalgte bedriftene for denne utredningen benytter denne standarden i sine årsrapporter, da driftsmidlene utgjør en stor andel av eiendelskategorien. Dermed er fokuset i denne utredningen på IAS 16.

Ved valg av bedrifter var det tre krav som måtte være oppfylt:

- (1) Bedriften må være notert på Oslo Børs,
- (2) bedriften må opplyse om varige driftsmidler i balanseoppstillingen, og
- (3) bedriften må opplyse i årsrapporten at de rapporterer etter IFRS og anvender derfor IAS 16 for sine eiendeler.

Aker BP ASA (Aker BP) er et stort oljeselskap som de aller fleste kjenner til og hadde høsten 2017 en gjesteforelesning ved UiS. Aker BP ble derfor førstevalget til denne utredningen, da det ville være interessant å fordype seg i selskapets regnskap.

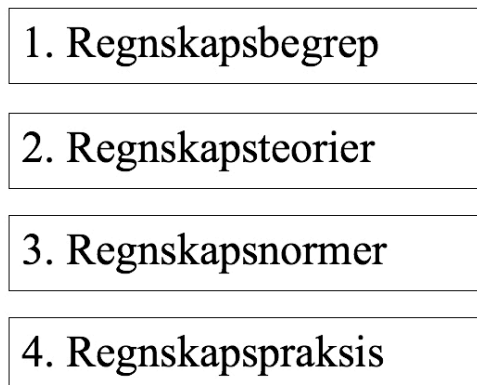
Odfjell Drilling Ltd. (Odfjell Drilling) ble valgt for å diversifisere utredningen som følge av at Aker BP driver med leting, utbygging og drift, mens Odfjell Drilling er et bore- og oljeserviceselskap.

Ved gjennomgang av årsrapporten til Fred. Olsen Energy ASA (Fred. Olsen Energy) ble det oppdaget at denne årsrapporten kun var på totalt 76 sider, i forhold til Aker BPs og Odfjell Drillings rapport på henholdsvis 118 og 128 sider. Det blir da interessant å sammenligne disse rapportene, og undersøke om rapporteringen er i henhold til lovverket til tross for det lave sideantallet. Fred. Olsen Energy ble derfor valgt som bedrift nummer tre.

I prosessen ved utvelgelse av bedrifter var også språk en avgjørende faktor. Ved å studere årsrapporter både på norsk og engelsk, åpner man for muligheten til å sammenligne hvordan begreper blir oversatt, brukt og tolket hos de forskjellige bedriftene.

2.6 Regnskapsanalysenivå

Regnskap kan studeres på ulike nivå, der Monsen (2018, s. 8-9) foreslår fire nivå: regnskapsbegrep, regnskapsteorier, regnskapsnormer og regnskapspraksis. På nivå 1 *Regnskapsbegrep* gis det en omtale av ulike regnskapsbegrep. Nivå 2 *Regnskapsteorier* omhandler regnskapsteorier (regnskapsmodeller) slik som forretningsregnskap og kameralregnskap. Regnskapsbegrepene som presenteres er generelle og frikoblet fra regnskapsteorien. De to første analysenivåene analyseres i kapittel 3 og 4, hvor kapittel 4 inneholder illustrerende talleksempel. På nivå 3 *Regnskapsnormer* er det de ulike regnskapsnormene (regnskapsreglene) i form av regnskapslover og regnskapsstandarder som studeres. De ulike regnskapsreglene blir redegjort for i kapittel 5. På det siste nivået er det regnskapspraksisen til de ulike organisasjonene som studeres. Nivå 4 *Regnskapspraksis* analyseres i kapittel 6-8. De ulike analysenivåene brukes gjennom hele utredningen og danner dermed en rød tråd.

Figur 2.1: Ulike analysenivå. (Kilde: Monsen, 2018, figur 1 s. 8; Oversatt fra engelsk).

Det finnes ulike regnskapsbegrep, regnskapsteorier, regnskapsnormer og regnskapspraksis for privat og offentlig sektor (se f.eks. Monsen, 2017a). Denne masterutredningen er avgrenset til å omhandle profittorienterte bedrifter og vil følgelig omhandle regnskapsbegrep og regnskapsteorier for privat sektor. Regnskapsloven og de internasjonale regnskapsstandardene regulerer regnskapsrapporteringen til disse bedriftene, mens offentlig sektor benytter andre regelverk. På normnivå studeres derfor regnskapsloven og IFRS. Da utredningen er avgrenset til å omhandle privat sektor, skal vi undersøke privat regnskapspraksis og ikke praksis i offentlig sektor.

2.7 Oppsummering

I dette kapitlet ble de ulike fremgangsmåtene for å gjennomføre en utredning presentert. Først ble det en introduksjon av casestudie, før vi fortsatte med å gjøre rede for generalisering som skiller mellom statistisk og analytisk generalisering. I avsnitt 2.3 ble det gjennomgått ulike metodesynsmåter. Disse metodesynsmåtene er analytisk, system- og aktørsynsmåte. Til slutt ble de ulike teoretiske og empiriske valgene gjennomgått og begrunnet. I neste kapittel vil vi gå nærmere inn på referanserammen, og forklare ulike regnskapsbegrep og regnskapsteori for private bedrifter.

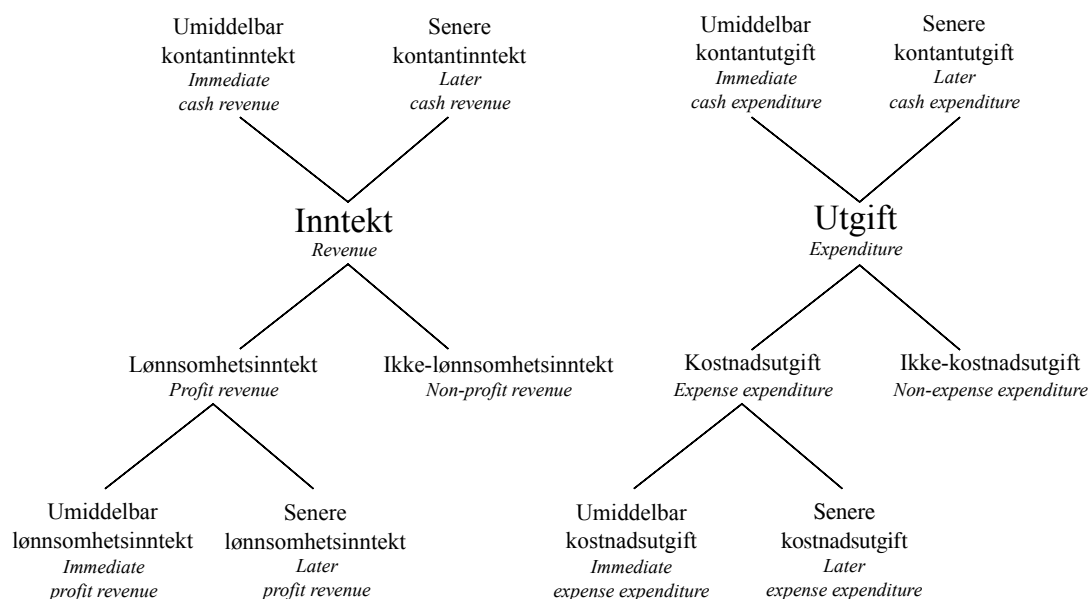
3

3. Regnskapsbegrep og privat regnskapsteori

3.1 Regnskapsbegrep

Monsen (2017a, s. 13-14) har oversatt og videreutviklet et begrepsapparat fra Müllhaupt for å beskrive begrepene inntekter og utgifter. Begrepsapparatet er opprinnelig utviklet på tysk for regnskap i privat sektor, men er videreutviklet slik at det også blir anvendelig for regnskap i offentlig sektor. Da denne utredningen er avgrenset til å omhandle bedrifter i privat sektor er begrepsapparatet bearbeidet til å kun gjelde for private og offentlige bedrifter. Følgelig er begrepene som kun gjelder for offentlig forvaltning fjernet.

Monsen (2017a, s. 13) definerer inntekter som *krav på innbetalinger* og utgifter som *forpliktelse til utbetalinger*. Begrepene inntekt og utgift i figur 3.1 viser til inntekter og utgifter som er påløpt. Inntekter og utgifter som er innbetalt og utbetalt umiddelbart, i inneværende regnskapsperiode, omtales som umiddelbar kontantinntekt (*immediate cash revenue*) og umiddelbar kontantutgift (*immediate cash expenditure*). Senere kontantinntekt (*later cash revenue*) og senere kontantutgift (*later cash expenditure*) er inntekter og utgifter som skal innbetales og utbetales i senere regnskapsperioder.

Figur 3.1: Inntekter og utgifter. (Kilde: Monsen, 2017a, figur 2.2 s. 13; bearbeidet og tilpasset privat sektor).

Periodisering er å henhøre noe til en bestemt periode (se f.eks. Monsen, 2017b, s. 9). Fra begrepsapparatet i figur 3.1 ser man at inntektene og utgiftene kan periodiseres pengemessig til den aktuelle perioden med hensyn til om de er påløpt eller er inn- og utbetalt kontant. Dermed presenterer modellen to varianter av et pengemessig periodiseringsprinsipp: påløptprinsippet og kontantprinsippet.

Inntekter og utgifter kan også ha lønnsomhetsvirkninger (jf. Monsen, 2017a, s. 13-14). Lønnsomhetsinntekt (*profit revenue*) og kostnadsutgift (*expense expenditure*) er inntekter og utgifter med henholdsvis positive og negative lønnsomhetsvirkninger. Umiddelbar lønnsomhetsinntekt (*immediate profit revenue*) og umiddelbar kostnadsutgift (*immediate expense expenditure*) er de delene av lønnsomhetsinntektene og kostnadsutgiftene som har lønnsomhetsvirkninger umiddelbart, med andre ord i inneværende regnskapsperiode. Inntekter og utgifter med lønnsomhetsvirkninger i senere perioder omtales i figur 3.1 som senere lønnsomhetsinntekt (*later profit revenue*) og senere kostnadsutgift (*later expense expenditure*). En investeringsutgift vil være et eksempel på en senere kostnadsutgift som vil ha negative lønnsomhetsvirkninger i senere regnskapsperioder. Avskrivningskostnadene skjer i takt med bruken av eiendelen, og reflekterer dermed eiendelens slitasje. Inntekter og utgifter uten lønnsomhetsvirkninger, som f.eks. låneinntekter og avdragsutgifter, kalles ikke-lønnsomhets-

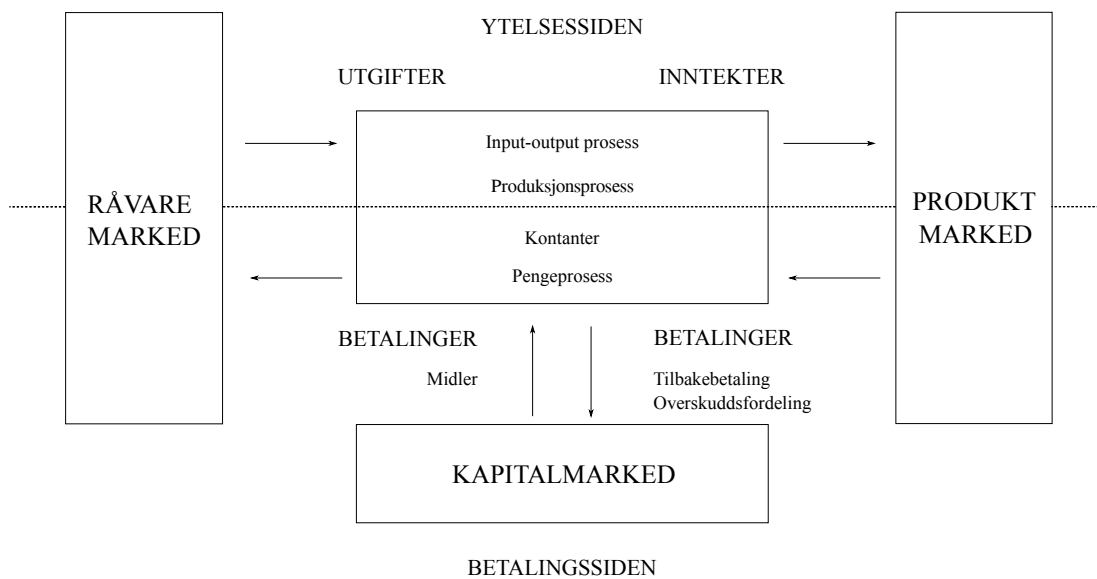
inntekt (*non-profit revenue*) og ikke-kostnadsutgift (*non-expense expenditure*). Det finnes dermed kun én variant av lønnsomhetsperiodiseringsprinsippet. Dette prinsippet innebærer at inntekter og utgifter periodiseres til den aktuelle regnskapsperioden med hensyn til de positive og negative lønnsomhetsvirkningene.

Oppsummert kan vi konstatere at vi står ovenfor to prinsipielt ulike typer av periodiseringsprinsipp. Følgelig står vi også ovenfor to prinsipielt ulike typer regnskap, pengeregnskap og lønnsomhetsregnskap. Som nevnt finnes det kun én variant av lønnsomhetsperiodiseringsprinsippet og kun én variant av lønnsomhetsregnskap. Etersom det finnes to ulike varianter av pengeperiodiseringsprinsippet, nemlig påløptprinsippet og kontantprinsippet, finnes det også to ulike varianter av pengeregnskap, henholdsvis påløptregnskap og kontantregnskap.

3.2 Privat regnskapsteori

I privat sektor representerer eksterntregnskapet et lønnsomhetsregnskap som rapporterer bedriftens lønnsomhetsutvikling (Monsen, 2017a, s. 4). Av figur 3.1 kan man se at det finnes to ulike typer periodiseringsprinsipp. Dermed finnes det ulike varianter av regnskap, der vi har pengeregnskap og lønnsomhetsregnskap. Dette medfører at ulike regnskap kan kreve ulik regnskapsinformasjon, noe som fører til at det finnes forskjellige regnskapsteorier. Da vi i denne utredningen har valgt å fokusere på private bedrifter, er referanserammen avgrenset til privat regnskapsteori og dermed lønnsomhetsregnskap.

De private bedriftene har en lønnsomhetsmålsetting, hvor målet er å oppnå størst mulig overskudd (Monsen, 2017a, s. 3). Privat regnskapsteori er derfor utviklet for å rapportere lønnsomhet. Avdelingsledere rapporterer til toppledelsen hvordan de har forvaltet aksjekapitalen i form av et internregnskap, som fokuserer på lønnsomhetsvirkningene av inntektene og utgiftene (Monsen 2017a, s. 3-4). Da aksjonærene har behov for å bruke regnskapet til å undersøke hvorvidt deres lønnsomhetskrav er tilfredsstillt, rapporterer også finansregnskapet lønnsomhetsvirkningene av inntekter og utgifter. Monsen (2017a, s. 4) omtaler det private finansregnskapet for et forretningsregnskap, der forretningsregnskapet representerer et lønnsomhetsregnskap.

Figur 3.2: Kapitalsirkuleringsmodellen. (Kilde: Monsen, 2017a, figur 1.3, s. 5; oversatt fra engelsk).

Private bedrifter skaffer seg inntekter gjennom markedsmessige byttetransaksjoner ved å bytte varer og tjenester mot penger (Monsen, 2017a, s. 1). Figur 3.2 illustrerer hvordan kapitalen til en privat bedrift sirkulerer, der man skiller mellom en ytelsesside og en betalingside. Bedriften må kjøpe råvarer for å kunne produsere varer som de kan selge i produktmarkedet (ytelsessiden). Dette gir bedriften inntekter, som brukes til å finansiere produksjon- og råvareutgiftene som bedriften har pådratt seg (betalingsiden). På en annen side kan også bedriften låne penger i kapitalmarkedet for å finansiere sine utgifter.

3.2.1 Bokføring og regnskapsoppstillinger

Bokføringen i privat sektor baseres i dag på bruken av det dobbelte bokholderis prinsipp (se f.eks. Havstein & Moen, 2010, s. 49). Når man bruker det dobbelte bokholderis prinsipp blir enhver transaksjon registrert to ganger på to ulike kontoer, der debet skal være lik kredit (Monsen, 2017a, s. 18-19). Den opprinnelige varianten av dobbel bokføring er kjøpmannens dobbelte bokføringsmetode, og kjennetegnes ved at kontoene deles inn i betalingskonti (balanseregnskapskonti) og ytelseskonti (lønnsumhetsresultatregnskapskonti) (Monsen, 2017a, s. 31). Ifølge Monsen (2017a, s. 19) danner kjøpmannens dobbelte bokføring grunnlaget for et lønnsumhetsregnskap. Inntektene og utgiftene periodiseres med henblikk på

lønnsomhetsvirkningene (ved bruk av lønnsomhetsperiodiseringsprinsippet), slik at periodens lønnsomhetsresultat rapporteres; se umiddelbar lønnsomhetsinntekt og umiddelbar kostnadsutgift i figur 3.1 (Monsen, 2017a, s. 38-40). I figuren fremkommer lønnsomhetsresultatet som umiddelbar lønnsomhetsinntekt minus umiddelbar kostnadsutgift. Lønnsomhetsresultatet fremkommer på to måter: via betalings siden (rapportert på balanseregnskapskonti) og via ytelsessiden (rapportert på lønnsomhetsresultatregnskapskonti). Basert på kjøpmannens dobbelte bokføring utarbeides det da to regnskapsoppstillinger, henholdsvis balanseregnskap og lønnsomhetsresultatregnskap (Monsen, 2017a, s. 105). Dette betyr at disse to regnskapsoppstillingene er en integrert del av lønnsomhetsforretningsregnskapet.

Det har imidlertid vært diskutert om private bedrifter også bør utarbeide en tredje regnskapsoppstilling, nemlig en kontantstrømoppstilling (Monsen, 2017a, s. 105). Denne oppstillingen kan utarbeides på to forskjellige måter, enten ved bruk av den direkte eller den indirekte metoden. Kontantstrømoppstillingen viser netto kontantstrøm fra driftsaktivitetene, investeringsaktivitetene og finansieringsaktivitetene i form av umiddelbar kontantinntekt minus umiddelbar kontantutgift. Da kontantstrømoppstillingen ikke er en integrert del av lønnsomhetsforretningsregnskapet, vil det ikke fokuseres på denne videre i utredningen.

3.2.2 Tysk perspektiv

Monsen (2017a, s. 19-24) har studert ulike perspektiv når det kommer til regnskapsteori, der han fremhever forskjellene mellom tysk og anglosaksisk perspektiv. Ifølge det tyske perspektivet er fordelene med å bruke kjøpmannens dobbelte bokføring at lønnsomhetsresultatet blir rapportert både via betalings- og ytelsessiden. Dette gir en mer informativ lønnsomhetsresultatpresentasjon og impliserer at det er en direkte kobling mellom lønnsomhetsresultatregnskapskontoene og balanseregnskapskontoene.

3.2.3 Anglosaksisk perspektiv

I det anglosaksiske perspektivet bruker man også dobbel bokføring, men motivasjonen for å bruke den er ikke den samme. Ifølge Littleton (1933; gjengitt i Kam, 1990, s. 302-304) er det eierskap som er kjernen i det dobbelte bokholderi. Denne teorien blir kalt for eierteorien, og uten eierskap er det ingen grunn til at debet skal være lik kredit. I eierteorien fokuseres det på eieren, og dermed er regnskapsbegrepene, prosedyrene og reglene utarbeidet med utgangspunkt i eierens interesse. Eiendeler minus gjeld representerer eierens kapital, hvor

eiendelene tilhører eieren og gjelden er hans forpliktelse. Inntekter representerer en økning i eierens kapital, mens kostnader representerer en reduksjon. Dermed må alle faktorer som påvirker eierens formue i en gitt periode inkluderes i inntekten. Terminologien her er den som brukes i det anglosaksiske perspektivet, og kan avvike fra begrepsapparatet presentert i avsnitt 3.1. I det anglosaksiske perspektivet er formålet med regnskapet å rapportere eierens nettoformue i bedriften, der inntekter og kostnader påløper som følge av eierens handlinger og beslutninger (Kam, 1990, s. 303).

Etterhvert som selskapsformene utviklet seg og eierne fikk begrenset ansvar, var ikke eierteorien lenger hensiktsmessig som grunnlag for å forklare privat regnskapsrapportering (Kam, 1990, s. 305-308). Dette førte til utviklingen av enhetsteorien. Denne teorien går ut på at eiendelene er like store som eierandelene, der eiendelene tilhører bedriften og gjelden representerer bedriftens forpliktelse, ikke eierens. Eierandelene representerer et krav på enhetens eiendeler der kreditorene har et spesifikt krav, mens aksjonærene har et residualt krav på eiendelene ved en eventuell oppløsning. Enhetsteorien fokuserer på eiendelssiden av balansen, der inntekter øker eiendelene og kostnader reduserer dem. Ut fra dette kan man se at grunnlaget for å forklare privat regnskapsrapportering i det anglosaksiske perspektivet har utviklet seg fra å ta utgangspunkt i eiernes interesse til å rette seg mot bedriften som en enhet.

3.3 Oppsummering

I dette kapitlet har vi presentert nivå 1 og 2 i figur 2.1. Vi har både sett på sentrale regnskapsbegrep og redegjort for ulike retninger innenfor dagens private regnskapsteori. I neste kapittel skal begrepsapparatet illustreres med et talleksempel, der vi skal ta utgangspunkt i produksjon og salg for en privat bedrift, samt anskaffelse av et anleggsmiddel.

4

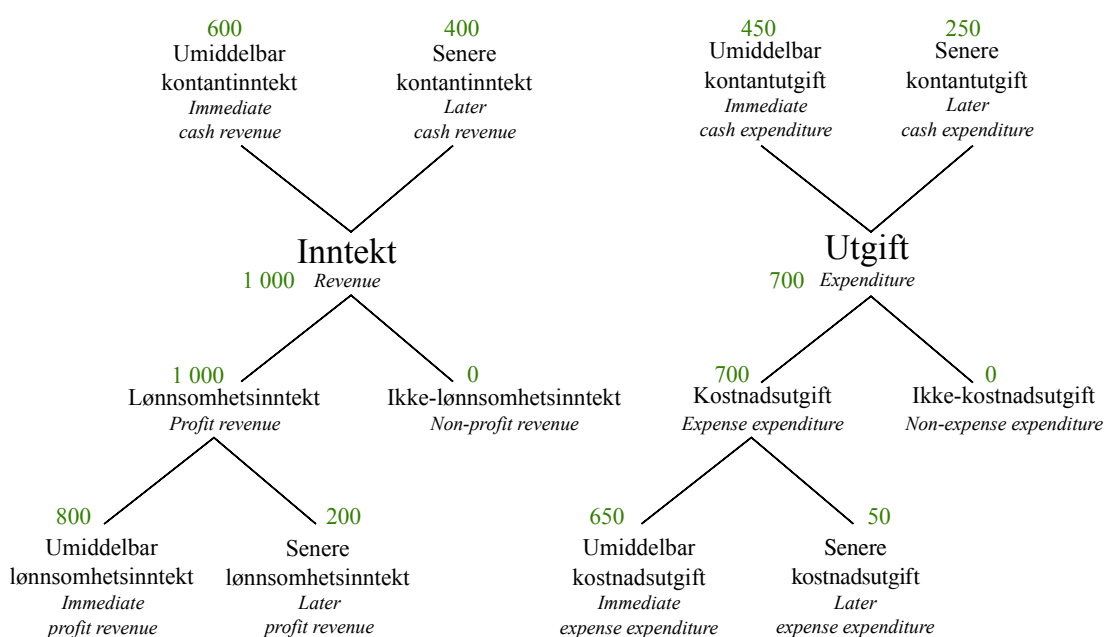
4. Talleksempel

I dette kapittelet skal vi bruke et talleksempel for å forklare begrepsapparatet i figur 3.1 ytterligere.

4.1 Kulepenneksempel

Talleksempelen er som følger: en privat bedrift produserer og selger kulepennener. La oss si at den private bedriften inngår en avtale om å selge 1 000 kulepennener for 1 kr per stykk til en kunde, det vil si for totalt 1 000 kr. Bedriften leverer 800 kulepennener i denne regnskapsperioden og 200 kulepennener i neste periode. Det brukes 700 råvareenheter, som koster 1 kr per stykk for å produsere disse 1 000 kulepennene.

4.1.1 Regnskapsbegrep - kulepenneksempel

Figur 4.1: Tallmessig illustrasjon - kulepenneksempel

I regnskapsperioden mottar bedriften en innbetaling på 600 kr, de resterende 400 kr mottas i en senere periode. Dette betyr at 600 kr omtales som umiddelbar kontantinntekt, mens 400 kr omtales som senere kontantinntekt. Senere kontantinntekt påvirker imidlertid ikke periodens lønnsomhetsresultat eller periodens kasseendring. Dette på grunn av at vi ikke ser på bedriften i hele dens levetid, men kun for én regnskapsperiode. Når alle kulepennene er levert, har bedriften en lønnsomhetsinntekt på kr 1 000. Da bedriften leverer 800 kulepenn i inneværende regnskapsperiode vil umiddelbar lønnsomhetsinntekt være 800 kr, og de resterende 200 kr vil være en senere lønnsomhetsinntekt. Man bør være oppmerksom på at den senere lønnsomhetsinntekten er en forpliktelse til å levere 200 kulepenn, og ikke et skyldig beløp på 200 kr.

På utgiftssiden har bedriften en utgift på totalt 700 kr. 450 kr av den totale utgiften blir betalt i inneværende regnskapsperiode og de resterende 250 kr skal utbetales i neste periode. Dermed omtales 450 kr som umiddelbar kontantutgift, mens 250 kr blir senere kontantutgift. Når salget av de 1 000 kulepennene er gjennomført, har bedriften en kostnadsutgift på 700 kr. For å produsere de første 800 kulepennene, som leveres i første periode, medgår det 650 råvareenheter til en verdi av 650 kr. Dermed er regnskapsperiodens råvarekostnader, eller med andre ord umiddelbar kostnadsutgift på 650 kr. Dette fører til en senere kostnadsutgift på 50 kr (750-650), eller sagt på en annen måte, vil det medgå kostnader for 50 kr i senere perioder for å produsere de 200 kulepennene som skal leveres senere.

4.1.2 Regnskapsteori – bokføring kulepenneksempel

I dette avsnittet skal vi illustrere bokføringen av talleksempelen ovenfor.

Åpningsbalansekonto			
Kassebeholdning	0	Egenkapital	0
	0		0

Kassebeholdning		Lønnsomhetsresultatregnskapskonto	
IB	0	2a)	450
1a)	600	2b)	200
		3)	150
	600		800
			800

Senere kontantinntekt (fordring)			
IB	0		
1b)	200		
1c)	200	UB	400
	400		400

Senere lønnsomhetsinntekt			
		1c)	200
UB	200		
	200		200

Senere varekostnadsutgift (varelager)			
2c)	50		
		UB	50
	50		50

Senere kontantutgift (leverandørgjeld)			
		2b)	200
UB	250	2c)	50
	250		250

Lønnsomhetsresultat (Resultat)			
		IB	0
UB	150	3)	150
	150		150

Egenkapital			
		IB	0
UB	0		
	0		0

Sluttbalansekonto			
Kassebeholdning	150	Senere lønnsomhetsinntekt	200
Senere kontantinntekt	400	Senere kontantutgift	250
Senere varekostnadsutgift	50	Egenkapital	0
		Lønnsomhetsresultat	150
	600		600

IB = Inngående balanse, UB= utgående balanse

Tabell 4.1: Bokføring - kulepenneksempel

I eksempelet ovenfor har man en åpningsbalanse på 0. Inntekt (1) er påløpt med 1 000. 800 av dette beløpet har en lønnsomhetsvirkning i den inneværende regnskapsperioden, 200 (1 000-800), vil ha en senere lønnsomhetsvirkning. 600 er kontant innbetalt i perioden og 400 (1 000-600) skal mottas innbetalt senere. Dermed blir bokføringen følgende: innbetalingen (1a) på 600 som har lønnsomhetsvirkning i perioden, debiteres kassekontoen (pengevirksomhet og

lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og krediteres Lønnsomhetsresultatregnskapskontoen (lønnsomhetsvirkning via ytelsessiden). 200 (1b) av inntekten (800-600) har også lønnsomhetsvirkning i perioden, selv om dette beløpet ennå ikke er mottatt som innbetaling. Kontoen Senere kontantinntekt debiteres (økning i fordring som også representerer lønnsomhetsinntekt rapportert via betalingssiden), og Lønnsomhetsresultatregnskapskontoen krediteres (lønnsomhetsinntekt rapportert via ytelsessiden). Den resterende delen av påløpt inntekt, 200 (1c) (1 000-800), har verken pengevirkning eller lønnsomhetsvirkning i regnskapsperioden. Dette resulterer i at kontoen Senere kontantinntekt (lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) debiteres, og kontoen Senere lønnsomhetsinntekt krediteres. Dette gjøres for å oppheve lønnsomhetsvirkningen av debiteringen av kontoen Senere kontantinntekt i denne perioden og utsette lønnsomhetsvirkningen til en senere periode.

Utgift (2) er påløpt med 700. 650 av dette beløpet har lønnsomhetsvirkning i inneværende regnskapsperiode, 50 (700-650) vil ha lønnsomhetsvirkning senere. 450 er betalt kontant i perioden og 250 (700-450) skal betales senere. Dermed blir bokføringen følgende: utgiften (2a) på 450 har både lønnsomhetsvirkning og pengevirkning i perioden. Dette medfører at kassekontoen krediteres (pengevirksomhet og lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og Lønnsomhetsresultatregnskapskontoen debiteres (lønnsomhetsvirkning via ytelsessiden). Utgiften (2b) på 200 (650-450) har lønnsomhetsvirkning i perioden, selv om dette beløpet enda ikke er utbetalt. Senere kontantutgift krediteres (lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og Lønnsomhetsresultatregnskapskontoen debiteres (lønnsomhetsvirkning via ytelsessiden). Påløpt utgift (2c) på 50 (700-650) har verken pengevirkning eller lønnsomhetsvirkning i regnskapsperioden. Senere kontantutgift krediteres (lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og kontoen Senere varekostnadsutgift debiteres. Dette gjøres for å oppheve lønnsomhetsvirkningen av krediteringen av kontoen Senere kontantutgift og utsette lønnsomhetsvirkningen til en senere periode. Ved utgangen av regnskapsperioden har bedriften dermed et lønnsomhetsresultat på 150 (se (3) debet Lønnsomhetsresultatregnskapskonto og kredit balanseregnskapskontoen Lønnsomhetsresultat (Resultat)). Dermed er egenkapitalen ved slutten av perioden 150 (jf. $150 + 0$).

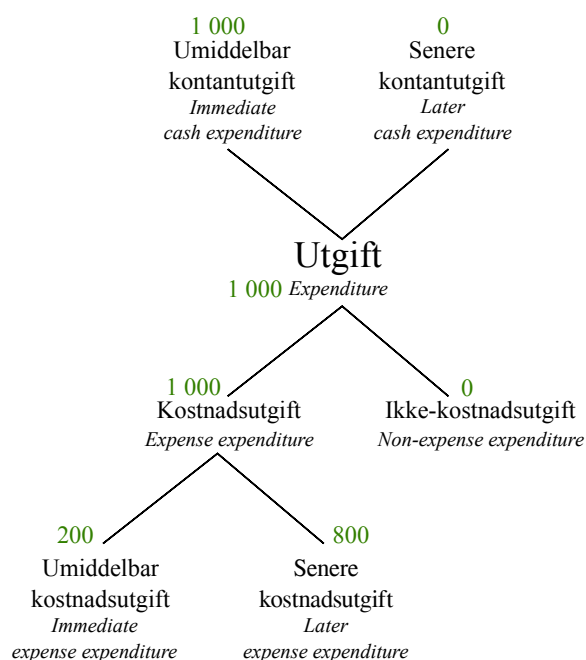
I dette eksempelet har vi brukt den dobbelte bokføringsmetoden, som både anvendes i det anglosaksiske og det tyske perspektivet, se avsnitt 3.2. Forskjellen mellom disse er imidlertid at det tyske perspektivet fokuserer mer på hvordan periodens lønnsomhetsresultat fremkommer, nemlig via betalings- og ytelsessidene (Monsen, 2017a, s. 40). I det

anglosaksiske perspektivet derimot, rettes fokuset mot hvem dette lønnsomhetsresultatet tilhører, enten eierne eller bedriften som en egen enhet.

4.2 Anleggsmiddeleksempel

Talleksempelen er som følger: en privat bedrift kjøper et anleggsmiddel 01.01 år 1 for 1 000 kr. Hele beløpet skal betales i inneværende regnskapsperiode. Anleggsmiddelet har en anslått levetid på 5 år og skal avskrives lineært. Avskrivningen vil dermed være 200 kr (1 000 kr/5 år) hvert år.

4.2.1 Regnskapsbegrep – anleggsmiddeleksempel

Figur 4.2: Tallmessig illustrasjon – anleggsmiddeleksempel

Da bedriften skal betale hele anleggsmiddelet i inneværende regnskapsperiode, omtales 1 000 kr som umiddelbar kontantutgift. Når bedriften kjøper et anleggsmiddel er dette en investeringsutgift som vil ha lønnsomhetsvirkning i de regnskapsperiodene som anleggsmiddelet brukes.

Investeringsutgiften i forbindelse med anskaffelsen av anleggsmiddelet er en kostnadsutgift, da den har negativ lønnsomhetsvirkning. Som følge av slitasje ved bruk, avskrives

anleggsmiddelet i hver regnskapsperiode. Avskrivningskostnadene (for senere perioder) er en senere kostnadsutgift med negativ lønnsomhetsvirkning i senere perioder. For hver regnskapsperiode blir årets avskrivning en umiddelbar kostnadsutgift, mens eiendelens restverdi er en senere kostnadsutgift. I inneværende regnskapsperiode vil bedriften dermed ha en kostnadsutgift på 1 000 kr: en umiddelbar kostnadsutgift på 200 kr og senere kostnadsutgift på 800 kr. Slik fortsetter avskrivningen frem til anleggsmiddelets levetid er omme eller restverdien er 0 kr.

4.2.2 Regnskapsteori – bokføring anleggsmiddeleksempel

I dette avsnittet skal vi illustrere bokføringen av talleksempelen ovenfor.

Kassebeholdning	1 000	Egenkapital	1 000
Anleggsmiddel	0		
	1 000		1000

IB	1 000		
		1)	1 000
	1 000		1 000

		3)	200
2)	200		200
	200		200

IB	0		
1)	1 000	2)	200
		UB	800
	1 000		1 000

		IB	1 000
3)	200		
UB	800		
	1 000		1 000

Kassebeholdning	0	Egenkapital	800
Anleggsmiddel	800		
	800		800

Tabell 4.2: Bokføring – anleggsmiddeleksempel

Eksempelet ovenfor tar utgangspunkt i at bedriften har en kassebeholdning ved begynnelsen av perioden på 1 000 og dermed en egenkapital på samme beløp. Utgiften for investeringen av anleggsmiddel (1) på 1 000 er betalt kontant. Bokføringen (1) for anskaffelse av anleggsmiddelet blir dermed at kassekontoen krediteres med 1 000 og kontoen Senere investeringskostnadsutgift (Anleggsmiddel) debiteres med samme beløp. Følgelig rapporteres det en pengevirkning uten at man rapporterer en lønnsomhetsvirkning. Avskrivningskostnaden (2) på 200 ($1\ 000/5$) er en negativ lønnsomhetsvirkning som følge av bruken av anleggsmiddelet. Denne negative lønnsomhetsvirkningen registreres via betalingssiden ved å kreditere kontoen Senere investeringskostnadsutgift (Anleggsmiddel) og via ytelsessiden ved å debitere Lønnsomhetsresultatregnskapskontoen. Anskaffelse av anleggsmiddelet (1) og avskrivning (2) fører til at anleggsmiddelet ved slutten av perioden har en verdi på 800 ($1\ 000 - 200$), og bedriften har dermed en egenkapital på 800.

4.3 Oppsummering

I dette kapitlet har vi sett hvordan begrepsapparatet kan anvendes for en privat bedrift med tilhørende bokføring. Fokuset flytter seg i neste kapittel fra analysenivå 1 *regnskapsbegrep* og analysenivå 2 *regnskapsteorier* til nivå 3 *regnskapsnormer* i figur 2.1, der vi skal se nærmere på regnskapsreglene for de private bedriftene i Norge.

5

5. Regnskapslov og regnskapsstandarder for private bedrifter

5.1 Innledning

Regnskapsloven og regnskapsstandardene for private bedrifter tar utgangspunkt i den tidligere presenterte private regnskapsteorien, selv om det finnes noen avvik fra teorien. I dette kapitlet brukes regnskapsterminologien som finnes i regnskapsloven, regnskapsstandardene og den refererte litteraturen. Terminologien i dette kapitlet samsvarer dermed ikke nødvendigvis med begrepsapparatet i figur 3.1. Disse ulikhetene vil vi komme tilbake til i utredningens kapittel 9.

Innen regnskap finnes det to ulike basismålsettinger: kontroll- og beslutningsformål (Mellempvik, Monsen, Olson, 1988, s. 102-103). Kontrollformålet innebærer at regnskapet skal gi informasjon om ledelsens ressursallokering. Beslutningsformålet, på den andre siden, innebærer at regnskapet skal gi grunnlag for beslutningstaking. Det finnes også ulike regnskapsnormer, der det normalt skilles mellom resultat- og balanseorientering og prinsippbaserte eller regelbaserte løsninger (se f.eks. Baksaas & Stenheim, 2015). Ved balanseorientert tilnærming må regnskapspostene tilfredsstillende definisjonene for å kunne innregnes (Baksaas & Stenheim, 2015, s. 44-45). Periodisering av resultatposter bestemmes ut fra endringer i balansepostene, og medfører derfor at resultatet er en residualpost. Dermed er definisjonene av balansepostene styrende for all innregning av eiendeler, gjeld, inntekter og kostnader. I resultatorientert tilnærming derimot, er innregning og måling bestemt ut fra resultatorienterte prinsipper for inntektsføring og kostnadsføring. Prinsippbaserte løsninger krever i stor grad egne vurderinger og profesjonelt skjønn, i motsetning til regelbaserte løsninger som gir lite rom for valgmuligheter og skjønn (Baksaas & Stenheim, 2015, s. 104).

5.2 Regnskapsloven

I Norge reguleres årsregnskapet gjennom Lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven). Hvem som har regnskapsplikt fremkommer i regnskapsloven §1-2, der både foretaksform og størrelse har betydning for hvem som plikter å avlegge et regnskap. Det fremkommer i rskl. §1-2 første ledd at blant annet aksjeselskap, allmennaksjeselskap, statsforetak, borettslag og stiftelser har regnskapsplikt. Offentlige organisasjoner bygger på andre regnskapsprinsipper enn de som er oppstilt i regnskapsloven (Regjeringen.no, 2013). Følgelig følger ikke disse organisasjonene regnskapsloven. Dermed gjelder regnskapsloven primært for private bedrifter. Man ser imidlertid fra rskl. §1-2 at loven gjelder for andre organisasjoner enn private bedrifter, eksempelvis statsforetak, borettslag og stiftelser. Som nevnt innledningsvis er denne utredningen avgrenset til privat sektor, og vi går dermed ikke videre inn på regnskapsreguleringen for andre bedrifter enn de private.

I Ot.prp. nr. 42 (1997-1998) Om lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) (Finans- og tolldepartementet, 1998, s. 17) kommer det frem at regnskapsloven skal bidra til informative regnskap som er tjenlige i forhold til brukernes behov. For at regnskapet skal fungere som en informasjonsbærer må brukerne vite hvordan regnskapet leses og analyseres, og det er derfor nødvendig med standardisering av regnskapsinformasjonen. Lovreguleringen angir minstekravet til en slik standardisering, mens utviklingen av god regnskapsskikk kan gi en ytterligere standardisering av regnskapsinformasjonen.

Da regnskapsloven oppstiller rammene for utarbeidelse av årsregnskapet, blir den ofte omtalt som en rammelov (Kvifte, Tofteland & Bernhoft, 2011, s. 13). Regnskapsloven blir omtalt som en rammelov først og fremst da loven er tuftet på grunnleggende regnskapsprinsipper (GRP) som utvikles gjennom standardsetting og praksis. Disse oppstilles i regnskapslovens (1998) kapittel 4. Blant disse regnskapsprinsippene finner vi transaksjonsprinsippet, opptjeningsprinsippet, sammenstillingsprinsippet, forsiktighetsprinsippet og kongruensprinsippet.

Transaksjonsprinsippet krever at transaksjoner skal regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet, jf. rskl. §4-1 nr. 1. En transaksjon anses som gjennomført når risiko og kontroll er overført (Kvifte et al., 2011, s. 34). I henhold til opptjeningsprinsippet i rskl. §4-1 nr. 2 skal inntekter resultatføres når de er opptjent. Dette fører til at inntektsføringen reflekterer aktiviteten i virksomheten, og vil ofte sammenfalle med transaksjonstidspunktet (Kvifte et al., 2011, s. 41). Sammenstillingsprinsippet er oppstilt i rskl. §4-1 nr. 3, hvor loven

krever at utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Inntektsføringen blir dermed styrende for kostnadsføringen (Kvifte et al., 2011, s. 47). Forsiktighetsprinsippet er oppstilt i rskl. §4-1 nr. 3, og krever at urealisert tap skal resultatføres. Kongruensprinsippet, jf. rskl. §4-3, innebærer at alle inntekter og kostnader skal resultatføres, noe som vil si at det i utgangspunktet ikke er anledning til å føre inntekter og kostnader direkte mot egenkapitalen (jf. Handeland & Schwencke, 2011, s. 137). I de grunnleggende regnskapsprinsippene er det sentrale å oppnå en meningsfylt resultatmåling, og GRP blir derfor omtalt som resultatorientert (Kvifte et al., 2011, s. 33). Resultatorientering fremkommer ved at resultatposter innregnes ut fra et opptjeningsprinsipp og et sammenstillingsprinsipp, der balansen blir en brobygger mellom de ulike års resultatregnskap (Baksaas & Stenheim, 2015, s. 43).

5.2.1 Norske regnskapsstandarder

Ifølge rskl. §4-6 skal årsregnskapet utarbeides i samsvar med god regnskapsskikk. Hva som anses å være innenfor god regnskapsskikk beror på en samlet vurdering av en rekke forhold der de norske regnskapsstandardene, utgitt av Norsk RegnskapsStiftelse, har en viktig rolle (jf. Handeland & Schwencke, 2011, s. 141). Norsk RegnskapsStiftelse (NRS) består av tre hovedorganer: Stiftelsesstyret, Fagorgan IFRS (FO IFRS) og Regnskapsstandardstyret (RSS) (Regnskapsstandardstyret i Norsk RegnskapsStiftelse, 2017, s. 2-3). RSS har i oppgave å utgi standarder for små foretak, ideelle organisasjoner, samt øvrige foretak. Øvrige foretak er foretak som ikke er børsnoterte, ikke er små og som ikke er ideelle organisasjoner.

5.2.2 Internasjonalisering av regnskapsreguleringen i Norge

Regnskapsfaget utvikler seg i en stadig mer internasjonal retning, og med virkning fra 2005 er regnskapsloven endret slik at den angir to forskjellige reguleringsystemer (jf. Handeland & Schwencke, 2011, s. 39). Reguleringsystemet består nå av regnskapslovens ordinære regler og internasjonale regnskapsstandarder (IFRS), jf. Finansdepartementets forskrifter 17. desember 2004 og 21. januar 2008, og er hjemlet i rskl. §3-9. Alle regnskapspliktige foretak etter rskl. §1-2 kan som hovedregel fritt velge mellom de to reguleringsystemene. På en annen side må børsnoterte selskaper alltid avlegge konsernregnskapet og selskapsregnskapet (dersom det ikke er organisert som et konsern) etter IFRS, jf. rskl. §3-9. Dette medfører at regnskapslovens ordinære regler således ikke kan anvendes av slike selskaper. Bedriftene som avlegger regnskap etter IFRS har fortsatt regnskapsplikt etter regnskapsloven, men følger de internasjonale regnskapsstandardene utarbeidet av IASB (Baksaas & Stenheim, 2015, s. 34).

Dette fører også til at NRS i fremtiden først og fremst utarbeider standarder for andre enn de børsnoterte selskapene (Kvifte et al., 2011, s. 21).

Da vi i denne masterutredningen har valgt å fokusere på børsnoterte selskaper som avlegger årsregnskap etter IFRS, blir det ingen større utdypning av den norske regnskapsloven eller de ulike norske regnskapsstandardene. Det blir dermed en større redegjørelse av de internasjonale regnskapsstandardene, med særlig fokus på IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr*, i avsnittene under.

5.3 IFRS

Behovet for å harmonisere regnskapsstandarder på tvers av nasjoner oppstod mot slutten av 1900-tallet, da man så en økt globalisering i kapitalmarkedet (Alfredson et al., 2005, s. 7). Som følge av denne utviklingen i økonomien oppdaget investorer og kreditorer at det var vanskelig å sammenligne regnskapene ettersom hvert land hadde ulik behandling av informasjon i regnskapet.

The International Accounting Standards Committee (IASC) ble etablert i 1973 for å utvikle et sett med standarder som kunne anvendes over hele verden (Alfredson et al., 2005, s. 34). IASC utviklet International Accounting Standards (IAS-er), men ettersom de var et organ for privat sektor, hadde de ingen myndighet til å verken tvinge eller kreve at nasjonale standardsettere skulle benytte seg av disse standardene (Alfredson et al., 2005, s. 8).

I 2001 ble IASC omorganisert til International Accounting Standards Board (IASB) (Alfredson et al., 2005, s. 10). IASC utviklet 41 IAS-er fra de startet arbeidet i 1973 frem til omorganiseringen. Etter 2001 har IASB revidert disse standardene flere ganger, og utvikler i dag en serie med standarder kalt International Financial Reporting Standards (IFRS-er). I omorganiseringsprosessen gjorde IASB det klart at alle IAS-ene som ble utgitt fra IASC skulle være gjeldende helt frem til IASB hadde endret på eller erstattet dem (Alfredson et al., 2005, s. 15-16). Dermed er det slik at begrepet IFRS også inkluderer IAS. IASB har også utviklet helt nye standarder som tar opp andre problemstillinger.

Primærbrukeren av regnskapet under IFRS er den profesjonelle investor (se f.eks. IFRS Foundation, 2010). I IASBs forord til IFRS kommer det frem at standardene er designet til å

gjelde for profittorienterte bedrifter, med andre ord, privat sektor (Alfredson et al., 2005, s. 33). Dermed er ikke disse designet for ideelle organisasjoner eller i offentlig sektor. Dette kan også ha sammenheng med at private bedrifter retter fokus mot et lønnsomhetsregnskap, mens offentlige organisasjoner har fokus på pengeregnskap (Monsen, 2017a, s. 3-5).

Det konseptuelle rammeverk fremstiller mål og konsepter innenfor finansiell rapportering (IFRS Foundation, 2017a). Rammeverket blir sett på som en veiledning i utviklingen av standardene og et hjelpemiddel ved fravær av IAS-er eller IFRS-er som kan løse den aktuelle problemstillingen (Alfredson et al., 2005, s. 12). Rammeverket er balanseorientert og inneholder kriterier for innregning (se f.eks. Baksaas & Stenheim, 2015, s. 53). Systemet for innregning er bygget opp rundt definisjonen på en eiendel og de resterende resultat- og balansepostene kan avledes ut fra eiendelsdefinisjonen (Baksaas & Stenheim, 2015, s. 44). Sentrale begreper blir definert i avsnitt 5.3.1. Da IAS er prinsippbasert fokuserer standardene på å etablere generelle prinsipper ut fra det underliggende konseptuelle rammeverket (Alfredson et al., 2005, s. 11). Dermed har IAS-ene bare en begrenset mengde veiledning for hvordan man skal anvende de generelle prinsippene for transaksjoner i en spesifikk bedrift eller industri.

5.3.1 Begreper i IFRS

I rammeverket finner man definisjoner av ulike regnskapsbegreper. I balanseoppstillingen har man eiendeler, forpliktelse og egenkapital, mens i resultatoppstillingen finner man inntekter og kostander.

I henhold til IASBs rammeverk punkt 4.4 a) er en eiendel definert som: “A resource controlled by the entity as a result of past events and from which future economic benefits are expected to flow to the entity” (IFRS Foundation, 2010, s. 26).

En forpliktelse defineres i punkt 4.4 b) som: “A present obligation of the entity arising from past events, the settlement of which is expected to result in an outflow from the entity of resources embodying economic benefits” (IFRS Foundation, 2010, s. 26).

Egenkapital er, i henhold til punkt 4.4 c): “The residual interest in the assets of the entity after deducting all its liabilities” (IFRS Foundation, 2010, s. 26).

Ut fra disse definisjonene ser man at sannsynlighet er et sentralt kriterie. Det må altså være sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler vil tilflyte eller strømme ut fra bedriften før de kan defineres som eiendel eller forpliktelse.

Inntekt (*income*) er i henhold til rammeverkets punkt 4.25 a) definert som: “Increases in economic benefits during the accounting period in the form of inflows or enhancements of assets or decreases of liabilities that result in increases in equity, other than those relating to contributions from equity participants” (IFRS Foundation, 2010, s. 30-31).

En kostnad (*expense*) defineres i punkt 4.25 b) som: “Decreases in economic benefits during the accounting period in the form of outflows or depletions of assets or incurrences of liabilities that result in decreases in equity, other than those relating to distributions to equity participants” (IFRS Foundation, 2010, s. 31).

Man kan ut fra definisjonene se at inntekt og utgift beskrives som en residualpost ved at de defineres som en økning eller reduksjon i økonomiske fordeler til bedriften.

Ved innregning og måling av elementer kan det brukes forskjellige måleattributter (Baksaas & Stenheim, 2015, s. 196). En måleattributt forteller hvilken verdi som skal legges til grunn for målingen. Det blir listet opp fire ulike måleattributter i rammeverket: historisk kost, gjenanskaffelseskost, realisasjonsverdi og nåverdi. Rammeverket foretar ingen prioritering mellom disse, men fastslår at historisk kost er den mest utbredte måleattributten.

Historisk kost for eiendeler innebærer i henhold til rammeverkets punkt 4.55 a) at: ”Assets are recorded at the amount of cash or cash equivalents paid or the fair value of the consideration given to acquire them at the time of their acquisition” (IFRS Foundation, 2010, s. 37). For forpliktelser innebærer historisk kost at:

Liabilities are recorded at the amount of proceeds received in exchange for the obligation, or in some circumstances (for example, income taxes), at the amounts of cash or cash equivalents expected to be paid to satisfy the liability in the normal course of business. (IFRS Foundation, 2010, s. 37)

Man kan se at historisk kost representerer den kostprisen bedriften betalte for å anskaffe eiendelen eller gjelden, og er ikke basert på dagens verdi i markedet.

Gjenanskaffelseskost, realisasjonsverdi og nåverdi kan betraktes som ulike tilnærminger til virkelig verdi (Baksaas & Stenheim, 2015, s. 196). Virkelig verdi er ikke inkludert blant måleattributter, da dette ikke var et etablert begrep i regnskapsreguleringen på tidspunktet da rammeverket ble fastsatt. IASB har i senere tid utarbeidet en egen standard for måling av virkelig verdi, IFRS 13 (se tabell 5.1).

IFRS 13 *Måling av virkelig verdi* definerer i punkt 9 virkelig verdi som: ”Den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet” (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 241).

Ut fra definisjonen til virkelig verdi kan man se at virkelig verdi er en utgangspris, i motsetning til historisk kost som baseres på inngangsprisen. Det følger av standardens definisjon av markedsdeltakere at kjøperne og selgerne må være velinformerte, uavhengige av hverandre, samt villige og i stand til å inngå i en transaksjon (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 242).

I senere tid kan man se at IFRS reflekterer større bruk av virkelig verdi, og beveger seg dermed bort fra historisk kost basert måling (Alfredson et al., 2005, s. 29). Selv om virkelig verdi er noe mer subjektivt enn historisk kost, vil virkelig verdi være mer relevant til å ta økonomiske beslutninger. Vurderingen av historisk kost eller virkelig verdi skjer ut fra regnskapets formål og de grunnleggende kvalitetskravene til regnskapet (Baksaas & Stenheim, 2015, s. 201). Senere i kapittelet vil vi se at valg av måleattributt kan fremkomme i selve regnskapsstandardene.

5.3.2 Dagens internasjonale regnskapsstandarder

I dag har vi følgende regnskapsstandarder fra IASB (IFRS Foundation, 2017b; oversatt fra engelsk).

IFRS 1	Førstegangsanvendelse av IFRS
IFRS 2	Aksjebasert betaling
IFRS 3	Virksomhetssammenslutninger
IFRS 4	Forsikringskontrakter
IFRS 5	Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet
IFRS 6	Leting etter og evaluering av mineralressurser
IFRS 7	Finansielle instrumenter: opplysninger
IFRS 8	Driftssegmenter
IFRS 9	Finansielle instrumenter
IFRS 10	Konsernregnskap
IFRS 11	Felleskontrollerte ordninger
IFRS 12	Opplysninger om interesser i andre foretak
IFRS 13	Måling av virkelig verdi
IFRS 14	Regulatoriske eiendeler og forpliktelser
IFRS 15	Inntekt fra kundekontrakter
IFRS 16	Leieavtaler
IFRS 17	Forsikringskontrakter
IAS 1	Presentasjon av finansregnskap
IAS 2	Beholdninger
IAS 7	Oppstilling over kontantstrømmer
IAS 8	Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil
IAS 10	Hendelser etter rapporteringsperioden
IAS 11	Anleggskontrakter
IAS 12	Inntektsskatt
IAS 16	Eiendom, anlegg og utstyr
IAS 17	Leieavtaler
IAS 18	Driftsinntekter
IAS 19	Ytelser til ansatte
IAS 20	Regnskapsføring av offentlig tilskudd og opplysninger om offentlig støtte
IAS 21	Virkningene av valutakursendringer
IAS 23	Låneutgifter
IAS 24	Opplysninger om nærstående parter

IAS 26	Regnskapsføring og rapportering av pensjonsinnretninger
IAS 27	Separat finansregnskap
IAS 28	Investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet
IAS 29	Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon
IAS 32	Finansielle instrumenter: presentasjon
IAS 33	Resultat per aksje
IAS 34	Delårsrapportering
IAS 36	Verdifall på eiendeler
IAS 37	Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler
IAS 38	Immaterielle eiendeler
IAS 39	Finansielle instrumenter: innregning og måling
IAS 40	Investeringseiendom
IAS 41	Landbruk

Tabell 5.1: Oversikt over dagens regnskapsstandarder

5.4 IAS 16 - Eiendom, anlegg og utstyr

Varige driftsmidler er en sentral eiendelskategori i de fleste bedrifter (Baksaas & Stenheim, 2015, s. 253-254). Varige driftsmidler er regulert i IAS 16, og har i IFRS fått betegnelsen eiendom, anlegg og utstyr. IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr* ble utgitt i 1982, men har siden utgivelsen blitt endret ved en rekke anledninger (Alfredson et al., 2005, s. 286). Eiendom, anlegg og utstyr blir i standarden definert som materielle enheter som holdes av foretaket til bruk i produksjon eller til levering av varer eller tjenester, for utleie til andre eller til administrative formål, og som forventes å være i bruk i mer enn én regnskapsperiode (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 342). Dette fører til at eiendeler som ikke er fysiske eiendeler, ikke blir brukt av foretaket, eller blir brukt i mindre enn ett år, ikke kommer inn under denne standarden.

I standardens punkt 1 fremkommer standardens formål:

Formålet med denne standard er å fastsette regnskapsmessig behandling av eiendom, anlegg og utstyr, slik at brukere av finansregnskap kan skille mellom opplysninger om et foretaks investering i foretakets eiendom, anlegg og utstyr og endringene i en slik

investering. De viktigste spørsmålene ved regnskapsføring av eiendom, anlegg og utstyr er innregningen av eiendelene, beregning av eiendelens balanseførte verdier samt eiendelens avskrivningsbeløp og tap ved verdifall som skal innregnes. (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 341)

Standarden gjelder for all regnskapsføring av eiendom, anlegg og utstyr, med mindre det finnes en annen standard som tillater eller krever en annen regnskapsmessig behandling (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 341-342). Eksempler på slike unntak finnes i IFRS 5 *Anleggsmidler holdt for salg og avvirket virksomhet*, IAS 41 *Landbruk*, samt IFRS 6 *Leting etter og evaluering av mineralressurser*.

5.4.1 Innregning og måling

Eiendom, anlegg og utstyr skal innregnes til anskaffelseskost dersom det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler knyttet til eiendelen vil tilflyte foretaket og denne anskaffelseskosten kan måles på en pålitelig måte (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 343-344).

Anskaffelseskost er det beløp i kontanter eller i kontantekvivalenter som er betalt, eller den virkelige verdien av annet vederlag som er avgitt, for å anskaffe en eiendel på tidspunktet for anskaffelse eller tilvirkning, eller, der det er aktuelt, det beløp som henføres til denne eiendelen når den innregnes for første gang i samsvar med de særlige kravene i andre IFRS-er, for eksempel IFRS 2 *Aksjebasert betaling*. (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 342)

En eiendels anskaffelseskost omfatter innkjøpspris, eventuelle direkte henførbare utgifter til å frakte og sette eiendelen i stand, samt et førstegangsestimat på pådratte fjerning- og opprydningsutgifter (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 344).

5.4.2. Måling etter innregning

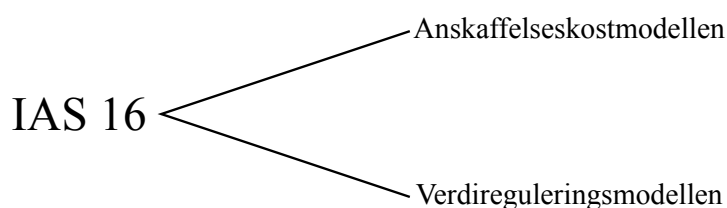
For måling etter innregning av en eiendel kan foretaket velge mellom å bruke enten anskaffelseskostmodellen eller verdireguleringsmodellen som foretakets regnskapsprinsipp (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 346). Prinsippvalget gjelder da for hele klassen av eiendom, anlegg og utstyr. Hvis foretaket velger å anvende anskaffelseskostmodellen, vil eiendelen balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for eventuelle akkumulerte avskrivninger og tap

ved verdifall. Velger foretaket verdireguleringsmodellen vil man fortsatt ha fradrag for eventuelle akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall, men man vil balanseføre eiendelen til et verdiregulert beløp og ikke til anskaffelseskost. Verdireguleringsmodellen forutsetter at den virkelige verdien kan måles på en pålitelig måte. Foretaket har under verdireguleringsmodellen en plikt til å foreta verdireguleringer hvis regnskapsmessig verdi, før verdiregulering, er vesentlig forskjellig fra virkelig verdi. I standardens punkt 39 og 40 kommer det frem hvordan endringer i den balanseførte verdien skal innregnes etter verdireguleringsmodellen.

Dersom en eiendels balanseførte verdi øker som følge av en verdiregulering, skal økningen innregnes i andre inntekter og kostnader og akkumuleres i egenkapitalen under betegnelsen verdireguleringsreserve. En positiv verdiregulering skal imidlertid innregnes i resultatet i den utstrekning den reverserer en negativ verdiregulering av den samme eiendelen som tidligere innregnet i resultatet. (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 347)

Dersom en eiendels balanseførte verdi reduseres som følge av en verdiregulering, skal reduksjonen innregnes i resultatet. Reduksjonen skal imidlertid innregnes i andre inntekter og kostnader i den utstrekning det foreligger en kreditsaldo i den verdireguleringsreserven som er knyttet til denne eiendelen. Reduksjonen innregnet i andre inntekter og kostnader reduserer det beløpet som er akkumulert i egenkapitalen under overskriften verdireguleringsreserve. (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 347)

Ved anvendelse av verdireguleringsmodellen må eiendelen verdireguleres med en tilstrekkelig hyppighet slik at den balanseførte verdien ikke vesentlig avviker fra den virkelige verdien ved slutten av rapporteringsperioden (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 346).

Figur 5.1: Valgmuligheter i IAS 16

Etter IAS 16 skal avskrivningene innregnes i resultatet, der avskrivbart beløp for en eiendel skal fordeles systematisk over eiendelens utnyttbare levetid (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 347-349). Standarden krever at det skal benyttes en avskrivningsmetode som gjenspeiler mønsteret for hvordan eiendelens fremtidige økonomiske fordeler forventes å bli forbrukt av foretaket. Restverdien, utnyttbar levetid og avskrivningsmetoden skal minst gjennomgås ved avslutningen av hvert regnskapsår. Standarden krever også at hver enkelt del av et driftsmiddel med en betydelig anskaffelseskost, sammenlignet med den samlede anskaffelseskostnaden, skal avskrives separat. Når det kommer til nedskrivninger skal foretaket anvende IAS 36 *Verdifall på eiendeler* for å avgjøre om en enhet av eiendom, anlegg og utstyr har falt i verdi.

5.4.3 Fraregning

En eiendel skal fraregnes når den blir solgt, men også når foretaket ikke forventer flere fremtidige økonomiske fordeler fra bruk eller avhendelse av driftsmidlet (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 350).

5.4.4 Opplysninger

IAS 16 oppstiller omfattende notekrav for eiendom, anlegg og utstyr. Standarden krever blant annet opplysninger om målegrunnlagene, avskrivningsmetoder, utnyttbar levetid eller avskrivningssats (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 350-352). Det kreves også opplysninger om inngående og utgående brutto balanseført verdi og akkumulerte avskrivninger, samt en avstemming av balanseført verdi ved begynnelsen og slutten av perioden. Dersom foretaket velger å bruke verdireguleringsmodellen kreves det også at foretaket opplyser om tidspunktet verdireguleringen trådte i kraft, om det er tatt i bruk en uavhengig takstmann, verdireguleringsreserven og den balanseførte verdien som ville vært innregnet ved bruk av anskaffelseskostmodellen.

5.4.5 Anskaffelseskostmodellen og verdireguleringsmodellen - eksempel

I dette avsnittet illustreres standardens vurderingsmodeller med et talleksempel. La oss si at en bedrift med kassebeholdning på 1 000 kr anskaffer et anleggsmiddel for 1 000 kr den 01.01. Anleggsmiddelet har en levetid på 5 år, og avskrives lineært over levetiden. Vi antar at anleggsmiddelets markedsverdi øker med 10% årlig. Nedenfor vises regnskapsmessig behandling av anleggsmiddelet for henholdsvis anskaffelseskostmodellen og verdireguleringsmodellen.

Anskaffelseskostmodellen:

Åpningsbalansekonto			
Kassebeholdning	1 000	Egenkapital	1 000
Anleggsmiddel	0		
	1 000		1 000

Kassebeholdning			
IB	1 000		
		1)	1 000
	1 000		1 000

Resultat			
		2)	200
		3)	200
	200		200

Anleggsmiddel			
IB	0		
1)	1 000	2)	200
		UB	800
	1 000		1 000

Egenkapital			
		IB	1 000
3)	200		
UB	800		
	1 000		1 000

Sluttbalansekonto			
Anleggsmiddel	800	Egenkapital	800
	800		800

Tabell 5.2: Bokføring - anskaffelseskostmodellen

Anleggsmiddelet (1) har en verdi på 1 000, der hele beløpet blir betalt kontant. Dermed krediteres kassebeholdningen med 1 000 og kontoen for anleggsmiddel debiteres med tilsvarende beløp. Med lineær avskrivning over 5 år tilsvarer årets avskrivning (2) 200 (1 000/5). Dette medfører et resultat på -200 kr, som følgelig reduserer egenkapitalen tilsvarende. Ved årsslutt har bedriften et anleggsmiddel med en verdi på 800 kr, og en egenkapital på 800 kr.

Verdireguleringsmodellen:

Åpningsbalansekonto			
Kassebeholdning	1 000	Egenkapital	1 000
Anleggsmiddel	0		
	1 000		1 000

Kassebeholdning			
IB	1 000		
		1)	1 000
	1 000		1 000

Resultat			
3a)	200	4)	220
3b)	20		
	220		220

Anleggsmiddel			
IB	0		
1)	1 000	3a)	200
2)	100	3b)	20
		UB	880
	1 100		1 100

Egenkapital			
		IB	1 000
4)	220		
UB	780		
	1 000		1 000

Verdiregulering			
		2)	100
UB	100		
	100		100

Sluttbalansekonto			
Anleggsmiddel	880	Egenkapital	780
		Verdiregulering	100
	880		880

Tabell 5.3: Bokføring – verdireguleringsmodellen (verdiøkning)

Anleggsmiddelet (1) har også her en verdi på 1 000, der hele beløpet blir betalt kontant. Kassebeholdningen krediteres dermed med 1 000 og kontoen for anleggsmiddel debiteres med tilsvarende beløp. Da man i verdireguleringsmodellen hensyntar verdistigning, medfører dette en verdiregulering (2) på 100 ($1\,000 \cdot 0,1$) og innregnes i verdireguleringsreserven under egenkapital. Med lineær avskrivningstid over 5 år tilsvarer årets avskrivning (3a) 200 ($1\,000/5$), samt en meravskrivning (3b) på 20 ($100/5$), totalt 220. Dette medfører et resultat på -220 kr, som dermed reduserer egenkapitalen tilsvarende (4). Ved årsslutt har bedriften et anleggsmiddel med verdi 880 kr, og en egenkapital på 880 kr.

Som følge av denne valgmuligheten mellom metoder, ser man at resultatet for perioden blir forskjellig. Ved bruk av verdireguleringsmodellen får vi en større kostnad, som dermed reduserer resultatet i forhold til anskaffelseskostmodellen. Egenkapitalen blir også ulik som følge av de ulike modellene. Etter anskaffelseskostmodellen blir egenkapitalen per 31.12 800 kr, mens i verdireguleringsmodellen blir egenkapitalen 880 kr som følge av at verdistigningen er hensyntatt.

La oss nå si at anleggsmiddelets virkelige verdi i stedet reduseres med 10% det første året. Ved bruk av anskaffelseskostmodellen vil bokføringen bli den samme som tabell 5.2 dersom dette ikke utløser en nedskrivning. Dersom det foretas en nedskrivning av anleggsmiddelet, vil bokføringen være sammenfallende med verdireguleringsmodellen. I henhold til verdireguleringsmodellen, medfører 10% verdifall en negativ verdiregulering. I overensstemmelse med IAS 16 skal dette innregnes direkte i resultatet, såfremt det ikke foreligger en kreditsaldo i eiendelens verdireguleringsreserve.

Åpningsbalansekonto			
Kassebeholdning	1 000	Egenkapital	1 000
Anleggsmiddel	0		
	1 000		1 000

Kassebeholdning		Resultat	
IB	1 000	2)	100
	1)	3)	180
	1 000		4)
			280
	1 000		280

Anleggsmiddel				Egenkapital			
IB	0					IB	1 000
1)	1 000	2)	100	4)	280		
		3)	180	UB	720		
		UB	720				
	1 000		1 000		1 000		1 000

Sluttbalansekonto				
Anleggsmiddel		720	Egenkapital	720
		720		720

Tabell 5.4: Bokføring – verdireguleringsmodellen (verdireduksjon)

Anleggsmiddelet (1) har en verdi på 1 000, der kassebeholdningen krediteres med 1 000 og kontoen for anleggsmiddel debiteres med tilsvarende beløp. Som følge av en negativ verdiregulering på 100 ($1\ 000 \cdot 0,1$) krediteres konto for anleggsmiddel (2) med 100 og resultatet debiteres med samme beløp. Med lineær avskrivningstid over 5 år, tilsvarer årets avskrivningskostnad (3) 180 ($900/5$). Resultatet reduseres nå med 280 kr, som følge av den negative verdireguleringen og avskrivningskostnaden (4). I sluttbalansen har bedriften dermed en egenkapital og et anleggsmiddel på 720 kr.

5.5 Oppsummering

I dette kapitlet har vi sett nærmere på regnskapsreguleringen for private bedrifter i Norge. Vi har sett at behovet for internasjonalisering oppstod som følge av økt globalisering i kapitalmarkedet. I avsnitt 5.4 ble IAS 16 presentert, der vi har sett hva som defineres som et varig driftsmiddel, samt når dette skal innregnes og fraregnes i regnskapet. I neste kapittel skal vi se nærmere på hvordan dette implementeres i praksis, og går derfor over til analysenivå 4 *regnskapspraksis* i figur 2.1. Først skal vi se nærmere på Aker BP som utarbeider årsrapporten på norsk. Deretter vil de to etterfølgende kapitlene ta for seg bedriftene Odfjell Drilling og Fred. Olsen Energy, som begge har utarbeidet sine årsrapporter på engelsk.

6

6. Aker BP

6.1 Om bedriften

Aker BP er et av de største uavhengige børsnoterte oljeselskapene i Europa, målt i produksjon, og har aktiviteter innen leting, utbygging og drift på den norske kontinentalsokkelen (Aker BP, 2018a). Selskapet har i dag hovedkontor på Fornebu, men har også kontorer i Stavanger, Trondheim, Harstad og Sandnessjøen. I årsrapporten for 2016 (Aker BP ASA, 2017) kommer det frem at selskapet har en visjon om å bli det ledende uavhengige lete- og produksjonsselskapet. Selskapet har som mål å redusere kostnadene og forbedre effektiviteten i alle ledd i organisasjonen, slik at nye prosjekter skal kunne bygges ut med en balansepris på under 35 dollar per fat.

Aker BP er resultatet av en fusjon mellom Det norske oljeselskap AS og BP Norge AS som fant sted i september 2016 (Aker BP ASA, 2017). Resultatregnskapet for de første ni månedene inkluderer derfor ikke virksomheten til BP Norge AS. Ifølge årsregnskapet for 2016 rapporterte konsernet samlede inntekter på USD 1 364 millioner, som resulterte i et årsresultat etter skatt på USD 35 millioner. Ved årsslutt hadde konsernet totale eiendeler på USD 9 255 millioner og en egenkapital på USD 2 449 millioner, som gir en egenkapitalandel på 26,5 % ($2\,449/9\,255$). Aker BP har i 2016 hatt en stor økning i antall ansatte. Ved årsslutt hadde selskapet 1 371 ansatte, sammenlignet med 534 fra året før. Bedriften blir ledet av Karl Johnny Hersvik som administrerende direktør (Aker BP, 2018b).

6.2 Om årsrapporten

I denne masterutredningen blir det tatt utgangspunkt i årsrapporten for regnskapsåret 2016 ettersom dette er den nyeste årsrapporten per dags dato. Årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med den norske regnskapsloven og følgelig de internasjonale regnskapsstandardene (IFRS) som er vedtatt av EU (Aker BP ASA, 2017). Årsrapporten er bestående av 118 sider, og starter med en presentasjon av styret og ledelsen, samt de ulike

prosjektene, etterfulgt av styrets årsberetning og årsregnskapet for 2016 med tilhørende noter og revisjonsberetning.

6.3 Om regnskapsoppstillingene i årsrapporten

I det følgende skal vi studere årsrapporten til Aker BP nærmere, der vi skal se på det konsoliderte regnskapet for hele konsernet. Først skal vi studere balanseoppstillingen, for deretter å se på resultatregnskapet. Bedriften har også utarbeidet andre regnskapsoppstillinger, men da disse ikke har betydning for utredningens formål blir de ikke kommentert ytterligere. Nedenfor vises en tabell over utvalgte regnskapstall fra Aker BP konsernet. Resultat etter skatt, avskrivninger eiendeler og varige driftsmidler er sentrale regnskapsposter med hensyn til utredningens hovedfokus. Tallene er hentet fra årsregnskapet 2016 i vedlegg 1. Aker BP opererer med USD som sin funksjonelle valuta, og rapporter årsregnskapet i USD (Aker BP ASA, 2017).

Aker BP: tall i USD	
Resultat etter skatt	34 971 000
Avskrivninger	509 027 000
Eiendeler	9 255 196 000
Varige driftsmidler	4 441 796 000

Tabell 6.1: Utvalgte regnskapstall Aker BP

6.3.1 Balanseoppstillingen

I årsregnskapet for 2016 kan man se at anleggsmidler utgjør den største delen av konsernets eiendeler og tilsvarer en prosentandel på 87% (8 077/9 255). Av disse anleggsmidlene utgjør de varige driftsmidlene litt over halvparten, og har en verdi på USD 4,4 milliarder. Disse varige driftsmidlene er gjengitt i tabell 6.1, og utgjør omlag 48% (4 442/9 255) av de totale eiendelene. I note 14 opplyses det at verdien på de varige driftsmidlene er fordelt med USD 907 millioner på anlegg under utbygging, USD 3 502 på produksjonsanlegg inkludert brønner, og nesten USD 33 millioner i inventar, kontormaskiner o.l. Konsernet har også omløpsmidler med en verdi på USD 1,2 milliarder, som består av varer, fordringer og betalingsmidler. Til sammen

utgjør anleggsmidlene og omløpsmidlene totale eiendeler med en verdi på USD 9 255 millioner.

Som nevnt over i avsnitt 6.1 har konsernet en egenkapital på USD 2 449 millioner, der aksjekapitalen utgjør USD 54 millioner. Ser man i årsregnskapet for 2016 kan man også se at de har en samlet gjeld på USD 6,8 milliarder. Obligasjonslån, annen rentebærende gjeld, samt langsiktige derivater utgjør nesten USD 2,6 milliarder, mens den kortsiktige gjelden utgjør USD 885 millioner. Konsernet har også fjernings- og nedstengningsforpliktelser på over USD 2 milliarder og andre avsetninger på USD 219 millioner.

6.3.2 Resultatregnskapet

Fra årsregnskapet 2016 kan man se at den største andelen av de samlede inntektene på USD 1 364 millioner kommer fra petroleum, der annen inntekt kun utgjør USD 103 millioner. Avskrivningene er den største kostnadsposten, og utgjør over halvparten av de samlede driftskostnadene. I note 14 kommer det frem at avskrivninger på varige driftsmidler er på nesten USD 418 millioner.

Konsernet har i 2016 foretatt store nedskrivninger, disse utgjør USD 71 millioner. I årsregnskapet kommer det også frem at konsernet har netto finansposter på USD -97 millioner, da de har store rentekostnader. Dette fører til et resultat før skatt på USD 290,5 millioner. I note 1.23 *Skatt* kommer det frem at Aker BPs salg av petroleumsprodukter er underlagt ordinær skattesats og særskattesats under petroleumsskatteloven. Dette medfører at konsernet har en skattekostnad på USD 255,5 millioner, og følgelig et resultat etter skatt på USD 35 millioner, jf. tabell 6.1.

6.3.3 IAS 16

Aker BP beskriver følgende i note 1.11: “Varige driftsmidler bokføres til historisk kost. Avskrivning av andre eiendeler enn olje- og gassfelt blir fordelt lineært over estimert levetid og justert for nedskrivning og endring i utraneringsverdi dersom det er aktuelt” (Aker BP ASA, 2017).

Det betyr at bedriften, i henhold til IAS 16, har valgt å benytte anskaffelseskostmodellen for de varige driftsmidlene i balansen istedenfor verdireguleringsmodellen som også kan anvendes

etter IAS 16. Det fremkommer i note 14 at Aker BP har tre grupper av varige driftsmidler. Konsernet opplyser at de avskriver produksjonsanlegg, inklusive brønner basert på produksjonsenhetsmetoden, mens inventar, kontormaskiner o.l. avskrives lineært over levetiden.

6.3.4 Andre regnskapsoppstillinger

Det presenteres fem regnskapsoppstillinger i Aker BPs årsregnskap for 2016. I tillegg til resultatregnskapet og balanseoppstillingen utarbeider de også en oppstilling av totalresultat, oppstilling av finansiell stilling, oppstilling av endring i egenkapital og oppstilling over kontantstrømmer.

6.4 Oppsummering

Aker BP er et resultat av en fusjon mellom Det norske oljeselskap AS og BP Norge AS som fant sted i september 2016, og er en bedrift som har aktiviteter innen leting, utbygging og drift på den norske kontinentalsokkelen. I det følgende skal vi se nærmere på leverandører av borerigger. På samme måte som i dette kapitlet blir det i neste kapittel en presentasjon av Odfjell Drilling Ltd.

7

7. Odfjell Drilling

7.1 Om bedriften

Odfjell Drilling er et bore- og oljeserviceselskap og ble notert på Oslo Børs i 2013 (Odfjell Drilling Ltd., 2017, s. 44). Selskapet opererer borerigger og skip (*Mobile Offshore Drilling Units*) både på farvann i Norge og internasjonalt (Odfjell Drilling Ltd., u.å.). De er også en stor leverandør av mannskap til boring og vedlikehold på plattformer i Nordsjøen. Selskapet ble etablert i 1973, og har i dag over 1 700 ansatte i mer enn 20 land. Oljeriggene Deepsea Aberdeen, Deepsea Atlantic, Deepsea Bergen og Deepsea Stavanger er heleid av Odfjell Drilling (Odfjell Drilling Ltd., 2017, s. 16-17). Odfjell Drilling er registrert i Bermuda, men har også kontorer rundt om i verden (Odfjell Drilling Ltd., 2017, s. 44).

Selskapets visjon er å være ledende leverandør av offshore borerigger og boretjenester i olje- og gassindustrien med høyest standard innen miljø og sikkerhet (Odfjell Drilling Ltd., 2017, s. 30). I årsrapporten (2017, s. 4) kommer det frem at det i 2016 har vært store nedturer. Dette har medført at flere av selskapets oljerigger har blitt lagt i opplag og flere ansatte har blitt sagt opp. Odfjell Drilling har lenge hatt sikkerhet som sin høyeste prioritert (Odfjell Drilling Ltd., 2017, s. 18-19). Blant målene for 2017 finner man standardisering og forenkling, robust drift, forhindring av store ulykker, samt en høy sikkerhetskultur.

Ifølge årsregnskapet for 2016, se vedlegg 2, rapporterte konsernet driftsinntekter på USD 657 millioner. Samlet årsresultat i perioden resulterte i et underskudd på USD -64 millioner. Konsernet hadde i 2016 en egenkapitalandel på 32% (722/2 264), med totale eiendeler på USD 2 264 millioner og egenkapital på USD 722 millioner. Odfjell Drilling ledes av administrerende direktør Simen Lieungh (Odfjell Drilling Ltd., 2017, s. 5).

7.2 Om årsrapporten

I denne masterutredningen blir det tatt utgangspunkt i årsrapporten for regnskapsåret 2016 ettersom dette er den nyeste årsrapporten per dags dato. Odfjell Drilling har avlagt sitt årsregnskap i samsvar med IFRS, som vedtatt av EU (Odfjell Drilling Ltd., 2017, s. 99). Odfjell Drillings årsrapport for 2016 er totalt på 128 sider, og man finner selve årsregnskapet fra side 56 til 117. Innholdet i rapporten er delt i to, hvor man i første del finner oppsummering av hvordan året 2016 har vært, nøkkeltall, litt om ledelsen, samt om Corporate Governance og Corporate Social Responsibility i selskapet. I andre del av rapporten finner man regnskapsoppstillingene med tilhørende noter og revisjonsberetning fra revisor. Hvert tema i rapporten er adskilt med en overskrift, og rapporten fremstår som ryddig og gjennomført.

7.3 Om regnskapsoppstillingene i årsrapporten

I dette avsnittet skal vi se nærmere på det konsoliderte årsregnskapet til Odfjell Drilling. Delkapittelet starter med å studere balanseoppstillingen, før vi går videre og studerer resultatregnskapet. Under vises en tabell med utvalgte regnskapstall for Odfjell Drilling konsernet. Tallene er hentet fra årsregnskapet 2016 i vedlegg 2. I likhet med Aker BP presenteres årsregnskapet til Odfjell Drilling i USD (Odfjell Drilling Ltd., 2017, s. 101).

Odfjell Drilling: tall i USD	
Resultat etter skatt	(63 694 000)
Avskrivninger	170 722 000*
Eiendeler	2 263 592 000
Varige driftsmidler	1 912 754 000

Tabell 7.1: Utvalgte regnskapstall Odfjell Drilling

* 170 722 000 = 2 643 000 (immaterielle eiendeler) + 168 079 000 (fysiske eiendeler)

7.3.1 Balanseoppstillingen

Fra tabell 7.1 kan man se at totale eiendeler per 31.12.2016 er på USD 2 264 millioner, hvorav eiendom, anlegg og utstyr har en verdi på USD 1 913 millioner. De varige driftsmidlene utgjør dermed 84,5% (1 913/2 264) av totale eiendeler. Note 17 i årsrapporten omhandler de fysiske

eiendelene, og man ser at *Mobile Drilling Units* klart utgjør den største andelen av konsernets varige driftsmidler. Per 31.12.2016 har disse en verdi på rundt USD 1 681 millioner, mens maskiner og utstyr kun har en verdi på USD 1,9 millioner per 31.12.2016.

Total egenkapital per 31.12.2016 er på USD 722 millioner, med en aksjekapital på USD 2 millioner og annen innskutt egenkapital på USD 327 millioner. Konsernet har total langsiktig gjeld på USD 1 227 millioner, mens kortsiktig gjeld utgjør USD 314 millioner per 31.12.2016. Total gjeld er dermed på USD 1 542 millioner.

7.3.2 Resultatregnskapet

Som nevnt i avsnitt 7.1 har Odfjell Drilling i 2016 totale inntekter på USD 657 millioner, der all inntekt kommer fra drift. Sammenlagt utgjør avskrivninger og nedskrivninger en kostnad på rett over USD 250 millioner i resultatet. Tilhørende noter til posten avskrivninger og nedskrivninger finner man i note 16 og 17, hvor behandlingen av henholdsvis immaterielle og fysiske eiendeler blir redegjort for. I note 17 opplyses det at konsernet i perioden har foretatt en nedskrivning på USD 80 millioner. Totale avskrivninger er i 2016 på USD 168 millioner, hvorav omtrent USD 31 millioner av disse er relatert til brønnserviceutstyr. Avskrivning av *Mobile Drilling Units* utgjør den største delen av avskrivningene i perioden og er på USD 91 millioner. Konsernet endte perioden 2016 med et underskudd på USD -64 millioner, jf. tabell 7.1.

7.3.3 IAS 16

I note 31 forklares følgende om grunnlaget for måling:

The consolidated financial statements have been prepared under the historical cost convention, except for the following:

- available-for-sale financial assets and derivative instruments, which are measured at fair value, and
- defined benefit pension plans -plan assets measured at fair value. (Odfjell Drilling Ltd., 2017, s. 99)

Da varige driftsmidler verken er tilgjengelig for salg, derivater eller en del av pensjonsplanen, bruker også Odfjell Drilling anskaffelseskostmodellen for sine varige driftsmidler i samsvar

med IAS 16. Det fremkommer i note 17 at de deler sine varige driftsmidler i fem grupper, der de avskriver alle etter den lineære avskrivningsmetoden. Blant annet har *Mobile Drilling Units* en utnyttbar levetid på 5-35 år, mens brønnserviceutstyr avskrives over 3-10 år.

7.3.4 Andre regnskapsoppstillinger

Årsregnskapet for 2016 omfatter fem regnskapsoppstillinger. I tillegg til resultatregnskapet (*Consolidated Income Statement*) og balanseoppstilling (*Consolidated Statement of Financial Position*) utarbeider bedriften også *Consolidated Statement of Comprehensive Income*, *Consolidated Statement of Changes in Equity* og *Consolidated Statement of Cash Flows*.

7.4 Oppsummering

Odfjell Drilling er et internasjonalt bore- og oljeserviceselskap. Konsernet har grunnet nedturer i 2016 møtt på utfordringer og har derfor vært nødt til å foreta både nedbemanninger og nedskrivninger av eiendeler. I neste kapittel presenteres den siste av de utvalgte bedriftene, Fred. Olsen Energy.

8. Fred. Olsen Energy

8.1 Om bedriften

Fred. Olsen Energy ASA ble etablert og notert på børs i 1997 (Fred. Olsen Energy ASA, 2018a). Fred. Olsen Energy Group har aktiviteter innen boring og ingeniør- og fabrikkjenester (Fred. Olsen Energy ASA, 2017, s. 7). Morselskapet har hovedkontor i Oslo, men selskapet har også flere kontorer rundt om i verden, som for eksempel i Storbritannia og Singapore.

Som følge av negativ markedsutvikling har Fred. Olsen Energy i 2016 nådd et lavpunkt i antall aktive riggkontrakter (Fred. Olsen Energy ASA, 2017, s. 4-7). Fred. Olsen Energy ASA har per utgangen av 2016 ni kontrakter som eies 100% av selskapet. Ser man i årsregnskapet, i vedlegg 3, kan man se at konsernet rapporterte samlede inntekter på USD 825 millioner i 2016, som resulterte i et underskudd etter skatt på USD -105 millioner. Ved årsslutt hadde konsernet totale eiendeler på USD 1 890 millioner, og en egenkapital på 853 millioner. Dette resulterer i en egenkapitalandel på 45,1 % (853/1 890). Ifølge årsrapporten 2016 (s. 73) hadde Fred. Olsen Energy Group 727 ansatte ved årsslutt. Fred. Olsen Energy ASA har siden 2009 blitt ledet av Ivar Brandvold som administrerende direktør (Fred. Olsen Energy ASA, 2018b).

8.2 Om årsrapporten

I denne masterutredningen blir det tatt utgangspunkt i årsrapporten for regnskapsåret 2016 ettersom dette er den nyeste årsrapporten per dags dato. Årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med den norske regnskapsloven og International Financial Reporting Standards (IFRS) som er vedtatt av EU (Fred. Olsen Energy ASA, 2017, s. 19). Årsrapporten består av 76 sider. Rapporten starter med en generell presentasjon, kontraktoversikt og en finansiell oppsummering for konsernet, før styrets årsberetning og deres ansvar blir presentert. Deretter presenteres det konsoliderte årsregnskapet for 2016, etterfulgt av årsregnskapet til morselskapet med tilhørende noter. Til slutt blir revisjonsberetningen, Corporate Governance og Corporate Social Responsibility Reporting presentert.

8.3 Om regnskapsoppstillingene i årsrapporten

I det følgende skal vi studere nærmere årsrapporten til Fred. Olsen Energy Group, der vi skal se på det konsoliderte regnskapet for hele konsernet. Først skal vi studere balanseoppstillingen, deretter resultatregnskapet. Nedenfor vises en tabell over utvalgte regnskapstall fra Fred. Olsen Energy Group. I likhet med Aker BP og Odfjell Drilling presenteres årsregnskapet til Fred. Olsen Energy i USD (Fred. Olsen Energy ASA, 2017, s. 19).

Fred. Olsen Energy Group: tall i USD	
Resultat etter skatt	(105 408 000)
Avskrivninger	290 403 000
Eiendeler	1 890 030 000
Varige driftsmidler	1 360 951 000

Tabell 8.1: Utvalgte regnskapstall Fred. Olsen Energy

8.3.1 Balanseoppstillingen

I henhold til tabell 8.1 har Fred. Olsen Energy Group totale eiendeler på USD 1 890 millioner. Av disse utgjør eiendom, anlegg og utstyr USD 1 361 millioner. Dermed kan man se at de varige driftsmidlene utgjør en prosentandel på 69,6% ($1\,361/1\,890$) av totale eiendeler. Note 8 gir mer informasjon om konsernets eiendeler, og man ser at borerigger og boreskip er den største gruppen av eiendeler. Denne eiendelskategorien har per 31.12.2016 en verdi på USD 1 337 millioner, mens maskin og utstyr har en verdi på rundt 14,8 millioner.

Fred. Olsen Energy Group har per 31.12.2016 total egenkapital på USD 853 millioner, med en aksjekapital på USD 193 millioner. Konsernet har en total gjeld på USD 1 036 millioner, hvorav langsiktig gjeld og kortsiktig gjeld utgjør henholdsvis USD 970 millioner og USD 66 millioner.

8.3.2 Resultatregnskapet

Fra årsregnskapet 2016 kan man se at konsernet har samlede inntekter på USD 825 millioner, og driftskostnader før finanskostnader på USD 848 millioner. Fred. Olsen Energy Group har

en samlet avskrivningskostnad i 2016 på over 290 millioner. Konsernet har i 2016 foretatt store nedskrivninger som utgjør USD 231 millioner. I årsregnskapet kommer det også frem at de har netto finanskostnader på litt over USD 56 millioner. Konsernet har et tap før skatt på USD -79 millioner og en skattekostnad på nesten USD 26 millioner, som resulterer i et resultat etter skatt på rett over USD -105 millioner, jf. tabell 8.1.

8.3.3 IAS 16

Fred. Olsen Energy skriver i note 8:

Property, plant and equipment are stated at cost less accumulated depreciation and impairment losses. The cost of self-constructed assets and modifications includes the cost of material, direct labour and other direct attributable cost to bring the asset to a working condition for its intended use. (Fred. Olsen Energy ASA, 2017, s. 27)

Ifølge denne noteopplysningen bruker Fred. Olsen Energy, som Aker BP og Odfjell Drilling, også anskaffelseskostmodellen for eiendom, anlegg og utstyr. I note 8 kommer det frem at konsernet bruker en lineær avskrivningsmetode for de tre gruppene av varige driftsmidler, der utnyttbar levetid varierer fra 3-25 år avhengig av type driftsmiddel. Rigger og boreskip har f.eks. en levetid på 20-25 år, mens maskiner og utstyr har en utnyttbar levetid på 3-10 år.

8.3.4 Andre regnskapsoppstillinger

I tillegg til balanseoppstillingen (*Consolidated Statement of Financial Position*) og resultatregnskapet (*Consolidated Statement of Income*) utarbeider bedriften *Consolidated Statement of Comprehensive Income*, *Consolidated Statement of Changes in Equity* og *Consolidated Statement of Cash Flow*.

8.4 Oppsummering

Fred. Olsen Energy er ledende leverandør innen lete- og utviklingstjenester i olje- og gassindustrien. På samme måte som Odfjell Drilling, har Fred. Olsen Energy hatt lønnsomhetsproblemer i 2016. I neste kapittel vil vi gå nærmere inn på disse tre bedriftene, der vi skal undersøke om det er samsvar mellom dagens regnskapsteori, regnskapslov, regnskapsstandard og regnskapspraksis.

9

9. Analyse

Ved å studere regnskapsteorier, regnskapslov, regnskapsstandarder og regnskapspraksis oppstår det spørsmål om det virkelig er samsvar mellom disse. Er det slik at regnskapsloven følger regnskapsteorien? Er det sammenheng mellom regnskapsteori og regnskapsstandard? Samsvarer regnskapspraksis med regnskapsstandard? Det skal vi finne ut i dette kapitlet.

I dette kapitlet vil vi koble sammen de ulike analysenivåene, der utredningens empiri settes opp mot referanserammen. Vi starter med å sammenligne analysenivå 2 med analysenivå 3, der vi skal se hvordan regnskapsnormene (analysenivå 3) stemmer overens med regnskapsteorien for private bedrifter (analysenivå 2). Til slutt studeres regnskapspraksisen (analysenivå 4) nærmere. Vi skal da sammenligne regnskapspraksisen i de ulike bedriftene, samt koble denne opp mot de internasjonale regnskapsstandardene. Begrepsbruken (analysenivå 1) analyseres fortløpende i sammenligningen mellom de øvrige analysenivåene.

9.1 Regnskapsteori og regnskapslov

I dette delkapitlet skal vi undersøke nærmere om det er samsvar mellom den presenterte regnskapsloven og regnskapsteorien. Den norske regnskapsloven er bygget på grunnleggende regnskapsprinsipper, se avsnitt 5.2. I regnskapslovens (1998) §4-1 oppstilles blant annet opptjenings- og sammenstillingsprinsippet, som innebærer at inntekter skal resultatføres når de er opptjent og utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Det er, ut fra dette, lønnsomhetsvirkningene som rapporteres i regnskapet. Med henvisning til figur 3.1 befinner regnskapsloven seg dermed i den nederste delen av figuren, der loven har en lønnsomhetsresultatorientert tilnærming.

9.1.1 Periodisering

Periodisering er en fellesbetegnelse på alle de regnskapsmessige justeringene som gjennomføres for å henhøre inntekter og kostnader til riktig regnskapsperiode (se f.eks. Havstein & Moen, 2010, s. 112). Behovet for periodisering oppstår når en bokført inntekt eller utgift gjelder for en senere regnskapsperiode. I tillegg skal periodisering skje når ikke alle inntektene eller kostnadene for perioden er bokført. Etter regnskapsloven foretas periodiseringer med utgangspunkt i grunnleggende regnskapsprinsipper. Periodisering skjer også i begrepsapparatet, hvor en utgift periodiseres til når den har lønnsomhetsvirkning, se talleksempelene i kapittel 4. I avsnitt 4.2 fremkommer det nemlig at anleggsmiddelet ikke kostnadsføres i sin helhet på kjøpstidspunktet, men kostnadsføres etter hvert som eiendelen slites ut. Den resterende utgiften på 800 kr (1 000-200) periodiseres derfor til senere regnskapsperioder, og omtales dermed som senere kostnadsutgift.

I avsnitt 3.1 presenteres begrepsapparatet, der det skilles mellom regnskapets pengevirkninger og lønnsomhetsvirkninger. Som nevnt over har regnskapsloven en lønnsomhetsresultat-orientert tilnærming, og vi vil i det følgende dermed kun fokusere på nederste del av figur 3.1. Når en inntekt eller utgift fører til økt eller redusert lønnsomhet har vi en lønnsomhetsvirkning. Inntekter og utgifter som har lønnsomhetsvirkninger umiddelbart blir regnskapsført i inneværende periode, mens inntekter og utgifter som har lønnsomhetsvirkninger i senere perioder regnskapsføres som henholdsvis senere lønnsomhetsinntekt og senere kostnadsutgift. Når regnskapsloven henviser til periodiseringsprinsippet er det lønnsomhetsperiodiseringsprinsippet den mener, ikke pengeperiodiseringsprinsippene. Da regnskapsloven ikke skiller mellom disse periodiseringsprinsippene, fremstår det som om det kun finnes ett periodiseringsprinsipp. Regnskapsloven er dermed upresis i sin begrepsbruk og dette medfører følgelig at periodiseringsprinsippet er upresist. Når vi setter klare begreper på regnskapspostene, gis det et mer presist bilde på hvordan man periodiserer. Dersom begrepene fra begrepsapparatet hadde vært anvendt kunne mye av problematikken vært løst, og på den måten kunne man rapportert ulike inntekts- og utgiftsvirkninger på en bedre måte.

Talleksempel i avsnitt 4.1 viser hvordan begrepsapparatet hensyntar periodisering av inntekter og utgifter. Bedriften har en inntekt på 1 000 kr, hvorav 800 kr har en positiv lønnsomhetsvirkning i den første perioden og 200 kr i senere perioder. Når det gjelder utgiftene, har disse en negativ lønnsomhetsvirkning. Den umiddelbare kostnadsutgiften på 650 kr har negativ lønnsomhetsvirkning i den første perioden, mens den senere kostnadsutgiften på 50 kr

reduserer lønnsomheten i senere perioder. Til sammen tilsvarer dette utgiften på 700 kr. Følgelig viser nederste del av figur 4.1 lønnsomhetsperiodiseringen, der det kommer tydelig frem hvor mye som resultatføres med lønnsomhetsvirkning i ulike regnskapsperioder.

Settes regnskapsloven opp mot regnskapsteorien, er det ikke bare begrepsbruken rundt periodiseringsprinsippene som kan skape problemer. En upresis begrepsbruk kan også gi en misvisende resultatfremstilling. Når en kunde forskuddsbetaler en vare som skal leveres i en senere regnskapsperiode, er dette en forpliktelse til å levere varer. Dersom man utarbeider regnskapet etter den norske regnskapsloven, blir denne posten klassifisert som en forpliktelse (se f.eks. Kvifte et al., 2011, s. 90). Det vil si et skyldig pengebeløp. Forskuddsbetaling fra kunder medfører at bedriften har en forpliktelse til å levere varer, ikke penger. Dermed kan regnskapslovens klassifisering føre til en feilaktig lønnsomhetsresultatfremstilling. Dette problemet utdypes videre i avsnitt 9.2, da samme problem oppstår i forbindelse med de internasjonale regnskapsstandardene.

9.1.2 Regnskapslovens grunnleggende regnskapsprinsipper

Vi har i kapittel 5 sett på de grunnleggende regnskapsprinsippene som oppstilles i regnskapsloven. Disse skal nå analyseres nærmere og knyttes opp mot figur 3.1. Som sett tidligere krever regnskapsloven at alle transaksjoner skal regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet (transaksjonsprinsippet), jf. rskl. §4-1 nr. 1. Transaksjonsprinsippet utgjør grunnlaget for et lønnsomhetsresultatregnskap, da prinsippet gir føringer for hvilken verdi som skal i lønnsomhetsresultatet og når den skal bokføres. Dette prinsippet ligger også til grunn i begrepsapparatet. Hovedbegrepene er inntekt og utgift, jf. figur 3.1, hvor utgangspunktet er bokføring av inntekts- og utgiftstransaksjoner (Monsen, 2014, s. 98). Etter at disse transaksjonene er bokført, reflekteres de i ulike regnskaper ved bruk av ulike periodiseringsprinsipp. Med henvisning til regnskapslovens bruk av transaksjonsprinsippet, kan vi konstatere at regnskapsloven (riktignok med enkelte unntak) samsvarer med regnskapsteorien, selv om begrepsbruken i regnskapsloven delvis er forskjellig fra begrepsbruken i regnskapsteorien.

Regnskapsloven krever i opptjeningsprinsippet at inntekter skal resultatføres når de opptjenes, se avsnitt 5.2. Etter begrepsapparatet i figur 3.1 vil man også resultatføre inntekter når de opptjenes, med andre ord når de har lønnsomhetsvirkning. I regnskapsteorien finnes det ikke et opptjeningsprinsipp, men resultatføring av inntekter når de opptjenes er noe som vil skje

automatisk. Bedriften i talleksempelen fra avsnitt 4.1 har en inntekt på 1 000 kr, der umiddelbar lønnsomhetsinntekt er 800 kr. Selv om det selges 1 000 kulepenner, skal kun 800 leveres i inneværende regnskapsperiode. Dette fører til at 800 kr av inntekten kan resultatføres i denne perioden, og det er denne inntekten som kalles umiddelbar lønnsomhetsinntekt. Den er umiddelbar fordi den inntjenes i inneværende periode, og det er en lønnsomhetsinntekt fordi den har positiv lønnsomhetsvirkning for resultatet. Det gjenværende beløpet på 200 kr blir i denne perioden klassifisert som en senere lønnsomhetsinntekt, da den har lønnsomhetsvirkning i en senere periode. I likhet med transaksjonsprinsippet er også regnskapslovens opptjeningsprinsipp i samsvar med regnskapsteorien.

Sammenstillingsprinsippet krever, som sett i kapittel 5, at utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Inntektsføringen blir dermed styrende for kostnadsføringen. Den private bedriften i avsnitt 4.1 har en utgift på 700 kr, som må betales for å produsere 1 000 kulepenner. Ved produksjon av 800 kulepenner bruker bedriften innsatsfaktorer for 650 kr i inneværende periode, og beløpet kalles derfor umiddelbar kostnadsutgift. Umiddelbar i den forstand at den er forbrukt i denne perioden og en kostnadsutgift fordi den har en negativ lønnsomhetsvirkning i inneværende periode. Resterende beløp på 50 kr klassifiseres som senere kostnadsutgift, da den har kostnadsvirkning i senere perioder. Sammenstillingsprinsippet tilsvarer i realiteten differansen mellom umiddelbar lønnsomhetsinntekt på 800 kr og umiddelbar kostnadsutgift på 650 kr. Når vi anvender begrepene fra figur 4.1, jf. figur 3.1, ser vi at kravet i sammenstillingsprinsippet er oppfylt og at prinsippet her vil skje av seg selv. Istedenfor å gå veien om å utarbeide egne prinsipper for sammenstilling av inntekter og kostnader, etablerer begrepsapparatet fra kapittel 3 en enkel metode for å illustrere denne sammenstillingen. Det kan oppleves tungvint å måtte se hen til loven for å se hva som kan resultatføres når dette er noe som, med riktig begrepsbruk, vil skje automatisk. Dette eksempelet viser at det brukes komplekse ord i loven, som kan gjøre regnskapsføringen mer avansert enn det den hadde trengt å være. Dette problemet kunne vært løst ved å fjerne kompliserte prinsipper og definere presise begrep, og dermed bruke begrepsapparatet fra figur 3.1.

Forsiktighetsprinsippet er oppstilt i rskl. §4-1 nr. 3, og krever at urealisert tap skal resultatføres. Da et urealisert tap ikke har grunnlag i en transaksjon, skal dette ikke resultatføres i regnskapsteorien. Prinsippet medfører dermed et avvik fra regnskapsteorien. En mulig grunn

for at dette prinsippet er inntatt i loven er fordi den virkelige verden er usikker og det kan dermed være fornuftig å være forberedt på at tap kan forekomme.

Kongruensprinsippet innebærer at alle inntekter og kostnader skal resultatføres, noe som vil si at det i utgangspunktet ikke er anledning til å føre inntekter og kostnader direkte mot egenkapitalen, se avsnitt 5.2. Prinsippet medfører derfor en direkte kobling mellom balanseregnskapskontoen og lønnsomhetsresultatregnskapskontoen (Monsen 2017a, s. 20). Vi har tidligere sett at private bedrifter baseres på markedsmessige byttetransaksjoner. En likhet mellom kongruensprinsippet og regnskapsteorien er at lønnsomhetsresultatet oppstår både via betalingssiden og ytelsessiden. Regnskapslovens oppstilling av kongruensprinsippet er imidlertid bare en teknisk løsning og begrunner ikke resultatføringen med markedsmessige byttetransaksjoner. Prinsippet om at alle inntekter og kostnader skal resultatføres er noe som i regnskapsteorien skjer automatisk ved bruk av begreper basert på inntekts- og utgiftstransaksjoner. Bruken av kongruensprinsippet kan dermed bli for teknisk, og man vil kunne komme frem til samme resultat uten anvendelse av dette prinsippet. På en annen side kan man se at kongruensprinsippet i sin helhet ikke er sammenfallende med regnskapsteorien, f.eks. ved at det i regnskapsloven åpnes for å vurdere finansielle instrumenter og varederivater til virkelig verdi, jf. rskl. §5-8. Denne paragrafen medfører et direkte avvik fra regnskapsteorien, ettersom inntektsføringen ikke medfører et krav på innbetaling.

Felles for de ovennevnte grunnleggende regnskapsprinsippene som regnskapsloven oppstiller, er at de bruker for avanserte og tekniske begreper. Dette medfører at regnskapsføringen blir mer komplisert enn det den trenger å være, noe som kan være problematisk. På den andre siden, dersom loven ikke hadde oppstilt disse prinsippene, kunne man ha risikert ulike tolkninger av inntekts- og utgiftsføringen. Regnskapet ville da mistet mye av den informasjonsverdien det i dag har, da regnskapene ikke ville vært sammenlignbare. En løsning vil være å innføre begrepsapparatet i figur 3.1. Det prinsippene i regnskapsloven vil oppnå (med unntak av forsiktighetsprinsippet) skjer av seg selv ved bruk av begrepene i figur 3.1, og man vil derfor ikke lenger ha behov for å oppstille disse prinsippene i regnskapsloven.

9.1.3 Driftsmiddel

I henhold til rskl. §5-3 skal et anleggsmiddel vurderes til anskaffelseskost, hvor anskaffelseskost er kjøpspris med tillegg av kjøpsutgifter, jf. rskl. §5-4. Når et anleggsmiddel anskaffes er det verdien av vederlaget som legges til grunn for vurderingen, jf.

transaksjonsprinsippet. Regnskapsteorien er basert på inntekts- og utgiftstransaksjoner som periodiseres med hensyn til lønnsomhetsvirkningene, se kapittel 3. Transaksjonene som bokføres har enten innvirkning på inntektssiden eller utgiftssiden, der verdien bestemmes ut fra den transaksjonsbaserte verdien. Anskaffelse av et anleggsmiddel medfører en utgift for bedriften i form av forpliktelse til utbetaling. Verdien av denne utgiften er den som legges til grunn ved balanseføring av eiendelen. I regnskapsteorien er det ikke anledning til å resultatføre senere verdiendringer, da verdiendringene ikke representerer et krav på innbetaling eller en forpliktelse til utbetaling. Regnskapslovens behandling av anleggsmidler er dermed i overensstemmelse med regnskapsteorien.

Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid skal etter regnskapsloven avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan, jf. §5-3 andre ledd. Ved avskrivning av anleggsmidler reduseres eiendelens verdi i balansen, der den reduserte balanseførte verdien blir en kostnad som resultatføres. Det som skjer er at man fordeler eiendelens verdi over flere perioder. Med andre ord, eiendelens anskaffelseskost periodiseres til etterfølgende perioder. Ved bruk av en eiendel oppstår det i regnskapsteorien en senere kostnadsutgift med negativ lønnsomhetsvirkning, se avsnitt 4.2. Man avskriver da også i regnskapsteorien i takt med bruken av eiendelen. Regnskapsloven og regnskapsteorien er dermed sammenfallende på dette punktet, men vi ser igjen at regnskapsloven bruker tekniske og avanserte prinsipper for å forklare dette.

9.1.4 Oppstillinger

Det følger av rskl. §3-2 at årsregnskapet, i tillegg til balanseoppstilling og resultatregnskap, skal inneholde noteopplysninger og en kontantstrømoppstilling. Både noteopplysningene og kontantstrømoppstillingen er noe som kommer i tillegg og som gir utfyllende opplysninger til balanseoppstillingen og resultatregnskapet. I paragrafens andre ledd er det åpning for at små foretak kan unnlate å utarbeide kontantstrømoppstilling. Som sett tidligere i kapittel 3 er ikke kontantstrømoppstillingen en integrert del av lønnsomhetsforretningsregnskapet etter regnskapsteorien. Ved bruk av begrepsapparatet i figur 3.1 kan man enkelt beregne forskjellen mellom inn- og utbetalinger, og man trenger dermed ikke en egen oppstilling for å få dette tydelig frem. Dette er et punkt som, igjen, fremhever regnskapslovens overflødighet og kompleksitet.

9.1.5 Oppsummering

Som vi har sett i dette delkapittelet er det samsvar mellom regnskapsteorien og regnskapsloven på noen punkter, mens på andre punkter er det direkte avvik. Det springende punktet er imidlertid at regnskapsloven bruker for tekniske og avanserte begreper. Det oppstår da spørsmål om det hadde vært nødvendig å oppstille disse prinsippene i regnskapsloven for at regnskapet skal bli korrekt fremstilt med utgangspunkt i et lønnsomhetsperspektiv. Begrepsapparatet trekker en klar linje for hvordan dette skal gjøres ved å benytte begrepene fra figur 3.1. Mye av regnskapsføringen kommer av seg selv med riktig begrepsbruk, og regnskapsloven kan derfor oppleves som overflødig og komplisert.

9.2 Regnskapsteori og regnskapsstandard

I dette delkapittelet skal vi se nærmere på hvordan IFRS samsvarer med regnskapsteorien, med spesielt fokus på regnskapsstandarden IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr*. Som nevnt i kapittel 1 er de internasjonale regnskapsstandardene utarbeidet for profittorienterte bedrifter med lønnsomhetsmålsettinger, og vil likhet med regnskapsloven kun fokusere på lønnsomhetsvirkningene i regnskapet. Følgelig relaterer også regnskapsstandardene seg kun til nederste del av figur 3.1.

9.2.1 Inntekter og utgifter

I avsnitt 5.3.1 om IFRS, beskrives inntekt og utgift som en residualpost av hovedbegrepene eiendeler og forpliktelser. Rammeverket er dermed forskjellig fra regnskapsteorien, da regnskapsteorien ser på begrepene inntekt og utgift som hovedbegreper. Ifølge Monsen (2017a, s. 13-14) definerer regnskapsteorien inntekt som krav på innbetaling og utgift som forpliktelse til utbetaling, der disse periodiseres med hensyn til lønnsomhetsvirkningene i et lønnsomhetsregnskap. Ifølge rammeverkets punkt 4.25 a) er inntekt økninger i økonomiske fordeler i perioden i form av økning av eiendeler eller reduksjon av forpliktelser som fører til en økning i egenkapitalen, og som ikke skyldes bidrag fra aksjonærene. En kostnad defineres tilsvarende, men med motsatt effekt, se avsnitt 5.3.1. Ved å sette begrepene inntekt og kostnad i IFRS opp mot begrepsapparatet presentert i avsnitt 3.1, kan man se at det er forskjell mellom begrepene. Begrepene som brukes i IFRS skiller nemlig ikke mellom inntekters og utgifters penge- og lønnsomhetsvirkninger, slik det blir gjort i begrepsapparatet presentert i kapittel 3. Da rammeverket og de ulike standardene kun relaterer seg til nederste del av figur 3.1, periodiseres det med hensyn til lønnsomhetsvirkningene. Det at det bare tas hensyn til ett

periodiseringsprinsipp vises tydelig i IAS 1 *Presentasjon av finansregnskap* punkt 27, hvor det fremkommer at “Et foretak skal utarbeide finansregnskapet, med unntak av informasjon om kontantstrømmer, ved anvendelse av periodiseringsprinsippet” (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 262). Det er her misvisende at IASB omtaler et periodiseringsprinsipp i bestemt form, da det som sagt finnes flere periodiseringsprinsipper.

IASB presiserer i rammeverkets punkt 4.29 at definisjonen av inntekt omfatter både inntekter (*revenue*) og gevinster (*gains*). Det understrekes i punkt 4.31 at gevinster også inkluderer urealiserte gevinster. Inntektsbegrepet skiller da ikke mellom inntekter som oppstår som følge av salg eller som følge av urealiserte verdireguleringer. En inntekt trenger dermed ikke være realisert for å kunne resultatføres. Dette medfører at inntekt, i henhold til rammeverket, oppstår uavhengig av om bedriften mottar kontantmessige verdier. Da inntekt i rammeverket defineres som økning i økonomiske fordeler, sier dette lite om hva en inntekt er eller hva den medfører for bedriften. I tillegg er det lite som tilsier at denne inntektsdefinisjonen er koblet opp mot penger. Definisjonen har dermed begrenset informasjonsverdi. Det kan derfor se ut som at inntektsdefinisjonen til IFRS ikke er presis nok, følgelig kan den skape forvirring for brukerne av regnskapet. Tilsvarende diskusjon gjelder for utgiftssiden, da en kostnad også inkluderer urealisert tap (IFRS Foundation 2010, s. 32). Som nevnt defineres inntekt i regnskapsteorien som krav på innbetalinger. Dette er en informativ og enkel forklaring i forhold til rammeverket. En inntekt oppstår her som følge av at en bedrift får krav på en innbetaling fra en kunde. Definisjonen fører til at inntekt bare kan oppstå i form av salg, og urealiserte gevinster kvalifiseres dermed ikke for inntektsføring. Tilsvarende diskusjon gjelder for begrepet utgift, der en utgift kun oppstår som følge av en forpliktelse til utbetaling. Man kan her se at begrepsbruken i IFRS ikke samsvarer med begrepene fra begrepsapparatet i figur 3.1, da begrepene inntekt og utgift også omfatter urealiserte gevinster og tap. Det er også et avvik fra regnskapsteorien, da IFRS tillater inntektsføring av urealiserte gevinster som ikke har opphav i en transaksjon.

Talleksempelen i avsnitt 4.1 fremstiller også et annet problem man støter på som følge av uklare begrepsbruk i IFRS. Totalt 1 000 kulepennner skal leveres: 800 i inneværende regnskapsperiode og 200 i neste periode. Etter IFRS vil den regnskapsmessige behandlingen føre til en forpliktelse på 200 kr, se definisjon på forpliktelse i avsnitt 5.3.1. Dette medfører et skyldig beløp som bedriften skal betale i en senere regnskapsperiode. Med utgangspunkt i begrepsapparatet presentert i figur 4.1, blir denne forpliktelsen i stedet omtalt som en senere

lønnsomhetsinntekt som gir lønnsomhetsvirkninger i senere perioder. Når bedriften i neste periode leverer de resterende kulepennene, får de en lønnsomhetsinntekt på 200 kr som motytelse. Vi ser dermed at begrepsapparatet gir en mer korrekt fremstilling av denne regnskapsposten, da det i realiteten er en forpliktelse til å levere 200 kulepenn for 200 kr og ikke et skyldig beløp på 200 kr. Regnskapsstandardene oppstiller ingen tilsvarende løsning for å belyse problemstillingen rundt begrepsbruken. Det at IFRS klassifiserer senere lønnsomhetsinntekt som forpliktelse, og følgelig mangler en regnskapspost, vil føre til at IFRS avviker fra regnskapsteorien.

Ifølge Monsen (2017b, s. 11) står vi overfor en annen uklar situasjon når det kommer til selve inntektsbegrepet. Vi har nemlig bare to ulike begreper som henviser til tre ulike inntektsvirkninger: Inntekt, inntekt og innbetaling. Inntekt henviser til påløpt inntekt i form av krav på innbetaling (inntekt), men samme begrep brukes også for å henvise til den delen av påløpt inntekt som har positiv lønnsomhetsvirkning i regnskapsperioden (umiddelbar lønnsomhetsinntekt). Det tredje begrepet, innbetaling, benyttes for å henvise til den delen av påløpt inntekt som er innbetalt i inneværende regnskapsperiode (umiddelbar kontantinntekt). Det at det bare finnes to ulike inntektsbegreper for å forklare tre ulike inntektsvirkninger kan føre til unødig forvirring rundt begrepsbruken og det kan følgelig oppstå feil i regnskapet.

Begrepsapparatet i figur 3.1 skiller mellom inntekt og lønnsomhetsinntekt, mens regnskapsstandardene benytter ordet inntekt om begge. I talleksempelen fra avsnitt 4.1 har man en ikke-lønnsomhetsinntekt på 0 kr, noe som fører til at inntekt og lønnsomhetsinntekt er sammenfallende. Dersom bedriften også hadde hatt inntekter uten lønnsomhetsvirkninger, i form av f.eks. låneinntekter, ville verdien av inntekt og lønnsomhetsinntekt ikke lenger vært sammenfallende. Ved rapportering etter IFRS kan det følgelig oppstå uklarheter om hva som er en inntekt eller lønnsomhetsinntekt. Ut fra dette kan man se viktigheten av å etablere klare og presise begreper. Ved å bruke begrepsapparatet i figur 3.1, kan man unngå den uklare begrepsituasjonen man i dag står overfor. Begrepene inntekt, umiddelbar lønnsomhetsinntekt og umiddelbar kontantinntekt er oppklarende og enkle å bruke, da de forklarer tre ulike inntektsvirkninger. Disse begrepene representerer således en måte å forbedre dagens uklare situasjon på.

Når det gjelder utgiftsbegrepet er begrepsbruken, ifølge Monsen (2017b, s. 11), mindre problematisk enn for inntektsbegrepet. Det finnes nemlig tre ulike begrep for å henvise til tre ulike utgiftsvirkninger: Utgift, kostnad og utbetaling. Utgift henviser til påløpt utgift i form av en forpliktelse til utbetaling (utgift). For å henvise til den delen av påløpt utgift med negativ lønnsomhetsvirkning brukes begrepet kostnad (umiddelbar kostnadsutgift). Utbetaling viser til den delen av påløpt utgift som er utbetalt i regnskapsperioden (umiddelbar kontantutgift). Ut fra dette kan man se at man ikke støter på de samme problemene med utgiftsbegrepet som med inntektsbegrepet. Det er imidlertid fordelaktig å ha sammenlignbare begreper for både inntekts- og utgiftsvirkninger for å sikre klarhet og konsistens i begrepsbruken. Dette taler derfor for å også bruke begrepsapparatet i figur 3.1 for en bedrifts utgiftsvirkninger.

Med henvisning til begrepsapparatet i figur 3.1 kan vi bruke talleksempelen i avsnitt 4.2 for å illustrere utgiftsvirkningene. Bedriften betaler 1 000 kr for å anskaffe et anleggsmiddel (utbetaling). Denne utgiften er enda ikke kostnadsført, og klassifiseres følgelig som en senere kostnadsutgift. Anskaffelse av anleggsmiddelet vil være en senere kostnadsutgift, fordi den har lønnsomhetsvirkning i senere perioder. Som nevnt i talleksempelen fordeles anskaffelseskosten utover eiendelens levetid, og dermed avskrives et gitt beløp etter hvert som eiendelen slites ut. I figur 4.2 er avskrivningsbeløpet 200 kr per år, dermed er den umiddelbare kostnadsutgiften i inneværende periode 200 kr, mens senere kostnadsutgift er 800 kr. Ut fra dette ser vi at regnskapsteorien periodiserer denne utgiften med hensyn til når den har lønnsomhetsvirkninger. Man vil finne tilsvarende behandling i IFRS som i regnskapsteorien, se tabell 4.2 og tabell 5.2. Det er da bare begrepsbruken, og ikke regnskapsføringen, som endres ved å innføre begrepsapparatet i figur 3.1.

9.2.2 IAS 16 - Eiendom, anlegg og utstyr

Da IFRS følger et balanseorientert rammeverk, må regnskapspostene tilfredsstillende de ulike definisjonene for å kunne balanseføres, se avsnitt 5.1. Det er derfor viktig at det utvikles klare og presise definisjoner slik at man kan oppnå en riktig innregning. Med innregning mener IASB balanse- og resultatføring av elementer som tilfredsstiller definisjonene, er sannsynlige og som kan måles pålitelig (IFRS Foundation, 2010, s. 33). Som nevnt i avsnitt 5.4.1 fremkommer det i IAS 16 at en enhet av eiendom, anlegg og utstyr skal innregnes dersom det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler knyttet til eiendelen vil tilflyte foretaket, og denne anskaffelseskosten kan måles på en pålitelig måte. En bedrift kan dermed ikke balanseføre en eiendel som ikke forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler eller som ikke kan måles på en

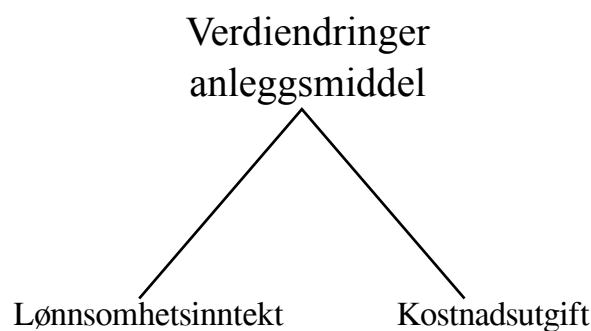
pålitelig måte. IAS 16 fremsetter, som nevnt i kapittel 5, også krav om hvordan en bedrift skal måle verdien av eiendelen både ved og etter innregning. Ved innregning skal en enhet av eiendom, anlegg og utstyr balanseføres til anskaffelseskost, der bedriften i etterfølgende perioder kan velge å måle eiendelen til anskaffelseskost eller til et verdiregulert beløp. Prinsippet om innregning kan imidlertid virke forvirrende. Hvorfor bruker IFRS begrepet innregning? Hva innebærer begrepet innregning? Er innregning noe som kommer i tillegg til anskaffelse av eiendom, anlegg og utstyr?

I regnskapsteorien finner man ingen innregningskriterier, men balansefører eiendeler idet de anskaffes. Det er dermed ingen krav om at en eiendel må tilføre foretaket økonomiske fordeler i fremtiden for å kunne balanseføres. Ut fra dette kan man se at regnskapsstandarden avviker fra regnskapsteorien når det kommer til balanseføring av eiendeler. I regnskapsteorien er balanseføring av eiendeler en prosess som vil skje uavhengig av innregningskriterier, og verdien eiendelen balanseføres til er anskaffelseskost, se avsnitt 4.2. Man trenger således ikke å oppstille egne kriterier for balanseføring av eiendeler. IASBs fremstilling om innregning og måling blir dermed en teknisk løsning og fremstår som lite pedagogisk.

Ved å sette regnskapsstandarden opp mot regnskapsteorien finnes det ikke bare avvik, men også likheter. Både i regnskapsteorien og i IAS 16 er det viktig å fordele kostnaden av en eiendel. Som sett i kapittel 3 skal utgifter i regnskapsteorien periodiseres til perioden de får lønnsomhetsvirkninger. Dette medfører at en eiendels utgift periodiseres i takt med slitasje av eiendelen. I avsnitt 5.4.2 kommer det frem at standarden krever at en eiendels verdi skal fordeles systematisk over utnyttbar levetid. Avskrivningsmetoden skal da gjenspeile forbruket av eiendelen og er dermed med på å gi et rettviseende bilde av resultatfremstillingen. Ut fra dette kan man se at regnskapsstandarden er sammenfallende med regnskapsteorien. Da IFRS går utenfor inntekts- og utgiftsbegrepet ved å tillate markedsverdier, vil måling etter innregning ikke være sammenfallende med regnskapsteoriens periodiseringer. Dersom IFRS hadde tatt utgangspunkt i inntekter som krav på innbetaling og utgifter som forpliktelse til utbetaling, ville måling etter innregning ikke vært noe mer enn en annen måte å forklare periodisering på.

Når en bedrift velger å bruke verdireguleringsmodellen er det nødvendig med en tilleggsfigur til figur 3.1 for å forklare resultatføringen av eiendelene. Et anleggsmiddels verdiendring kan, som nevnt over, også inkludere urealiserte gevinster og tap. Under IFRS vil disse urealiserte gevinstene og tapene gå inn under begrepene inntekt og utgift. Når en eiendel har en positiv

verdiøkning vil det føre til en lønnsomhetsinntekt i figur 9.1, mens en negativ verdiendring, samt avskrivninger fører til en kostnadsutgift. Lønnsomhetsinntekten og kostnadsutgiften representerer her kun bokføringstransaksjoner som ikke har opphav i en reell transaksjon. Det at man i IFRS også inkluderer urealiserte transaksjoner, medfører at resultatføringen ikke er koblet til inntekter (krav på innbetalinger) og utgifter (forpliktelse til utbetalinger). Disse verdiendringene kommer ikke frem i begrepsapparatet i figur 3.1. Følgelig må vi supplere figur 3.1 med en tilleggsfigur.

Figur 9.1: Verdiendringer anleggsmidler

Figur 9.1 illustrerer problematikken rundt innregningen, ettersom IFRS tillater å balanseføre verdiendringer som ikke har opphav i en transaksjon. Dette medfører at IFRS ikke er i samsvar med regnskapsteorien. Ved måling av eiendeler skal man i regnskapsteorien balanseføre eiendelene til transaksjonsverdien, og man har dermed ingen adgang til å balanseføre eiendeler til markedsverdi slik som tillates i IAS 16. Dette medfører at man finner avvik mellom regnskapsteori og regnskapsstandard når det kommer til måling av eiendom, anlegg og utstyr. Det er imidlertid viktig å understreke at anskaffelseskostmodellen i IAS 16 ikke bryter med regnskapsteorien, da denne modellen ikke tillater å balanseføre eiendelene til markedsverdi, men alltid krever balanseføring til anskaffelseskost.

Som nevnt over i avsnitt 9.2.1, bruker IFRS begrepet inntekt om både realisert og urealisert inntekt. En bedrift som anvender verdireguleringsmodellen for måling av et driftsmiddel etter innregning vil da kunne resultatføre en verdiøkning, i den utstrekning det ikke er en reversering, i andre inntekter og kostnader uavhengig av om denne eiendelen er realisert i et marked. I tabell 5.3 kan man se at en verdiøkning på 100 kr, innregnet i andre inntekter og kostnader, medfører

en meravskrivning på 20 kr. Denne meravskrivningen øker kostnadene for bedriften og reduserer følgelig bedriftens resultat tilsvarende. Da verdiøkningen er innregnet i andre inntekter og kostnader, som er en del av egenkapitalen, vil den ikke medføre en resultateffekt. Dette gjør resultatet misvisende lavt, da det kun er meravskrivningen som gjenspeiles i resultatet og ikke selve verdiøkningen. Man kan ut fra dette se at resultatføring av inntekter, som følge av verdiøkninger, kan føre til en inkonsistens i resultatfremstillingen. Det er derfor viktig å ha denne inkonsistensen i bakhodet når man står overfor bedrifter som velger å bruke verdireguleringsmodellen. På en annen side vil man ikke få denne effekten i resultatfremstillingen ved en negativ verdiregulering. Dette er fordi man ved en negativ verdiregulering, i den grad det ikke foreligger en kreditsaldo i eiendelens verdireguleringsreserve, skal innregne verdireguleringen i resultatet. Resultatet vil dermed reflektere den økte verdireguleringskostnaden, samt den reduserte avskrivningskostnaden. Det kan da stilles spørsmål om hvorfor en positiv verdiregulering resultatføres i andre inntekter og kostnader, mens en negativ verdiregulering registreres i resultatregnskapet.

Som nevnt ovenfor samsvarer ikke alltid IFRS med regnskapsteorien. Det at en eiendel ikke kan innregnes før det er sannsynlig at den vil gi fremtidige fordeler som tilflyter foretaket, samt standardens adgang til å bruke verdireguleringsmodellen, medfører at regnskap etter IFRS består av flere skjønnsmessige vurderinger sammenlignet med regnskapsteorien. For å kunne verdiregulere en eiendel må bedriften først estimere eiendelens virkelige verdi. Selv om markedsverdi kan gi et mer rettviseende bilde av bedriftens eiendeler, kan dette medføre subjektive vurderinger, da det ikke er gjennomført en transaksjon som baseres på en avtale mellom to parter. Priser kan også ofte være utsatt for svingninger. Dersom det ved beregningen av virkelig verdi blir hensyntatt en høyere pris enn normalt, kan det føre til at eiendelen balanseføres til en overvurdert pris. Dersom eiendelene balanseføres til en overvurdert pris vil man i balanseoppstillingen få oppblåste verdier og følgelig en høyere egenkapital. Resultatet kan også bli misvisende, da resultatoppstillingen som nevnt bare reflekterer meravskrivningene. Verdireguleringsmodellen kan derfor medføre komplekse vurderinger og i verste fall gi en uriktig resultatfremstilling. Det at IFRS krever en rekke skjønnsmessige vurderinger kommer godt til uttrykk i note 1.3 i Aker BPs årsregnskap for 2016.

Utarbeidelse av finansregnskap i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen foretar vurderinger, beregner estimater og legger til grunn forutsetninger som påvirker anvendelsen av regnskapsprinsipper og regnskapsførte beløp for eiendeler og gjeld. Videre krever IFRS at ledelsen gir opplysninger om betingede eiendeler og gjeld på balansedagen, samt rapporterte inntekter og kostnader i løpet av regnskapsperiodene. (Aker BP ASA, 2017)

Som vi ser i sitatet ovenfor krever IFRS at ledelsen foretar egne vurderinger. Et eksempel på dette er estimering og innregning av nedstengnings- og fjerningsforpliktelse. Balanseføring av en fjerningsforpliktelse er som sett i avsnitt 5.4.1 en del av anskaffelseskost. I Aker BPs note 1.25 kommer det frem at ved førstegangsinnregning av nedstengnings- og fjerningsforpliktelse, regnskapsføres nåverdien av fremtidige utgifter til nedstenging og fjerning og en tilsvarende eiendel regnskapsføres som et varig driftsmiddel. Dette er noe som kommer i tillegg til den transaksjonsbaserte utgiften. Dette samsvarer ikke med regnskapsteorien, som kun tillater transaksjonsbaserte vurderinger. Man kan igjen se at prinsippet om innregning blir problematisk og at fundamentet i utarbeidelsen av finansregnskap etter IFRS avviker fra regnskapsteorien.

9.2.3 Regnskapsoppstillinger

I IAS 1 *Presentasjon av finansregnskap* fremkommer det at et finansregnskap skal inneholde en balanseoppstilling ved slutten av perioden og en oppstilling over resultatet (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 259). Finansregnskapet skal også inneholde en oversikt over andre inntekter og kostnader for perioden, en oppstilling over endringer i egenkapital for perioden og en oppstilling over kontantstrømmer for perioden. I tillegg krever standarden at finansregnskapet skal inneholde noteinformasjon som omfatter et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper og annen forklarende informasjon, samt ulik sammenligningsinformasjon fra tidligere regnskapsperioder, for å være fullstendig.

I regnskapsteorien er det kun balanseoppstillingen og lønnsomhetsresultatsregnskapet som er en integrert del av lønnsomhetsforretningsregnskapet, se avsnitt 3.2.1. Det betyr at de resterende regnskapsoppstillingene som IFRS krever, ikke er nødvendige for å komme frem til et lønnsomhetsforretningsregnskap. De øvrige regnskapsoppstillingene er dermed overflødige i utarbeidelsen av et lønnsomhetsforretningsregnskap, men kan allikevel bidra med tilleggs-

informasjon som er verdifull for brukeren. For å komme nærmere regnskapsteorien kunne IFRS ha tillatt å ta med disse oppstillingene som tilleggsinformasjon etter behov, og ikke som et krav. Da IFRS tillater å balanseføre eiendeler til virkelig verdi, medfører dette på den andre siden at man trenger flere regnskapsoppstillinger for å vise en komplett oversikt over resultatfremstillingen. Som nevnt i avsnitt 5.4.2 innregnes blant annet verdiøkninger, i den utstrekning de ikke reverserer en tidligere resultatført verdiregulering, i andre inntekter og kostnader. Dette medfører at man også vil trenge oppstillinger over andre inntekter og kostnader, samt endringer i egenkapitalen for å illustrere årets totale inntekter og kostnader. Ut fra dette kan man se at IFRS, som følge av valgadgang av andre målemetoder, vil kreve flere regnskapsoppstillinger for å anse et årsregnskap som fullstendig sammenlignet med regnskapsteorien. Hele idéen med å tillate bruk av virkelig verdi etter innregning bryter med regnskapsteorien. Når denne målemetoden fører til at det i tillegg må utarbeides flere regnskapsoppstillinger, kan man stille spørsmål om hvorfor denne målemetoden tillates av IFRS. Disse tilleggsoppstillingene understreker ytterligere brudd med regnskapsteorien.

9.2.4 Oppsummering

I dette delkapitlet har vi sett at IFRS og regnskapsteori ikke alltid samsvarer. Begrepsbruken i IFRS skiller ikke mellom penge- og lønnsomhetsvirkninger og kan dermed redusere regnskapets informasjonsverdi. Vi har også sett at det er ulike problemer knyttet til inntekts- og utgiftsbegrepene som brukes i IFRS. Videre åpner IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr* også for valg av målemetode etter innregning av eiendom, anlegg og utstyr, der en av metodene direkte bryter med regnskapsteorien. Dette resulterer i at IFRS krever ytterligere utarbeidelse av regnskapsoppstillinger som i regnskapsteorien blir sett på som overflødige.

	Regnskapsteori	Regnskapslov	Regnskapsstandard
Begrepsbruk	Klar	Uklar	Uklar
Periodisering	Lønnsomhets-periodiseringsprinsippet	Lønnsomhets-periodiseringsprinsippet	Lønnsomhets-periodiseringsprinsippet
Målemetode for anleggsmiddel	Anskaffelseskost	Anskaffelseskost	Anskaffelseskost Virkelig verdi
Avskrivning for anleggsmiddel	Negativ lønnsomhetsvirkning (kostnadsvirkning)	Fornuftig avskrivningsplan over økonomisk levetid	Systematisk fordeling over utnyttbar levetid
Oppstillinger	Balanseregnskap Lønnsomhetsresultatregnskap	Balanseoppstilling Resultatregnskap Kontantstrømoppstilling Noteopplysninger	Balanseoppstilling Oppstilling av resultatet Oppstilling over kontantstrømmer Noteopplysninger Oppstilling over andre inntekter og kostnader Oppstilling over endring i egenkapital

Tabell 9.1: Sammenligning av regnskapsteori, regnskapslov og regnskapsstandard

Tabell 9.1 gir en oversikt over likheter og ulikheter mellom regnskapsteori, regnskapslov og regnskapsstandard. Vi har nå satt regnskapsnormer (analysenivå 3) opp mot regnskapsteorier (analysenivå 2). I det følgende vil vi studere nærmere regnskapspraksis (analysenivå 4).

9.3 Regnskapspraksis

Som nevnt i kapittel 6-8 utarbeider de tre utvalgte bedriftene sitt årsregnskap i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS). I dette delkapittelet skal vi sammenligne årsregnskapet til de utvalgte bedriftene med hverandre, samt opp mot de internasjonale regnskapsstandardene og regnskapsteorien.

9.3.1 Regnskapsoppstillinger

IFRS krever at årsregnskapet skal inneholde en balanseoppstilling, resultatoppstilling, kontantstrømoppstilling, oppstilling over andre inntekter og kostnader og en oppstilling over endringer i egenkapitalen, se avsnitt 9.2.3. I tillegg kreves også note- og sammenligningsinformasjon. Fra de utvalgte bedriftenes årsregnskap kan man se at alle tre utarbeider de fem regnskapsoppstillingene. IAS 1 *Presentasjon av finansregnskap* fastsetter kravene for sammenligningsinformasjonen og i standardens punkt 38 kommer det frem at det skal gis sammenligningsinformasjon for foregående regnskapsperiode for alle tallstørrelser som rapporteres i inneværende periodes finansregnskap (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 263). Bedriftene har også her etterfulgt kravene som standarden oppstiller. Både Aker BP og Fred. Olsen Energy bruker sammenligningstall fra årsregnskapet 2015. Odfjell Drilling har også brukt årsregnskapet for 2015 som sammenligningsgrunnlag, men da de måtte utstede årsregnskapet på nytt etter vedtak fra Finanstilsynet, er det omarbeidede regnskapet som legges til grunn (Odfjell Drilling Ltd., 2017, s. 63).

Ettersom IFRS krever flere regnskapsoppstillinger enn de som utledes fra regnskapsteorien, er det naturlig at Aker BP har utarbeidet disse i sin årsrapport. Oppstilling av totalresultat er, i henhold til IAS 1, én av disse oppstillingene. Totalresultat er definert som: ”endringen i egenkapital i løpet av en periode som er resultatet av transaksjoner og andre hendelser, bortsett fra de endringene som følger av transaksjoner med eiere i deres egenskap av eiere” (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 258). Oppstilling av endring i egenkapital er også en oppstilling som kreves i henhold til IFRS. Aker BP har utarbeidet denne oppstillingen i samsvar med standarden, hvor de viser endringer i egenkapital som følge av periodens totalresultat, samt en avstemming mellom den balanseførte verdien i begynnelsen og slutten av perioden. Den siste oppstillingen IFRS krever, som regnskapsteorien ikke krever, er oppstilling over kontantstrømmer. Aker BPs utarbeidelse av denne oppstillingen er i samsvar med regnskapsstandardene.

I kapittel 7 fremkommer det at Odfjell Drilling, som Aker BP, har utarbeidet alle regnskapsoppstillingene som er i samsvar med IFRS, selv om disse avviker fra regnskapsteorien. *Consolidated Statement of Comprehensive Income* viser *total comprehensive income*, som på norsk er oversatt til totalresultat. Odfjell Drilling har også utarbeidet *Consolidated Statement of Changes in Equity* og *Consolidated statement of Cash Flows*, som tilsvarer oppstilling over endring i egenkapital og oppstilling over kontantstrømmer. Disse

oppstillingene er påkrevd i henhold til regnskapsstandardene og vi ser dermed at Odfjell Drillings regnskap er i samsvar med IFRS.

I likhet med Odfjell Drilling, har Fred. Olsen Energy utarbeidet sitt årsregnskap på engelsk. De har utarbeidet alle regnskapsoppstillingene IFRS krever, og begrepsbruken tilsvarende Odfjell Drillings begrepsbruk.

9.3.2 Regnskapsbegrep

I kapittel 6-8 ble de utvalgte bedriftene og deres årsrapporter studert. Aker BP utarbeider sin årsrapport på norsk, mens både Odfjell Drilling og Fred. Olsen Energy utarbeider sine rapporter på engelsk. I det følgende skal vi undersøke nærmere om språk kan føre til forskjeller når det kommer til anvendelse og tolkning av begreper.

De sentrale begrepene i IFRS ble definert i avsnitt 5.3.1. Rammeverket bruker begrepet *income* når de definerer inntekt. I resultatregnskapet til Aker BP oppstilles inntektene som total inntekt (Aker BP ASA, 2017). *Income* kan på norsk oversettes til inntekt, og dermed vil Aker BPs bruk av total inntekt være i overensstemmelse med regnskapsstandardene. Det kan derimot virke overflødig med ordet total foran inntekt, men da bedriftens inntekter inndeles i petroleumsinntekter og annen inntekt kan det være fordelaktig å bruke total inntekt.

Ved å sammenligne total inntekt med begrepsapparatet i figur 3.1, finner man at denne inntekten tilsvarende begrepet umiddelbar lønnsomhetsinntekt. Det vil si at inntekten Aker BP oppgir i sitt resultatregnskap er en lønnsomhetsinntekt og har derfor innvirkning på lønnsomheten. Lønnsomhetsinntekt kan, som figur 3.1 viser, deles i to: umiddelbar lønnsomhetsinntekt og senere lønnsomhetsinntekt. Dermed vil ofte lønnsomhetsinntekten være høyere enn den umiddelbare lønnsomhetsinntekten, som følge av at deler av en leveranse skjer i en etterfølgende regnskapsperiode. Etter IFRS klassifiseres den senere lønnsomhetsinntekten som forpliktelse i balansen. Man ser dermed at det faktisk skilles mellom lønnsomhetsinntekt som oppstår i inneværende og senere regnskapsperioder. Problemet er imidlertid at fremstillingen av dette skillet er misvisende, som vi så i avsnitt 9.2.1. Det er i realiteten en forpliktelse til å levere varer eller tjenester, ikke en forpliktelse til utbetaling. Vi kan altså se at IFRS mangler en regnskapspost. Selv om det skilles mellom umiddelbar og senere

lønnsomhetsinntekt i årsregnskapet, kan bruk av begreper som ikke tydeliggjør denne forskjellen føre til uklarheter.

Odfjell Drilling bruker betegnelsen *total operating income* for sine inntekter (Odfjell Drilling Ltd., 2017). I IAS 1 benyttes begrepet *income* for inntekter (IFRS Foundation, 2014, s. A769). Begrepsbruken til Odfjell Drilling samsvarer dermed med begrepsbruken i IAS 1, samt rammeverket, se avsnitt 5.3.1. *Total operating income* tilsvarer begrepet *immediate profit revenue* (umiddelbar lønnsomhetsinntekt) i henhold til begrepsapparatet i figur 3.1. Dermed er også inntekten til Odfjell Drilling en lønnsomhetsinntekt, og har innvirkning på bedriftens lønnsomhet. Det tydeliggjøres ikke i resultatregnskapet at dette er en umiddelbar lønnsomhetsinntekt, og mangelen på en slik presisering kan gjøre regnskapet uklart og utsatt for ulik tolkning. Med henvisning til talleksempelen i kapittel 4, ser man at når Odfjell Drilling bruker begrepet inntekt er det de 800 kr i umiddelbar lønnsomhetsinntekt de mener, se figur 4.1. Det er kun 800 kr som har lønnsomhetsvirkning i inneværende regnskapsperiode, og følgelig er det kun dette beløpet som skal resultatføres som inntekt i denne perioden. Den resterende inntekten på 200 kr (1 000-800) vil i årsregnskapet klassifiseres som en forpliktelse og det oppstår her samme problem som hos Aker BP.

Fred. Olsen Energy bruker begrepet *revenues* for sine inntekter i årsregnskapet (Fred. Olsen Energy ASA, 2017). Ifølge rammeverkets punkt 4.29 består inntekter av både *revenue* og *gains*. Man kan stille spørsmål om hvorfor bedriften ikke har anvendt *income*, da dette ville vært et mer dekkende begrep. Når Fred. Olsen Energy bruker begrepet *revenue* for sine inntekter, fremkommer det dermed ikke om gevinster er inkludert. Det ville vært i bedre samsvar med rammeverket dersom de istedenfor hadde brukt *total operating income* som representasjon for inntektsposten. På den andre siden kan man se at inntekt omtales som *revenue* både i IFRS 15 *Revenue from Contracts with customers* og IAS 18 *Revenue* (IFRS Foundation, 2017b). Det at Fred. Olsen Energy bruker *revenue* samsvarer dermed med begrepsbruken i regnskapsstandardene, men ikke med rammeverket. I henhold til begrepsapparatet i figur 3.1 vil *revenue* tilsvare begrepet *immediate profit revenue*. Fred. Olsen Energy har dermed samme problem som både Aker BP og Odfjell Drilling, ved at fremstillingen av skillet mellom umiddelbar og senere lønnsomhetsinntekt er misvisende.

På utgiftssiden bruker Aker BP betegnelsen kostnader (Aker BP ASA, 2017). Som sett i avsnitt 5.3.1 bruker rammeverket begrepet *expenses*, som på norsk kan oversettes til kostnader.

Begrepsbruken til Aker BP er dermed i samsvar med rammeverket til IFRS. Begrepet kostnad, som brukes i Aker BPs resultatregnskap, tilsvarer begrepet umiddelbar kostnadsutgift i begrepsapparatet. Dersom en bedrift forskuddsbetaler en vare eller tjeneste vil det etter IFRS balanseføres som en eiendel, se definisjonen av en eiendel i avsnitt 5.3.1. I regnskapsteorien vil en bedrifts forskuddsbetaling av varer være en kostnadsutgift med senere lønnsomhetsvirkning, med andre ord en senere kostnadsutgift, jf. figur 3.1. Vi står dermed ikke overfor de samme utfordringene på utgiftssiden som på inntektssiden, da man både i IFRS og regnskapsteorien klassifiserer denne posten som en fordring (eiendel). På en annen side kommer det ikke klart frem i IFRS at denne eiendelen fører til en kostnad i en senere regnskapsperiode.

Kostnadene er i resultatregnskapet til Odfjell Drilling representert ved to begreper: *expenses* og *cost* (Odfjell Drilling Ltd., 2017). Dette er ikke i samsvar med rammeverket, der begrepet for kostnad kun er *expenses*. Bruken av både *expenses* og *cost* viser en uheldig begrepsbruk, da de bruker to begreper for å forklare én utgiftsvirkning. Bedriften burde dermed være mer konsistent i sin begrepsbruk. I henhold til begrepsapparatet tilsvarer disse begrepene *immediate expense expenditure* (umiddelbare kostnadsutgift), som er et mer informativt og presist begrep.

Kun ett sted i resultatregnskapet har Fred. Olsen Energy brukt begrepet *costs* (Fred. Olsen Energy ASA, 2017). For de resterende kostnadspostene bruker bedriften begrepet *expense*. Det er også her uheldig at bedriften bruker disse begrepene om hverandre, men vi ser at bruken er mer konsistent sammenlignet med Odfjell Drilling. Dette samsvarer mer med IASBs rammeverk, der *expenses* er begrepet som brukes for kostnadene. Begrepene *costs* og *expense* tilsvarer, som nevnt ovenfor, begrepet *immediate expense expenditure*.

I henhold til definisjonene i IAS 1 *Presentasjon av finansregnskapet* skal begrepet resultat anvendes for å beskrive overskudd eller underskudd. Resultat defineres i standarden som: ”det samlede beløpet for inntekter minus kostnader, unntatt bestanddelene av andre inntekter og kostnader” (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 258). Aker BP har i 2016 et overskudd på USD 35 millioner (Aker BP ASA, 2017). Denne posten kalles årets resultat i resultatregnskapet. Aker BP er innenfor standardens retningslinjer når de bruker begrepet resultat for å beskrive lønnsomhetsresultatet. Standardens punkt 8 påpeker også at det er mulig å benytte andre begreper for å beskrive resultatet, så lenge betydningen er klar (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 259). Det åpnes dermed for anvendelse av andre begreper. Dette vil føre til at ulike regnskap

rapportert etter IFRS kan se forskjellige ut. Det oppstår da spørsmål om hvordan regnskapsbrukerne skal forholde seg til dette. Betydningen av et begrep kan fremstå som klart for ledelsen i en bedrift, men kan tolkes annerledes for en annen bruker av regnskapet. Primærbrukeren av regnskapet under IFRS er den profesjonelle investor, se avsnitt 5.3. Selv om man kan forvente at han/hun har en viss kunnskap om regnskapsbegreper, kan en slik varierende begrepsbruk skape rom for tolkning. Dette kan føre til misforståelser, som dermed kan ha innvirkning på beslutninger tatt på bakgrunn av regnskapet.

Med henvisning til begrepsapparatet i kapittel 3 vil begrepet resultat tilsvare årets lønnsomhetsresultat, angitt som årets umiddelbare lønnsomhetsinntekt minus årets umiddelbare kostnadsutgift. Ved bruk av begrepsapparatet ser man at det tydelig kommer frem at resultatet kun blir påvirket av inntektene og utgiftene som har lønnsomhetsvirkninger i inneværende regnskapsperiode. Dette fremkommer ikke av begrepet resultat. Når bedriften bruker dette begrepet som betegnelse for overskuddet eller underskuddet, indikerer ikke dette at det er lønnsomheten det er snakk om. Begrepsapparatet presentert i kapittel 3 er derfor mer informativt sammenlignet med begrepene i IFRS.

Da Odfjell Drilling har utarbeidet sin årsrapport på engelsk, må vi se hen til den engelske versjonen av IAS 1 *Presentations of Financial Statements* for å finne begrepene. Der er det begrepet *profit or loss* som brukes for resultatbegrepet, og det defineres som: "the total of income less expenses, excluding the components of other comprehensive income" (IFRS Foundation, 2014, s. A768). Odfjell Drilling har et underskudd på USD 64 millioner, som sett i kapittel 7. Dette presenteres i resultatregnskapet som *loss for the period* (Odfjell Drilling Ltd., 2017). Dersom de hadde hatt et overskudd, ville begrepet *profit* vært benyttet. I forhold til begrepsapparatet er *profit* og *loss* bedre begreper å bruke enn resultatbegrepet, da disse begrepene reflekterer lønnsomhet på en tydeligere måte.

Fred. Olsen Energy har i 2016 et underskudd etter skatt på USD 105 millioner (Fred. Olsen Energy ASA, 2017, s. 13). Dette betegnes i resultatregnskapet med begrepet *loss of the year*. Som sett ovenfor brukes det i IAS 1 begrepet *profit or loss*. Man kan dermed se at dette samsvarer med IFRS. Lønnsomhetsvirkningene poengteres også gjennom begrepet *Loss of the year* og vil følgelig være mer i tråd med begrepsapparatet enn begrepet resultat.

At begrepet resultat er uklart i den norske årsrapporten kan skyldes oversettelsen. Som vi så i diskusjonen ovenfor, bruker IFRS begrepet *profit or loss* der den norske oversettelsen bruker resultat. Det kan diskuteres om hvorfor det ikke er oversatt mer direkte fra engelsk, nemlig til overskudd eller underskudd. Et begrep som overskudd eller underskudd ville gitt en mer presis fremstilling, og det ville vært enklere for brukeren av regnskapet å se at dette resultatet har lønnsomhetsvirkninger i regnskapsperioden.

Diskusjonen ovenfor fremhever ulikheter ved å presentere årsregnskapet på norsk og på engelsk. Felles for alle rapportene er at begrepet inntekt er for uklart. En svakhet i de engelskspråklige rapportene er kostnadsbegrepet. Både Odfjell Drilling og Fred. Olsen Energy benytter *expenses* og *costs* for de ulike kostnadspostene. I avsnitt 9.2.1 kommer det frem at en kostnad er den delen av en påløpt utgift med negativ lønnsomhetsvirkning. Det kan således oppstå misforståelser rundt denne uklare og inkonsistente begrepsbruken. En ulempe med den norskspråklige rapporten er begrepet som viser over- eller underskuddet for perioden. I den norskspråklige årsrapporten benyttes begrepet resultat, et begrep som ikke fremhever lønnsomhetsvirkningene på samme måte som de engelskspråklige rapportene gjør. Med begrepene *profit* og *loss* vil man oppnå en mer korrekt fremstilling, samtidig som begrepene i større grad samsvarer med lønnsomhetsresultatbegrepet i figur 3.1. Vi kan dermed se at språk utgjør en forskjell når det kommer til anvendelse og tolkning av begreper.

9.3.3 Innregning og måling

Ifølge IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr* skal en eiendel innregnes til anskaffelseskost dersom det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler knyttet til eiendelen vil tilflyte foretaket og denne anskaffelseskosten kan måles på en pålitelig måte (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 343).

I Aker BPs note 14 kommer det frem at aktiverte leteutgifter reklassifiseres til anlegg under utbygging når feltet går inn i utbyggingsfasen. Dette medfører balanseføring av et varig driftsmiddel. Omklassifiseringen er i tråd med IFRS 6 *Leting etter og evaluering av mineralressurser* som krever omklassifisering av en lete- og evalueringseiendel når det kan påvises tekniske forutsetninger for og kommersiell levedyktighet av å utvinne en mineralressurs (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 125). Det er rimelig å anta at dette kravet er oppfylt når et felt går inn i utbyggingsfasen. Etterhvert som feltet under utbygging starter

produksjonen, opplyses det i note 14 at feltet blir reklassifisert som et produksjonsanlegg under kategorien varig driftsmiddel.

I tråd med standarden fremkommer det også, som nevnt i avsnitt 6.3.3, at varige driftsmidler bokføres til historisk kost. I note 1.11 opplyser Aker BP at ordinære reparasjons- og vedlikeholdskostnader knyttet til den daglige driften blir resultatført i den perioden de oppstår, mens kostnader til vesentlige reparasjoner og vedlikehold balanseføres. Dette er i tråd med regnskapsstandardens punkt 12-13 som omhandler innregning av etterfølgende utgifter.

I henhold til innregningsprinsippet i nr. 7 skal et foretak ikke innregne utgiftene til den daglige service av eiendelen i den balanseførte verdien av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr. Disse utgiftene skal isteden innregnes i resultatet etterhvert som de påløper. (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 343)

I henhold til innregningsprinsippet i nr. 7 skal et foretak, dersom innregningskriteriene er oppfylt, innregne utgiftene til utskifting av enkeltdeler i en slik enhet i den balanseførte verdien av en enhet for eiendom, anlegg og utstyr når denne utgiften påløper. (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 344)

I likhet med Aker BP og i samsvar med IAS 16, balansefører Odfjell Drilling eiendom, anlegg og utstyr til historisk kost, se avsnitt 7.3.3. I note 31 fremkommer det at historisk kost omfatter kjøpspris, direkte henførbare utgifter for å bringe eiendelen til tiltenkt bruk og lånekostnader. Å inkludere eiendelens lånekostnader i anskaffelseskostnaden er i tråd med IAS 23 *Låneutgifter* (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 421). Dette kommer frem i standardens punkt 8, der et foretak skal kapitalisere låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning, eller produksjon av en kvalifiserende eiendel som en del av dens anskaffelseskost. Odfjell Drilling opplyser i note 31 at de, på samme måte som Aker BP og i samsvar med IAS 16, balansefører kostnaden av modernisering og ombygging av prosjekter og kostnadsfører daglig reparasjon og vedlikehold. Kostnadene til modernisering og ombygging blir kun balanseført når det er sannsynlig at bedriften vil få fremtidige økonomiske fordeler, og kostnaden kan måles på en pålitelig måte. Dette er i tråd med IFRSs definisjon på en eiendel.

Fred. Olsen Energy, i likhet med de andre utvalgte selskapene og i henhold til regnskapsstandarden, balansefører eiendom, anlegg og utstyr til kostpris. Det fremkommer i

note 8 at kostnader for eiendeler som er tilvirket eller modifisert, inkluderer kostnader til materialer, direkte arbeidskraft og andre direkte henførbare kostnader som kreves for å bringe eiendelen til tilsiktet bruk. I samme note kommer det også frem at etterfølgende utgifter kun balanseføres dersom de gir opphav til fremtidige økonomiske fordeler, og at låneutgifter balanseføres i henhold til IAS 23.

Ut fra dette kan man se likheter i hvordan bedriftene innregner eiendom, anlegg og utstyr, noe som også ser ut til å samsvare godt med IFRS. Som nevnt i avsnitt 9.2.2 kan begrepet innregning imidlertid virke forvirrende, og det kan dermed oppstå spørsmål om det i det hele tatt er nødvendig å bruke en slik teknisk løsning.

9.3.4 Måling etter innregning

Når det kommer til valg av målemodell vises det i kapittel 6-8 at samtlige av bedriftene bruker anskaffelseskostmodellen, og de balansefører derfor eiendelene til anskaffelseskost med fradrag for eventuelle akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Dette er i tråd med IFRS, da IAS 16 oppstiller en valgmulighet mellom anskaffelseskostmodellen og verdireguleringsmodellen. Som nevnt over i avsnitt 9.2.2 bryter verdireguleringsmodellen med regnskapsteorien. Det at ingen av de utvalgte bedriftene velger denne modellen, medfører at regnskapspraksisen samsvarer med regnskapsteorien. Det er da interessant å stille spørsmål om hvorfor de ulike bedriftene velger å anvende anskaffelseskostmodellen til fordel for verdireguleringsmodellen. Bedriftene kan her ha et ønske om å være nærmere regnskapsteorien. Det kan også ha sammenheng med at foretak som velger å anvende verdireguleringsmodellen må opplyse om den balanseførte verdien som ville vært innregnet ved bruk av anskaffelseskostmodellen, som nevnt i avsnitt 5.4.4. Bruker en bedrift anskaffelseskostmodellen krever ikke standarden opplysninger om virkelig verdi, men oppfordrer bare til å opplyse om den dersom den vesentlig avviker fra den balanseførte verdien (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 352). Å velge verdireguleringsmodellen medfører ekstraarbeid, ettersom standarden krever at bedriften uansett må utarbeide den balanseførte verdien uavhengig av om de anvender anskaffelseskost- eller verdireguleringsmodellen. Verdireguleringsmodellen medfører som nevnt også estimering av eiendelens virkelige verdi. Som følge av at verdiregulering av eiendeler ikke er basert på en gjennomført inntektstransaksjon, vil måling av virkelig verdi kreve flere subjektive vurderinger. Dette kan medføre mindre pålitelighet i målingen av eiendeler. Mindre pålitelighet i målingene kan da også spille en rolle i valg av målemetode.

Når det kommer til avskrivning bruker de utvalgte bedriftene ulike avskrivningsmetoder. Ved undersøkelse av Aker BPs note 14 kommer det frem at bedriften ikke foretar noen avskrivninger på anlegg under utbygging. Dette er i overensstemmelse med IAS 16, som presiserer at det ikke skal foretas avskrivninger før eiendelen er tilgjengelig for bruk (på det sted og i den stand nødvendig for å virke slik tiltenkt av ledelsen) (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 348). Aker BP avskriver produksjonsanlegg, inklusive brønner, etter produksjonsenhetsmetoden, se avsnitt 6.3.3. Ifølge IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr* medfører produksjonsenhetsmetoden at avskrivningsbeløpet baseres på eiendelens forventede bruk eller antall produserte enheter (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 349). Som sett i avsnitt 6.3.3 anvendes den lineære avskrivningsmetoden for andre eiendeler, som inventar og kontormaskiner o.l. Ved bruk av den lineære avskrivningsmetoden avskrives eiendelen med et konstant avskrivningsbeløp over eiendelens utnyttbare levetid, dersom dens restverdi ikke endres (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 349). Odfjell Drilling og Fred. Olsen Energy bruker den lineære avskrivningsmetoden for alle sine eiendeler, se avsnitt 7.3.3 og 8.3.3. Som nevnt i avsnitt 5.4.2 skal bedriftene benytte en avskrivningsmetode som gjenspeiler mønsteret for hvordan eiendelens økonomiske fordeler forventes å bli forbrukt. Dette medfører at en avskrivningsmetode kan bryte med regnskapsstandarden dersom den ikke best reflekterer eiendelens bruk. Man kan ut fra tilgjengelig informasjon i årsregnskapene ikke konkludere med at bedriftene bryter med regnskapsstandarden, selv om de benytter ulike metoder.

Dekomponering innebærer at man identifiserer om eiendelen skal deles i ulike delkomponenter som bør avskrives separat (Kvifte, 2014, s. 129). I IAS 16 punkt 43 fremkommer det at: ”Hver enkelt del av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr med en anskaffelseskost som er betydelig i forhold til enhetens samlede anskaffelseskost, skal avskrives separat” (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 347). Det følger også av IAS 16 at betydelige enkelt deler av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr med samme utnyttbare levetid og avskrivningsmetode, kan grupperes og avskrives samlet (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 348). Betydelige enkelt deler med ulik utnyttbar levetid og avskrivningsmetode må derfor avskrives over sine respektive levetider.

I avsnitt 6.3.3 fremkommer det at Aker BP har tre grupper av varige driftsmidler. Disse er anlegg under utbygging, produksjonsanlegg inkludert brønner og inventar, kontormaskiner o.l. Note 14, som opplyser om avskrivningene, viser kun summen av avskrivningene innenfor hver gruppe. Vi har dermed ingen tilgang til informasjon om bedriften har foretatt ytterligere dekomponeringer av de varige driftsmidlene. IAS 16 krever ikke at det opplyses om

dekomponering av eiendeler, og selskapet er følgelig innenfor regnskapsstandarden. Dette gjelder også for Odfjell Drilling som har fem grupper av varige driftsmidler i balansen og Fred. Olsen Energy som har tre grupper, se avsnitt 7.3.3 og 8.3.3.

En eiendel skal, som sett i avsnitt 5.4.2, avskrives systematisk over eiendelens utnyttbare levetid, noe som medfører at estimeringen av en eiendels levetid vil ha betydning for avskrivningskostnadene. Utnyttbar levetid er, ifølge standarden, den perioden en eiendel forventes å være tilgjengelig for bruk av et foretak eller antall produserte enheter og lignende, som foretaket forventer at eiendelen skal generere (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 343). Ser man i note 14 i årsregnskapet til Aker BP for 2016, kan man se at inventar og kontormaskiner o.l. har en levetid på 3-5 år, der det i note 1.11 fremkommer at den forventede økonomiske levetiden blir vurdert årlig. Det er imidlertid viktig å understreke at økonomisk levetid ikke alltid er sammenfallende med utnyttbar levetid. En bedrift kan ha retningslinjer som innebærer at en eiendel skal avhendes etter et nærmere angitt tidsrom, som medfører at den utnyttbare levetiden kan bli kortere en eiendelens økonomiske levetid (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 349). Dersom Aker BP planlegger å avhende disse eiendelene før den økonomiske levetiden er omme, vil avskrivningsperioden følgelig medføre et brudd på regnskapsstandarden.

Odfjell Drilling og Fred. Olsen Energy er begge, som nevnt i kapittel 7-8, leverandører av borerigger og skip. I Odfjell Drillings note 17 fremkommer det at *Mobile Drilling Units* har en utnyttbar levetid som varierer fra 5-35 år. Avskrivningsperioden for de resterende eiendelene er fordelt på følgende måte: periodisk vedlikehold 5 år, brønnservice utstyr 3-10 år, maskin og utstyr 3-5 år. Disse avskrivningsperiodene vises i tabell 9.2. For Fred. Olsen Energy opplyses det om de forskjellige eiendelens utnyttbare levetid i note 8. Borerigger har en utnyttbar levetid på 20-25 år. For de resterende eiendelsgruppene er utnyttbar levetid vurdert følgende: *Ultradeepwater Drillship* 25 år, betydelige komponenter 5-15 år, anlegg og bygninger 5-50 år, maskin og utstyr 3-10 år. Ut fra dette kan man se at det er store forskjeller i de ulike driftsmidlenes utnyttbare levetid. Sammenlignes Odfjell Drillings avskrivningsperiode for boreriggene med Fred. Olsen Energys, kan man se at den utnyttbare levetiden for Odfjell Drilling er mer varierende. Avskrivningsperioden for *Mobile Drilling Units* til Odfjell Drilling varierer fra 5-35 år, mens Fred. Olsen Energy kun har en avskrivningsperiode som varierer fra 20-25 år for tilsvarende eiendeler. Da den utnyttbare levetiden til et driftsmiddel påvirkes av bruksperiode eller produksjonsnivå, kan avskrivningsperioden til ulike eiendeler variere

tilsvarende. Dette gjør at vi, ut fra tilgjengelig informasjon, ikke kan konkludere med avvik fra IAS 16 selv om det er store forskjeller mellom bedriftene.

Ser man på avskrivningsperioden for *Ultradeepwater Drillship* hos Fred. Olsen Energy kan man, på den andre siden, se at den utnyttbare levetiden er konstant for alle skip. Avskrivningsperioden er satt til er 25 år. Man kan da stille spørsmål om det er reelt at alle skip skal ha samme bruksperiode eller skal produsere like mange enheter. Da vi gjennom årsrapporten ikke har tilgang til verken skipenes brukstid eller produksjonskapasitet, kan man på grunnlag av dette heller ikke konkludere med avvik fra standarden.

Aker BP		Odfjell Drilling		Fred. Olsen Energy	
Eiendeler	Utnyttbar levetid	Eiendeler	Utnyttbar levetid	Eiendeler	Utnyttbar levetid
Lisenser	P	Mobile Drilling Units	L 5-35 år	Borerigger	L 20-25 år
Inventar og kontormaskiner o.l.	L 3-5 år	Periodisk vedlikehold	L 5 år	Ultradeepwater drillship	L 25 år
Anlegg under utbygging	-	Brønnservice-utstyr	L 3-10 år	Betydelige komponenter	L 5-15 år
		Maskin og utstyr	L 3-5 år	Anlegg og bygninger	L 5-50 år
				Maskin og utstyr	L 3-10 år

P: Produksjonshetsmetoden

L: Lineær metode

Tabell 9.2: Oversikt over avskrivningspraksis

Som diskutert over finnes det ulike metoder for måling etter innregning, der bedriftene skal velge de metodene som best gjenspeiler virkeligheten til den enkeltes virksomhet. Dette medfører at de ulike bedriftenes regnskapspraksis kan avvike fra hverandre, uten å bryte med regnskapsstandardene.

9.3.5 Opplysninger

Nedenfor presenteres en oversikt over krav til noteopplysninger i henhold til IAS 16.

	Aker BP	Odfjell Drilling	Fred. Olsen Energy
Målegrunnlag	X	X	X
Avskrivningsmetode	X	X	X
Utnyttbar levetid/avskrivningssats	X	X	X
Brutto balanseført verdi og akkumulert avskrivning ved begynnelse og slutten av perioden.	X	X	X
Avstemming ved begynnelse og slutten av perioden:			
Tilganger	X	X	X
Holdt for salg og avhendinger	X	X	X
Anskaffelser i forbindelse med virksomhets sammenslutning	X		
Tap ved verdifall innregnet i resultatet	X	X	X
Tap ved verdifall reversert i resultatet			
Avskrivning	X	X	X
Valutadifferanser		X	X

Tabell 9.3: Noteopplysninger

Noter knyttet til verdireguleringsmodellen er ikke gjengitt i tabell 9.3. Dette begrunnes med at ingen av de studerte bedriftene benytter denne modellen. I tillegg til kravene oppstilt i tabell 9.3 krever også standarden at det skal opplyses om eventuell forekomst og omfang av begrensninger i eiendomsrett, samt heftelser som er stilt til sikkerhet for forpliktelser (Myrbakken & Haakanes, 2015, s. 351). Det skal også opplyses om omfanget av utgifter innregnet i den balanseførte verdien av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr under tilvirkning. Videre krever standarden opplysninger om kontraktsregulerte plikter til anskaffelse av eiendom, anlegg og utstyr, samt erstatning fra tredjemann for eiendom, anlegg og utstyr som er falt i verdi, er gått tapt eller er oppgitt og som inngår i resultatet, dersom det ikke er opplyst om dette separat i oppstillingen over totalresultatet. I samsvar med IAS 8 skal det også opplyses om arten og virkningen av en endring i et regnskapsmessig estimat som har eller forventes å få innvirkning. Dette er opplysninger som er vanskelige å etterprøve dersom det ikke opplyses om og er dermed ikke tatt med i tabell 9.3.

Som vist i tabell 9.3 er det ingen av bedriftene som oppfyller alle notekravene. Det er imidlertid viktig å understreke at dette ikke er ensbetydende med brudd på regnskapsstandarden. En bedrift kan for eksempel ikke foreta avstemming av anskaffelser i forbindelse med virksomhetssammenslutning når det ikke har vært en slik hendelse i løpet av regnskapsperioden. De kan heller ikke foreta avstemming av valutadifferanser når disse ikke eksisterer. Ut fra årsrapporten kan vi heller ikke konkludere med at Fred. Olsen Energys årsrapport er mangelfull til tross for det lave sideantallet sammenlignet med Aker BP og Odfjell Drilling.

9.3.6 Oppsummering

I dette delkapittelet har vi sett at de studerte bedriftene utarbeider fem regnskapsoppstillinger i samsvar med IFRS. Begrepsbruken i årsrapporten til de ulike bedriftene er ikke alltid i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene, f.eks. Fred. Olsen Energys bruk av *revenue*. Begrepsbruken kan også være misvisende, og vi har sett at begrepsapparatet presentert i kapittel 3 kan løse disse problemene ved å innføre mer informative begreper. Vi har også sett at samtlige av de utvalgte bedriftene bruker anskaffelseskostmodellen, som er den modellen som ligger nærmest regnskapsteorien. Tabell 9.4 sammenligner regnskapspraksisen til de studerte bedriftene.

	Aker BP	Odfjell Drilling	Fred. Olsen Energy
Antall regnskapsoppstillinger	5	5	5
Språk	Norsk	Engelsk	Engelsk
Begreper	Total inntekt	Total operating income	Revenue
	Kostnader	Expenses/costs	Expenses/costs
	Resultat	Profit/loss	Profit/loss
Målemetode	Anskaffelseskost	Anskaffelseskost	Anskaffelseskost
Avskrivningsmetode	Lineær	Lineær	Lineær
	Produksjonsenhetsmetoden		

Tabell 9.4: Sammenligning av bedriftene

10

10. Konklusjon

Formålet med denne masterutredningen er å studere om det er et samsvar mellom regnskapsteori, regnskapsnormer og regnskapspraksis. Utredningen har diskutert om den norske regnskapsloven eller IFRS, med spesielt fokus på IAS 16, samsvarer med regnskapsteori for private bedrifter. Regnskapspraksisen studeres gjennom regnskapsoppstillingene i årsrapportene til tre utvalgte bedrifter i oljesektoren. Regnskapsoppstillingene har ikke bare blitt sammenlignet med hverandre, men også med IAS 16 og privat regnskapsteori. På bakgrunn av dette ble følgende problemstilling besvart: Er det samsvar mellom dagens regnskapsteori, regnskapslov, regnskapsstandard og regnskapspraksis?

Både regnskapsloven og de internasjonale regnskapsstandardene fokuserer på lønnsomhetsvirkningene i regnskapet, og vil følgelig kun relateres til nederste del av det presenterte begrepsapparatet. Det kan se ut som regnskapsloven oppstiller tekniske prinsipper for regnskapsføring, men som likevel er i samsvar med regnskapsteorien. Et unntak fra dette er forsiktighetsprinsippet som krever at urealiserte tap skal resultatføres, og prinsippet indikerer derfor et avvik fra regnskapsteorien. På samme måte som regnskapsloven, oppstiller IAS 16 tekniske begreper for regnskapsføring, f.eks. standardens bruk av innregning og måling. Innenfor innregning og måling finnes det også avvik fra regnskapsteorien, da IFRS tillater å resultatføre urealiserte gevinster og tap. IFRS, sammenlignet med regnskapsloven, åpner i større grad for måling til virkelig verdi og vi kan dermed se at regnskapsloven ligger nærmere regnskapsteorien enn det de internasjonale regnskapsstandardene gjør. Ut fra tilgjengelig regnskapsinformasjon samsvarer regnskapspraksisen til de studerte bedriftene innenfor oljesektoren med IFRS. Vi ser også at det er store likheter mellom regnskapspraksisen til de utvalgte selskapene. Oppsummert har vi sett at det ikke nødvendigvis alltid er samsvar mellom regnskapsteori, regnskapslov, regnskapsstandard og regnskapspraksis.

Vårt inntrykk er at regnskapsnormene i dag er for lite koblet opp mot regnskapsteorien, og konkluderer derfor med at dagens regnskapsnormer, og følgelig regnskapspraksis, ikke er

optimale for utarbeidelsen av årsregnskapet. Vi mener at det er flere fordeler ved å implementere begrepsapparatet fra kapittel 3 i dagens regnskapsnormer og følgelig regnskapspraksisen. Begrepsapparatet vil kunne redusere den komplekse prinsippanvendelsen, den uklare begrepsbruken og den misvisende resultatfremstillingen som vi står overfor i dag. På den måten vil begrepsapparatet gjøre regnskapet mer informativt for brukerne av regnskapet.

10.1 Forslag til videre praksis

Vi har konkludert med at dagens regnskapsnormer ikke er optimalt utarbeidet. Vi mener at begrepsapparatet presentert i kapittel 3 vil kunne løse mye av problematikken man møter i dagens situasjon. Ved å innføre begrepsapparatet i regnskapsnormene kan man bruke mer klare og informative begreper, samtidig som man understreker bruken av et rendyrket lønnsomhetsperiodiseringsprinsipp. Da denne begrepsbruken ikke er innarbeidet i verken regnskapsloven eller IFRS, må bedriftene forholde seg til den allerede etablerte begrepsbruken. På den andre siden er det ingenting i veien for at bedriftene selv forklarer begrepene nærmere i noteopplysningene i sine årsregnskaper. Selv om de er underlagt regnskapsregler med upresise begreper, kan bedriftene selv foreta forbedringer innenfor lovens rammer eller som supplement til lovens krav.

For å komme tettere opp mot regnskapsteorien vil vi også foreslå å fjerne muligheten til å balanseføre eiendeler til et verdiregulert beløp. Som nevnt avviker verdireguleringsmodellen fra regnskapsteorien, og man vil følgelig være nærmere teorien om det kun er anledning til å velge anskaffelseskostmodellen. Et alternativ kan være å tillate å opplyse om virkelig verdi i notene dersom bedriften skulle ønske det. På den andre siden er verdireguleringsmodellen kun et valgalternativ, der bedriftene selv kan velge å unnlate verdimåling til virkelig verdi.

10.2 Forslag til videre studier

Denne utredningen har tatt sikte på å sammenligne ulike regnskapsanalysenivå og undersøke om det er sammenheng mellom disse. Vi har fullført vår studie, men det er fortsatt mange problemstillinger som bør undersøkes. I denne utredningen har vi benyttet den analytiske synsmåten, hvor vi så på helheten av regnskapet. Forslag til videre studier kan være å endre metodesynsmåte. Ved valg av aktørsynsmåten kan man se problemstillingen fra et annet perspektiv og besvare spørsmål knyttet til hvilke vurderinger som legges til grunn når

regnskapet utarbeides. Gjennom intervjuer vil man kunne få svar på om de som utarbeider regnskapet forstår hva de gjør, og om begrepsapparatet i kapittel 3 eventuelt kan hjelpe dem med å få en bedre forståelse for faget.

Denne utredningen har hatt størst fokus på de tre første regnskapsanalysenivåene. Et alternativ til videre studier kan være å utføre en mer omfattende studie av det siste nivået; regnskapspraksis. I denne utredningen har vi valgt å fokusere på bedrifter i oljebransjen. For å utvide studien kan det også være interessant å studere flere bedrifter, men også bedrifter i andre bransjer. Studie av andre bransjer kan avdekke andre samsvar eller avvik mellom regnskapsbegrep, regnskapsteorier og regnskapsnormer enn det vi har funnet i oljesektoren. I tillegg kan det være interessant å gjøre en tilsvarende studie av bedrifter i offentlig sektor og offentlig forvaltning. På den måten kan man se om man støter på de samme problemene i offentlig sektor som for de private bedriftene.

Vedlegg 1

Aker BP ASA - Årsrapport 2016

RESULTATREGNSKAP

1 januar - 31 desember (USD 1 000)	Note	Konsern		Morselskap	
		2016	2015	2016	2015
Petroleumsinntekter		1 260 803	1 158 683	1 129 939	1 158 683
Annen inntekt		103 326	63 119	-12 242	63 119
Total inntekt	8	1 364 129	1 221 802	1 117 697	1 221 802
Utforskningskostnader	6	147 453	76 404	138 878	76 404
Produksjonskostnader		226 818	141 000	166 219	141 000
Avskrivninger	14	509 027	480 959	495 876	480 959
Nedskrivninger	14, 15	71 375	430 468	71 375	430 468
Andre driftskostnader		21 993	51 608	24 549	51 608
Driftskostnader		976 665	1 180 438	896 897	1 180 438
Driftsresultat		387 464	41 364	220 800	41 364
Renteinntekter		5 795	3 098	5 516	3 098
Annen finansinntekt		42 871	65 385	64 068	65 385
Rentekostnader		82 161	82 774	89 438	82 774
Annen finanskostnad		63 515	140 679	81 101	140 679
Netto finansposter	11	-97 011	-154 971	-100 955	-154 971
Resultat før skattekostnad		290 453	-113 607	119 844	-113 607
Skattekostnad (+)/skatteinntekt (-)	12	255 482	199 045	84 874	199 045
Årets resultat		34 971	-312 652	34 971	-312 652
Tidsveiet gjennomsnittlig antall aksjer i perioden		236 582 807	202 618 602	236 582 807	202 618 602
Gevinst/tap (-) etter skatt per aksje (i USD)	13	0,15	-1,54	0,15	-1,54

OPPSTILLING AV TOTALRESULTAT

1. januar - 31. desember (USD 1 000)	Note	Konsern		Morselskap	
		2016	2015	2016	2015
Årets resultat		34 971	-312 652	34 971	-312 652
Poster som ikke skal reklassifiseres over resultatet (etter skatt)					
Omregningsdifferanse		-59	-	-59	-
Aktuariell gevinst/tap pensjon		-	17	-	17
Totalresultat som tilfaller egenkapitaleiere i morselskap		34 911	-312 636	34 911	-312 636

OPPSTILLING AV FINANSIELL STILLING

(USD 1 000)	Note	Konsern		Morselskap	
		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER					
Immaterielle eiendeler					
Goodwill	14	1 846 971	767 571	1 846 971	762 159
Aktiverte leteutgifter	14	395 260	289 980	395 260	289 980
Andre immaterielle eiendeler	14	1 332 813	648 030	1 332 813	638 983
Varige driftsmidler					
Varige driftsmidler	14	4 441 796	2 979 434	4 441 796	2 979 126
Finansielle eiendeler					
Langsiktige fordringer		47 171	3 782	47 171	3 782
Andre langsiktige eiendeler	18	12 894	12 628	1 932 014	230 317
Sum anleggsmidler		8 076 905	4 701 425	9 996 025	4 904 347
Varer					
Varelager	7	69 434	31 533	69 434	31 533
Fordringer					
Kundefordringer	16	170 000	85 546	170 000	85 546
Andre kortsiktige fordringer	17	422 932	105 190	422 932	99 221
Andre kortsiktige plasseringer		-	2 907	-	2 907
Skattefordring	12	400 638	126 391	139 443	108 393
Kortsiktige derivater	23	-	45 217	-	45 217
Betalingsmidler					
Betalingsmidler	19	115 286	90 599	115 286	79 299
Sum omløpsmidler		1 178 290	487 384	917 096	452 117
SUM EIENDELER		9 255 196	5 188 809	10 913 121	5 356 464

OPPSTILLING AV FINANSIELL STILLING

(USD 1 000)	Note	Konsern		Morselskap	
		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
EGENKAPITAL OG GJELD					
Egenkapital					
Aksjekapital	20	54 349	37 530	54 349	37 530
Overkurs		3 150 567	1 029 617	3 150 567	1 029 617
Annen egenkapital		-755 709	-728 121	-755 709	-728 121
Sum egenkapital		2 449 207	339 026	2 449 207	339 026
Avsetning for forpliktelser					
Utsatt skatt	12	1 045 542	1 356 114	1 045 542	1 444 386
Langsiktig fjernings- og nedstengingsforpliktelser	22	2 080 940	412 805	2 080 940	412 805
Andre avsetninger for forpliktelser		218 562	1 638	218 562	1 638
Obligasjonslån	21	510 337	503 440	510 337	503 440
Annen rentebærende gjeld	24	2 030 209	2 118 935	2 030 209	2 118 935
Langsiktige derivater	23	35 659	62 012	35 659	62 012
Kortsiktig gjeld					
Leverandørgjeld		88 156	51 078	88 156	48 681
Offentlige trekk og avgifter		39 048	9 060	39 048	8 639
Betalbar skatt	12	92 661	-	92 661	-
Kortsiktige derivater	23	5 049	13 506	5 049	13 506
Kortsiktig gjeld mot datterselskap		-	-	-	93 804
Kortsiktig fjernings- og nedstengingsforpliktelser	22	75 981	10 520	75 981	10 520
Annen kortsiktig gjeld	25	583 844	310 675	2 241 770	299 072
Sum gjeld		6 805 988	4 849 783	8 463 914	5 017 438
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		9 255 196	5 188 809	10 913 121	5 356 464

Øyvind Eriksen, Chair of the Board

Anne Marie Cannor, Deputy Chair

Gro Kjelland, Board member

Bjørn Thore Synsvoll Ribesen, Board member

Lone Margrethe Olstad, Board member

Karl Johnrly Hersvik, Chief Executive Officer

Styret og administrerende direktør i Aker BP ASA
Akerkvartalet, 2. mars 2017

Kjell Inge Røkke, Board member

Trond Brandsrud, Board member

Bernard Looney, Board member

Terje Solheim, Board member

Kate Thomson, Board member

Lone Margrethe Olstad, Board member

Bjørn Thore Synsvoll Ribesen, Board member

Gro Kjelland, Board member

Anne Marie Cannor, Deputy Chair

Øyvind Eriksen, Chair of the Board

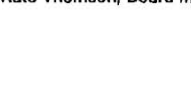
Karl Johnrly Hersvik, Chief Executive Officer

Lone Margrethe Olstad, Board member

Bjørn Thore Synsvoll Ribesen, Board member

Gro Kjelland, Board member

Anne Marie Cannor, Deputy Chair

Øyvind Eriksen, Chair of the Board

Karl Johnrly Hersvik, Chief Executive Officer

OPPSTILLING AV ENDRING I EGENKAPITAL - KONSERN OG MORSELSKAP

(USD 1 000)	Aksjekapital Overkurs		Annen egenkapital				Sum annen egenkapital	Sum egenkapital
			Annen innskutt egenkapital	Andre inntekter og kostnader (OCI)		Opptjent egenkapital		
				Aktuariell gevinst/(tap)	Omregningsdifferanser*			
Egenkapital per 31.12.2014	37 530	1 029 617	573 083	-105	-115 491	-872 972	-415 485	651 662
Totalresultat 01.01.2015 - 31.12.2015	-	-	-	17	-	-312 652	-312 636	-312 636
Egenkapital per 31.12.2015	37 530	1 029 617	573 083	-88	-115 491	-1 185 625	-728 121	339 026
Emisjon	16 820	2 120 950	-	-	-	-	-	2 137 769
Betalt utbytte	-	-	-	-	-	-62 500	-62 500	-62 500
Totalresultat 01.01.2016 - 31.12.2016	-	-	-	-	-59	34 971	34 911	34 911
Egenkapital per 31.12.2016	54 349	3 150 567	573 083	-88	-115 550	-1 213 154	-755 709	2 449 207

* Presentasjonsvaluta har retrospektivt blitt endret til amerikanske dollar (USD) som om USD alltid har vært presentasjonsvalutaen. For hver kategori av egenkapitalen per 1. januar 2013, har de historiske valutakursene blitt benyttet ved omregning til USD. Av den grunn har det oppstått en omregningsdifferanse, siden presentasjonsvalutaen er ulik funksjonell valuta i periodene før endringen av funksjonell valuta til USD som ble gjennomført den 15. oktober 2014. For hver periode som presenteres før endring av funksjonell valuta, benyttes sluttkurs ved omregning av utgående balanse av sum egenkapital.

OPPSTILLING OVER KONTANTSTRØMMER

1. januar - 31. desember (USD 1 000)	Note	Konsern		Morselskap	
		2016	2015	2016	2015
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER					
Resultat før skattekostnad		290 453	-113 607	119 844	-113 607
Betalte skatter i perioden		-1 419	-320 618	-1 419	-320 618
Periodens mottatte skattebetalinger		212 944	87 662	208 036	87 662
Avskrivninger	14	509 027	480 959	495 876	480 959
Nedskrivninger	14, 15	71 375	430 468	71 375	430 468
Kalkulatorisk rente i nåverdieregning av fjerningsforpliktelse	11, 22	47 977	26 351	33 473	26 351
Rentekostnader	11	160 808	127 620	168 084	127 620
Rentebetalinger		-161 634	-124 276	-161 634	-124 276
Verdiendring av derivater til virkelig verdi over resultatet	8, 11	10 408	-793	10 408	-793
Amortisering av rente- og etableringskostnader	11	17 915	17 480	17 915	17 480
Gevinst ved endring av pensjonsordning	8	-115 616	-	-	-
Amortisering av kontraktsverdi innregnet ved oppkjøpet av Marathon		-	-2 878	-	-2 878
Kostnadsføring av balanseførte letebrønner	6	51 669	11 682	51 669	11 682
Endring i lager, kundefordringer og leverandørgjeld		-317 488	-13 060	-317 488	-13 060
Endring i fjerningsforpliktelse mot resultatet		-1 131	-1 569	-3 373	-1 569
Endring i andre kortsiktige tidsavgrensingsposter		120 365	81 048	198 631	91 579
NETTO KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		895 652	686 467	891 397	696 999
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER					
Utbetaling ved fjerning og nedstenging av oljefelt	22	-12 237	-12 508	-9 995	-12 508
Utbetaling ved investering i varige driftsmidler	14	-935 755	-917 150	-934 410	-917 150
Netto kontantvederlag betalt for og betalingsmidler overdratt fra BP Norge AS		423 990	-	-27 507	-
Oppkjøp av Premier Oil Norge AS (netto kontantvederlag av kjøpet)		-	-125 600	11 300	-136 900
Oppkjøp av Svenska Petroleum Exploration AS		-	-	-	-88 000
Utbetaling ved investering i aktiverte leteutgifter og andre immaterielle eiendeler	14	-181 492	-113 051	-180 825	-35 582
Utbytte fra BP Norge AS		-	-	451 497	-
NETTO KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		-705 494	-1 168 310	-689 940	-1 190 141
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER					
Nedbetaling av kortsiktig gjeld		-	-70 938	-	-70 938
Nedbetaling av langsiktig gjeld		-612 825	-330 000	-612 825	-330 000
Netto-opptak av langsiktig gjeld		512 013	685 620	512 013	685 620
Betalt utbytte		-62 500	-	-62 500	-
NETTO KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		-163 312	284 683	-163 312	284 683
Netto endring i betalingsmidler		26 846	-197 160	38 145	-208 460
Beholdning av betalingsmidler ved periodens begynnelse		90 599	296 244	79 299	296 244
Omregningsdifferanser på betalingsmidler ved periodens begynnelse		-2 158	-8 485	-2 158	-8 485
BEHOLDNING AV BETALINGSMIDLER VED PERIODENS SLUTT	19	115 286	90 599	115 286	79 299
SPESIFIKASJON AV BETALINGSMIDLER VED PERIODENS SLUTT					
Bankinnskudd		106 369	86 201	106 369	75 156
Bundne bankinnskudd		8 917	4 398	8 917	4 143
SUM BETALINGSMIDLER VED PERIODENS SLUTT	19	115 286	90 599	115 286	79 299

Vedlegg 2

Odfjell Drilling Ltd. - *Looking Forward: Annual Report*

Consolidated Income Statement for the year ended 31 December

USD thousands	Note	2016	Restated 2015
Operating revenue	4,5	657 392	926 827
Total operating income		657 392	926 827
Other gains/losses	6	629	1
Share of profit / (loss) from joint ventures	27	20	(269 186)
Total other items		649	(269 185)
Personnel expenses	7,18,29	(232 561)	(381 736)
Depreciation, amortisation and impairment loss	16,17	(250 722)	(320 806)
Other operating expenses	6,7	(140 663)	(197 423)
Total operating expenses		(623 946)	(899 966)
Operating profit (EBIT)		34 094	(242 324)
Share of profit / (loss) from joint ventures	27	1 399	(28 405)
Interest income	6	819	1 241
Borrowing cost	6,13	(69 055)	(70 156)
Other financial items	6	(5 810)	4 470
Finance cost - net		(72 647)	(92 850)
Profit / (loss) before tax		(38 553)	(335 174)
Income tax (expense) / income	8	(25 141)	15 741
Profit / (loss) for the period		(63 694)	(319 433)
Of which attributable to the owners of the parent		(63 694)	(319 433)
Of which attributable to non-controlling interests		-	-
Basic earnings per share (USD)	30	(0,32)	(1,61)
Diluted earnings per share (USD)	30	(0,32)	(1,61)

The accompanying notes are an integral part of these financial statements.

Consolidated Statement of Comprehensive Income for the year ended 31 December

USD thousands	Note	2016	Restated 2015
Profit / (loss) for the period		(63 694)	(319 433)
Other comprehensive income:			
Items that will not be reclassified to profit or loss:			
Actuarial gain / loss on post employment benefit obligations	8,18	(4 526)	8 170
		(4 526)	8 170
Items that are or may be reclassified to profit or loss:			
Cash flow hedges	21	470	(528)
Currency translation differences		(1 689)	(11 947)
		(1 218)	(12 475)
Other comprehensive income, net of tax		(5 744)	(4 305)
Total comprehensive income		(69 438)	(323 739)
Attributable to:			
Owners of the parent		(69 438)	(323 739)
Total comprehensive income for the period		(69 438)	(323 739)

Items in the statement above are disclosed net of tax. The income tax relating to each item of other comprehensive income is disclosed in note 8.

The accompanying notes are an integral part of these financial statements.

Consolidated Statement of Financial Position

USD thousands	Note	31.12.2016	Restated 31.12.2015
Assets			
Goodwill	16	18 786	18 383
Deferred tax asset	8	2 498	8 397
Software	16	14 223	15 417
Property, plant and equipment	17	1 912 754	2 131 364
Investments in joint ventures	27	8 217	14 419
Derivative financial instruments	9,12	235	386
Other non-current assets	10	287	360
Total non-current assets		1 957 000	2 188 726
Spare parts		1 782	2 818
Trade receivables	10	111 090	178 481
Other current receivables	10	12 097	45 195
Cash and cash equivalents	11	181 623	201 626
Total current assets		306 591	428 120
Total assets		2 263 592	2 616 846
Equity and liabilities			
Share capital	19	1 987	1 987
Other contributed capital		326 853	326 853
Other reserves	20	(114 903)	(113 684)
Retained earnings		508 148	576 368
Total equity attributable to owners of the parent		722 086	791 524
Non-current interest-bearing borrowings	13,14	1 208 180	878 664
Derivative financial instruments	9,12	101	2 156
Post-employment benefits	18	17 554	42 636
Other non-current liabilities	15	1 522	1 660
Total non-current liabilities		1 227 358	925 116
Current interest-bearing borrowings	13,14	204 058	718 360
Trade payables		17 233	25 150
Current income tax	8	12 357	9 567
Social security and other taxes	10	13 337	16 697
Other current liabilities	15	67 163	130 433
Total current liabilities		314 148	900 206
Total liabilities		1 541 506	1 825 322
Total equity and liabilities		2 263 592	2 616 846

The accompanying notes are an integral part of these financial statements.

The Board of Odfjell Drilling Ltd, 29 March 2017, Hamilton, Bermuda

Carl-Erik Haavaldsen
Chairman

Helene Odfjell
Director

Kirk L. Davis
Director

Henry Hamilton III
Director

Bengt Lie Hansen
Director

Consolidated Statement of Changes in Equity

Attributable to owners of the parent USD thousands	Share capital	Other contributed capital	Other reserves	Retained earnings	Total equity
Balance at 1 January 2015	2 000	329 809	(103 566)	887 631	1 115 874
Profit/(loss) for the period	-	-	-	(319 433)	(319 433)
Other comprehensive income for the period	-	-	(12 475)	8 170	(4 305)
Total comprehensive income for the period	-	-	(12 475)	(311 263)	(323 739)
Cancellation of repurchased shares	(13)	(2 956)	2 969	-	-
Purchase of own shares	-	-	(612)	-	(612)
Transactions with owners	(13)	(2 956)	2 357	-	(612)
Restated balance at 31 December 2015	1 987	326 853	(113 684)	576 368	791 524
Profit/(loss) for the period	-	-	-	(63 694)	(63 694)
Other comprehensive income for the period	-	-	(1 218)	(4 526)	(5 744)
Total comprehensive income for the period	-	-	(1 218)	(68 220)	(69 438)
Transactions with owners	-	-	-	-	-
Balance at 31 December 2016	1 987	326 853	(114 903)	508 148	722 086

Consolidated Statement of Cash Flows for the year ended 31 December

USD thousands	2016	Restated 2015
Cash flows from operating activities:		
Profit / (loss) before tax	(38 553)	(335 174)
Adjustments for:		
Depreciation, amortisation and impairment loss	250 722	320 806
Unrealised (gain) / loss on interest rate swaps	(660)	(7 438)
Interest expense - net	60 359	59 791
Borrowing cost	7 432	7 872
Share of (profit) / loss from joint ventures	(1 419)	297 591
Net (gain) / loss on sale of tangible fixed assets	(486)	(1)
Post-employment benefit expenses less post-employment benefit payments	(32 873)	(8 071)
Net currency loss / (gain) not related to operating activities	(4 115)	5 137
Net effect acquisition of shares in joint venture	-	(2 974)
Changes in working capital:		
Spare parts	1 079	610
Trade receivables	58 446	39 947
Trade payables	(11 177)	(4 184)
Other accruals	(47 724)	612
Cash generated from operations	241 032	374 524
Interest paid	(58 802)	(69 390)
Net income tax refunded / (paid)	16 443	(34 267)
Net cash generated from operating activities	198 673	270 867
Cash flows from investing activities:		
Purchase of property, plant and equipment	(31 229)	(147 044)
Proceeds from sale of property, plant and equipment	1 464	3 661
Loans granted to employees	-	147
Sub-ordinated loan to related parties	-	(1 355)
Other non current receivables	67	-
Purchase of shares incl. joint ventures	-	(3 162)
Proceeds from shares incl. joint ventures	7 920	-
Net cash used in investing activities	(21 778)	(147 754)
Cash flows from financing activities:		
Net proceeds from borrowings financial institutions	519 226	110 000
Repayments of borrowings to financial institutions	(713 000)	(224 000)
Purchase of own shares	-	(612)
Net cash from financing activities	(193 774)	(114 612)
Net change in cash and cash equivalents	(16 879)	8 502
Cash and cash equivalents 01.01	201 626	191 201
Effects of exchange rate changes on cash and cash equivalents	(3 125)	1 922
Cash and cash equivalents at 31.12	181 623	201 626

The accompanying notes are an integral part of these financial statements.

Vedlegg 3

Fred. Olsen Energy ASA - *Annual Report 2016*

Fred. Olsen Energy – Group

Consolidated Statement of Income

For the year ended 31 December

Amounts in USD 000's	Note	2016	2015
Revenues	2, 3, 18	825 031	1 116 445
Materials		-2 558	-2 188
Salaries and other personnel costs	4, 18	-152 846	-254 767
Other operating expenses	5, 18	-171 235	-222 475
Operating profit before depreciation, amortisation and net financial expenses		498 392	637 015
Depreciation and amortisation	8	-290 403	-354 108
Impairment	8, 9	-230 782	-607 940
Operating loss before net financial expense		-22 793	-325 033
Financial income		46 617	92 158
Financial expenses		-103 259	-115 151
Net financial expenses	6, 14, 18	-56 642	-22 993
Loss before tax		-79 435	-348 026
Income tax expenses	7	-25 973	-2 602
Loss for the year		-105 408	-350 628
Attributable to:			
Equity holders of the parent		-104 651	-350 881
Non-controlling interest		-757	253
Loss for the year	12	-105 408	-350 628
Basic earnings per share	22	-1.58	-5.30
Diluted earnings per share	22	-1.58	-5.30

The notes represent an integral part of the consolidated financial statements.

Fred. Olsen Energy – Group

Consolidated Statement of Comprehensive Income

For the year ended 31 December

Amounts in USD 000's	Note	2016	2015
Loss for the year		-105 408	-350 628
<i>Items that will never be reclassified to statement of separate income</i>			
Actuarial gains/(losses) on defined benefit pension plans	16	-8 239	20 799
Income tax relating to components of other comprehensive income		741	-7 209
<i>Items that are or may be reclassified to statement of separate income</i>			
Exchange differences on translation of foreign operations		621	-5 363
Total comprehensive loss for the year		-112 285	-342 401
Attributable to:			
Equity holders of the parent		-111 006	-342 764
Non-controlling interests		-1 279	363
Total comprehensive loss for the year	12	-112 285	-342 401

The notes represent an integral part of the consolidated financial statements.

Fred. Olsen Energy – Group

Consolidated Statement of Financial Position

For the year ended 31 December

Amounts in USD 000's	Note	2016	2015
Assets			
Property, plant and equipment	8, 15	1 360 951	1 862 393
Intangible assets	9	0	11 190
Other non-current assets	16, 18	673	197
Deferred tax assets	10	16 686	22 712
Total non-current assets		1 378 310	1 896 492
Consumable spare parts		113 126	120 030
Prepayments, tax refunds and other current assets	8	13 642	207 712
Trade and other receivables	14, 18	94 590	135 097
Cash and cash equivalents	11	290 362	214 098
Total current assets		511 720	676 937
Total assets		1 890 030	2 573 429

The notes represent an integral part of the consolidated financial statements.

...continues on the next page

Consolidated Statement of Financial Position

For the year ended 31 December

Amounts in USD 000's	Note	2016	2015
Equity			
Share capital		193 290	193 290
Share premium		83 549	83 549
Translation reserves		2 133	1 512
Reserve for own shares		-1 215	-1 215
Retained earnings		575 486	688 392
Share of equity attributable to shareholders of the parent	12	853 243	965 528
Non-controlling interests		0	0
Total equity		853 243	965 528
Liabilities			
Interest-bearing loans and borrowings	13, 14, 15, 18, 23	879 611	1 002 088
Employee benefits	16	88 919	97 463
Financial instruments	14	1 921	2 833
Total non-current liabilities		970 451	1 102 384
Interest-bearing loans and borrowings	13, 14, 15, 18, 23	0	325 658
Trade and other payables	18	16 683	31 825
Financial instruments	14	396	17 826
Tax payable		13 486	6 597
Other accrued expenses and deferred revenue	8	35 771	123 611
Total current liabilities		66 336	505 517
Total liabilities		1 036 787	1 607 901
Total equity and liabilities		1 890 030	2 573 429

The notes represent an integral part of the consolidated financial statements.

Oslo, 31 December 2016 / 4 April 2017

Fred. Olsen Energy ASA

Anette S. Olsen
Chairman

Jan Peter Valheim

Cecilie B. Heuch

Richard Olav Aa

Agnar Gravdal

Ivar Brandvold
Chief Executive Officer

Fred. Olsen Energy – Group

Consolidated Statement of Changes in Equity

Amounts in USD 000's	Share capital	Share premium	Translation reserves	Reserve for own shares	Retained earnings	Total	Non-controll. interests	Total equity
Balance at 1 January 2015	193 290	83 549	6 875	-1 215	1 025 430	1 307 929	0	1 307 929
Loss for the year	0	0	0	0	-350 628	-350 628	0	-350 628
Other comprehensive income/(loss) for the period	0	0	-5 363	0	13 590	8 227	0	8 227
Balance at 31 December 2015	193 290	83 549	1 512	-1 215	688 392	965 528	0	965 528
Balance at 1 January 2016	193 290	83 549	1 512	-1 215	688 392	965 528	0	965 528
Loss for the year	0	0	0	0	-105 408	-105 408		-105 408
Other comprehensive income/(loss) for the period	0	0	621	0	-7 498	-6 877	0	-6 877
Balance at 31 December 2016	193 290	83 549	2 133	-1 215	575 486	853 243	0	853 243

See also note 12.

The notes represent an integral part of the consolidated financial statements.

Fred. Olsen Energy – Group

Consolidated Statement of Cash Flows

For the year ended 31 December

Amounts in USD 000's	Note	2016	2015
Cash flows from operating activities			
Loss before income tax		-79 435	-348 026
<i>Adjustment for:</i>			
Depreciation and amortisation	8	290 403	354 108
Impairment	8, 9	230 782	607 940
Interest expense	6	43 016	55 072
Gain on sale of property, plant and equipment		0	-61
Unrealised gain on financial instruments/debt		-7 263	-44 237
Changes in trade and other receivables		57 047	5 619
Changes in trade and other payables		-76 996	16 317
Changes in other balance sheet items		-10 178	-116
Cash generated from operations		447 376	646 616
Interest paid		-37 965	-46 860
Income taxes paid		-16 173	-19 468
Net cash from operating activities		393 238	580 288
Cash flows from investing activities			
Purchases of property, plant and equipment		-23 903	-474 259
Settlement for Bollsta Dolphin Pte. Ltd.		176 390	0
Proceeds from sale of equipment		105	184
Net cash from/(used) in investing activities		152 592	-474 075
Cash flows from financing activities			
Proceeds from interest-bearing loans		195 000	130 000
Repayments of interest-bearing loans		-659 882	-219 864
Net cash used in financing activities		-464 882	-89 864
Net increase in cash and cash equivalents		80 948	16 349
Cash and cash equivalents at 1 January		214 098	203 425
Effect of exchange rate fluctuations on cash held		-4 684	-5 676
Cash and cash equivalents at 31 December	11	290 362	214 098

The notes represent an integral part of the consolidated financial statements.

Litteraturliste

Aker BP ASA. (2017). *Årsrapport 2016*. Hentet 12.01.18 fra <https://www.akerbp.com/wp-content/uploads/2017/03/AKERBP-Årsrapport-2016.pdf>

Aker BP. (2018a). *Aker BP nå*. Hentet 12.01.18 fra <https://www.akerbp.com/aker-bp-na/>

Aker BP. (2018b). *Organisasjon*. Hentet 12.01.18 fra <https://www.akerbp.com/om-oss/organisasjon/>

Alfredson, K., Leo, K., Picker, R., Pacter, P. & Radford, J. (2005). *Applying International Accounting Standards*. Milton: John Wiley & Sons Australia, Ltd.

Arbnor, I. & Bjerke, B. (1994). *Företagsekonomisk metodlära*. Lund: Studentlitteratur.

Baksaas, K. M & Stenheim, T. (2015). *Regnskapsteori*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Finans- og tolldepartementet. (1998). *Om lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)*. (Ot.prp.nr.42 1997-1998). Hentet 15.01.18 fra <https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/otprp-42-199798>

Fred. Olsen Energy ASA. (2017). *Annual Report 2016*. Hentet 12.01.18 fra <http://fredolsen-energy.com/annual-reports6>

Fred. Olsen Energy ASA. (2018a). *History*. Hentet 16.01.18 fra <http://fredolsen-energy.com/history>

Fred. Olsen Energy ASA. (2018b). *Senior management*. Hentet 15.01.18 fra <http://fredolsen-energy.com/senior-management>

Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.

- Handeland, Ø. & Schwenche, H. R. (2011). *Regnskapsloven: med kommentarer (2. utg.)*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Havstein, B. & Moen, T.-G. (2010). *Finansregnskap - grunnleggende teori og bokføring (3. utg.)*. Bergen: Fagbokforlaget.
- IFRS Foundation. (2010). *The Conceptual Framework for Financial Reporting 2010*. Hentet 25.01 fra <https://dart.deloitte.com/resource/1/7036afd8-3f7e-11e6-95db-2d5b01548a21>
- IFRS Foundation. (2014). *IAS 1 Presentation of Financial Statements*. Hentet 05.03.18 fra <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/IAS1.pdf>
- IFRS Foundation. (2017a). *Conceptual Framework*. Hentet 15.01.18 fra <http://www.ifrs.org/projects/work-plan/conceptual-framework/#about>
- IFRS Foundation. (2017b). *List of IFRS Standards*. Hentet 22.01.18 fra <http://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/>
- Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P. A. (2011). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag (3. utg.)*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Kam, V. (1990). *Accounting Theory (2th ed.)*. New York: John Wiley & Sons.
- Kvifte, S. S. (Red.). (2014). *IFRS i Norge - Bransje- og temaartikler (7. utg.)*. Oslo: Ernst & Young.
- Kvifte, S. S., Tofteland, A. & Bernhoft A.-C. (2011). *Finansregnskap - god regnskapsskikk og IFRS (2.utg.)*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Mellemvik, F., Monsen, N. & Olson, O. (1988). Function of Accounting - A Discussion. *Scandinavian Journal of Management*, 4(3), 101-119.
- Monsen, N. N. (1987). *Behandling av anleggsmidler og avskrivninger i kommunale regnskaper*. Oslo, Bergen, Stavanger, Tromsø: Universitetsforlaget.

Monsen, N. N. (2014). Perioderegnskap for offentlige organisasjoner: en regnskapsteoretisk diskusjon. *Beta*, 28(2), 75-106.

Monsen, N. N. (2017a). *Forretningsregnskap og kameralregnskap: En sammenligning med henblikk på bruk i offentlig sektor* (11. utg.). Bergen: Norges Handelshøyskole.

Monsen, N. N. (2017b). Regnskapsmessig periodisering: en begrepsdiskusjon. *Kommunal Økonomi*, 97(9), 9-15.

Monsen, N. N. (2018). Regnskap for offentlig forvaltning: empirisk og teoretisk diskusjon. *Kommunal Økonomi*, 98(2), 8-20.

Myrbakken, E. & Haakanes, S. (2015). *IFRS på norsk: Forskrift om internasjonale regnskapsstandarder* (6. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Norsk oljemuseum. (2016). *Oljebyen Stavanger*. Hentet 19.01.18 fra <http://www.norskolje.museum.no/forside/kunnskap/publikasjoner/artikler/oljebyen-stavanger/>

Odfjell Drilling Ltd. (2017). *Looking Forward: Annual Report*. Hentet 12.01.18 fra <http://hugin.info/157018/R/2097740/795075.pdf>

Odfjell Drilling Ltd. (u.å.). *About the Company*. Hentet 12.01.18 fra <https://www.odfjelldrilling.com/About/>

Oljedirektoratet & Olje- og energidepartementet. (2017). *Statens inntekter*. Hentet 19.01.18 fra <http://www.norskpetroleum.no/okonomi/statens-inntekter/>

Regjeringen.no. (2013). *Om kommuneregnskapet: kommuneøkonomi*. Hentet 19.01.18 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneokonomi/okonomiforvaltning/kommuneregnskap1/om-kommuneregnskapet/id495962/>

Regnskapsloven. (1998). Lov om årsregnskap m.v. av 17 juli 1998 nr. 56. Hentet 15.01.18 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56?q=regnskapsloven>

Regnskapsstandardstyret i Norsk RegnskapsStiftelse. (2017). *Årsrapport 2016*. Hentet 15.01.18. fra <http://wpstatic.idium.no/www.regnskapsstiftelsen.no/2017/01/Årsrapport-2016.pdf>

Yin, R. K. (2014). *Case study research: design and methods (5th ed.)*. Los Angeles, London, New Dehli, Singapore, Washington DC: Sage Publications, Inc.